

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง “ทัศนะของเจ้าหน้าที่ต่อการปฏิบัติงานของตนเองกับเด็กและเยาวชน ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน” ผู้ศึกษาได้นำแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้มาเป็นแนวทางในการศึกษา คือ

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน

1.1 แนวคิด ปรัชญาในการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด

1.2 กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

2. การปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในต่างประเทศและในประเทศไทย

2.1 การปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในต่างประเทศ

- ประเทศสหรัฐอเมริกา
- ประเทศอังกฤษ
- ประเทศญี่ปุ่น

2.2 การปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในประเทศไทย

3. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน

แนวคิด ปรัชญาในการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด

การปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในปัจจุบันได้รับอิทธิพลมาจากแนวความคิดหรือปรัชญาในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของสำนักอาชญาวิทยาสองสำนัก คือ สำนักคลาสสิก (Classical School) และสำนักปฏิฐานนิยม (Positive School) ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องศึกษา (สกานต์ ตามไท และ นัทธี จิตสว่าง, 2528 อ้างถึงใน จารุวรรณ ริสาเซ็น, 2539, น. 14-16) ซึ่งมีปรัชญาดังนี้

1. สำนักดั้งเดิมหรือสำนักคลาสสิก เป็นสำนักความคิดที่ถือกำเนิดในคริสต์ศตวรรษที่ 18 เพื่อต่อต้านกับความป่าเถื่อน และความไม่แน่นอนของระบบกฎหมายและการลงโทษในสมัยนั้น โดยสำนักนี้ได้เสนอแนวความคิดในการปฏิรูปกฎหมายการลงโทษ ให้เหมาะสมกับความผิด ให้เกิดความยุติธรรม ตลอดจนเรื่องการอธิบายสาเหตุของการกระทำความผิด (สุดสงวน สุธีสร, 2546, น. 4) ผู้นำของสำนักนี้ คือ ซีซาร์ เบ็คคาเรีย (Cesare Beccaria) ชาวอิตาลี และ เจเรมี เบนแทม (Jeremy Bentham) ชาวอังกฤษ ได้ชี้แจงให้เห็นถึงความจำเป็นในการลงโทษอย่างเที่ยงธรรมและเท่าเทียมกันภายใต้กฎหมาย ดังที่เบ็คคาเรีย กล่าวว่า

บุคคลทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันภายใต้กฎหมาย ดังนั้นไม่ว่าผู้ใดกระทำความผิดในลักษณะเดียวกัน จะได้รับโทษเช่นเดียวกัน นอกจากนั้นเพื่อให้บุคคลทุกคนได้ทราบว่า พฤติกรรมใดเป็นความผิด และบทลงโทษ ต่อบทกฎหมายจำเป็นต้องเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรให้ชัดเจนเพียงพอที่บุคคลทั่วไปจะเข้าใจได้

สำนักนี้ได้เสนอให้ใช้วิธีลงโทษเป็นเครื่องข่มขู่ยับยั้งการกระทำผิดเป็นการป้องกันอาชญากรรม โดยมีความเห็นว่ามนุษย์มีความสามารถในการใช้เหตุผล สามารถเลือกได้ว่า การกระทำเช่นไรถูก การกระทำเช่นไรเป็นสิ่งที่ผิด มนุษย์มีพฤติกรรมเช่นใดนั้น เขาจะคำนึงถึงประโยชน์หรือผลร้ายที่เขาจะได้รับจากการกระทำของเขา ดังนั้นกฎหมายจะมีผลในการข่มขู่ยับยั้งการกระทำของบุคคลก็ต่อเมื่อกฎหมายได้ให้ผลร้ายแก่ผู้ที่กระทำความผิดมากกว่า หรือเหมาะสมกับประโยชน์ที่เขาจะได้รับ ดังนั้นการบังคับใช้กฎหมายจึงต้องมีความแน่นอนและรวดเร็ว และสามารถลงโทษผู้กระทำความผิดกฎหมายได้ทุกครั้ง หรือโอกาสที่ถูกลงโทษมีมากกว่าโอกาสที่จะหลุดรอดไปได้ เพื่อทำให้เกิดความเกรงกลัว แนวความคิดนี้จึงเน้นที่การลงโทษต่อผู้กระทำผิดทุกรายด้วยวิธีที่รวดเร็วและแน่นอนเหมาะสมกับความผิด เพื่อเป็นการข่มขู่และยับยั้งการกระทำที่จะเกิดขึ้น ซึ่งเท่ากับเป็นการป้องกันอาชญากรรมด้วย (Cesare Beccaria, 1918, p. 66)

2. สำนักปฏิฐานนิยม เกิดขึ้นในต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 อิทธิพลของความเจริญทางวิทยาศาสตร์ได้เข้ามามีอิทธิพลเหนือหลักเหตุผลและปรัชญาในศตวรรษที่ 18 สำนักนี้นำโดยนักอาชญาวิทยาชาวอิตาลี 3 ท่าน คือ ซีซาร์ ลอมโบโซ (Cesare Lombroso) ราฟเฟโล กาโรฟาโล (Raffaello Garofalo) และ เอ็นริโก เฟอริ (Enrico Ferri) ได้เสนอแนวความคิดโดยใช้หลักวิทยาศาสตร์ในการวิเคราะห์สาเหตุการกระทำความผิด และการบังคับใช้กฎหมายว่ากฎหมายจะต้องคำนึงถึงสาเหตุ และพื้นเพดั้งเดิมของผู้กระทำความผิด เพราะคนที่จะกระทำความผิดได้นั้นเกิดจากการที่เขาจะถูกกดดันและบีบคั้นจากแรงกดดันทางร่างกาย จิตใจ และสภาพสังคม เช่น เกิดจากความบกพร่องทางกรรมพันธุ์ หรือกายภาพ หรือเกิดจากความยากจนหรือหมดโอกาสในสังคม เกิดจากความกดดันในจิตใจ ซึ่งทำให้เขาไม่มีโอกาสใช้เหตุผลพิจารณาถึงผลดีผลเสียก่อนที่จะกระทำความผิด สำนักนี้จึงหันมาศึกษาตัวอาชญากรมากกว่าจะศึกษากฎหมาย

ปรัชญาสำนักอาชญาวิทยาปฏิฐานนิยมนี้ศึกษาตัว “อาชญากร” (Criminal) เพราะเชื่อว่ากฎหมายและรัฐเป็นสิ่งที่สมบรูณ์อยู่ในตัวแล้ว สิ่งที่เกิดปฏิกิริยาในตัวผู้กระทำความผิด จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาว่า ทำไมจึงกระทำความผิด และเพราะอะไร ทั้งนี้เพื่อที่จะหาทางป้องกัน แก้ไขผู้กระทำความผิดให้กลับคืนสู่สังคมหรือปฏิบัติตามกฎหมายได้ ผลของการใช้แนวความคิดนี้ มีการหันมาใช้กฎหมายทางผ่อนปรนต่อผู้กระทำความผิดเน้นเป็นรายบุคคล โดยคำนึงถึง สาเหตุที่กระทำความผิด เพื่อมุ่งที่จะแก้ไข ดังนั้นวิธีการลงโทษผู้กระทำความผิดจึงมุ่งที่จะการข่มขู่ให้เข็ดหลาบ ให้ผู้ที่กระทำความผิดกลับตัวอยู่ในสังคมเป็นพลเมืองดีและไม่กระทำความผิดซ้ำอีก (สกานต์ ตามไท และ นัทธี จิตสว่าง อ้างถึงใน จำเริญ แก้วรักษา, 2545, น. 44) และจากเหตุผลที่สำนักปฏิฐานนิยม เน้นเรื่องการแก้ไขผู้กระทำความผิด ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเลือกปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดตามความเหมาะสมเป็นรายบุคคล เพราะว่ามีอิทธิพลสำนักนี้ได้ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนกระทำความผิดและเป็นแรงผลักดันให้มีการจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนเป็นแห่งแรกในรัฐอิลลินอยส์ ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นครั้งแรก จากนั้นก็ได้มีการจัดตั้งศาลอีกหลายรัฐและเกิดขึ้นในประเทศอื่น ๆ ตามมา (สง่า ลีนะสมิต, 2520 อ้างถึงใน จำเริญ แก้วรักษา, 2545, น. 44)

หากนำแนวความคิดทั้งสองสำนักมาเปรียบเทียบกันแล้วจะเห็นว่าประเด็นที่ต่างกัน ไป 3 ประการ ได้แก่ หลักการทั่วไป แนวคิดทางกฎหมายและการควบคุมทางสังคม การลงโทษ และการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด ดังตารางเปรียบเทียบต่อไปนี้

ตารางที่ 2.1

การเปรียบเทียบแนวความคิดของสำนักอาชญาวิทยาตั้งเดิม
และสำนักอาชญาวิทยาปฏิฐานนิยม

อาชญาวิทยาตั้งเดิม	อาชญาวิทยาปฏิฐานนิยม
1. หลักการทั่วไป - หลักเจตจำนงเสรี ที่ว่ามนุษย์ทุกคนมีเจตจำนงอิสระในการเลือกกระทำที่เป็นประโยชน์และหลีกเลี่ยงความเจ็บปวดทุกข์ทรมานต่อตนเอง เว้นแต่ประโยชน์ที่จะได้รับมีมากกว่าโทษ ดังนั้นมนุษย์จะต้องรับผิดชอบทางอาญาต่อการกระทำของตนเพราะว่าได้ตัดสินใจแล้วโดยอิสระเสรี - หลักสัญญาประชาคม ที่ว่าสังคมได้ก่อตั้งขึ้นมา โดยวิธีการสัญญาผูกมัดร่วมกันของมนุษย์ที่มีเหตุผลและเสรีภาพ โดยเห็นพ้องกันสละส่วนหนึ่งของเสรีภาพของตนให้แก่สังคมเพื่อประโยชน์สุขส่วนรวม - หลักสิทธิของรัฐ ที่รัฐจะลงโทษหรือห้ามพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งที่เป็นภัยต่อประโยชน์สุขส่วนรวม ตามสัญญาประชาคม และหลักประโยชน์อันยิ่งใหญ่ของคนจำนวนมากที่สุด - คำจำกัดความของอาชญากรรมเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด	1. หลักการทั่วไป - หลักเจตจำนงกำหนด ซึ่งหมายความว่าพฤติกรรมของมนุษย์ถูกกำหนดโดยปัจจัยบางประการ ดังนั้นมนุษย์ประกอบอาชญากรรมก็เพราะได้ตกอยู่ในสภาพที่ถูกผลักดันให้กระทำ - หลักความรับผิดชอบของสมาชิกทุกคนในสังคมที่จะต้องละเว้นจากพฤติกรรมที่เป็นภัยอันตรายต่อสังคมและผู้ที่อยู่ร่วมกันในสังคมนั้น - หลักสิทธิของรัฐ ที่ว่ารัฐมีหน้าที่ป้องกันสังคมจากพฤติกรรมที่เป็นภัยอันตรายของบุคคล - ไม่ยอมรับคำจำกัดความของอาชญากรรมตามกฎหมาย แต่เป็นเรื่องของนักอาชญาวิทยาไม่ว่าจะเป็นไปในแนวทางใดก็ตาม ที่จะต้องกำหนดขึ้นเพื่อศึกษาในสิ่งที่ตนสนใจ ดังนั้นคำจำกัดความของอาชญากรรมตามแนวความคิดของสำนักนี้ จึงมีหลากหลาย

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

อาชญาวิทยาดั้งเดิม	อาชญาวิทยาปฏิฐานนิยม
- หลักการเรื่องอาชญากรรม ที่ว่าอาชญากรรมเป็นสิ่งที่บุคคลละเมิดข้อความตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ว่าเป็นความผิด ในการนี้ อาชญาวิทยาจึงไม่ใช่เรื่องเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม การศึกษา ชีวภาพ จิตใจและสภาพแวดล้อมของมนุษย์ - เป้าหมายสำคัญของสำนักดั้งเดิมนี้ เป็นความพยายามในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 18 เพื่อการปฏิรูประบบกฎหมายและป้องกันผู้ถูกกล่าวหาจากการกระทำอันทารุณโหดร้ายป่าเถื่อนของรัฐ	- หลักการเรื่องพฤติกรรมของอาชญากรที่นักอาชญาวิทยาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาหาสาเหตุต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยหรือมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้กระทำผิด จึงเป็นการมุ่งอธิบายพฤติกรรมนั้น โดยใช้แนวความคิดของสาขาวิชาต่าง ๆ ได้แก่ จิตวิทยา สังคมวิทยา ฯลฯ - เป้าหมายของสำนักอาชญาวิทยา ปฏิฐานนิยมเป็นความพยายามในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 ถึง 20 เพื่อประยุกต์ใช้ระเบียบวิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการศึกษาตัวอาชญากรหรือพฤติกรรมของผู้กระทำผิดและปัญหาอาชญากรรม
2. แนวคิดทางกฎหมายและการควบคุมสังคม - หลักการป้องกันสิทธิบุคคล มนุษย์จะไม่ถูกลงโทษโดยปราศจากกฎหมายบัญญัติไว้ว่าเป็นความผิด และรัฐจะต้องพิสูจน์ โดยปราศจากข้อสงสัยว่าบุคคลนั้นได้กระทำผิดจริง โดยสรุปสิทธิบุคคลตามแนวความคิดนี้ถือเป็นสิ่งสูงสุด - หลักความเสมอภาคภายใต้กฎหมายเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ของกระบวนการยุติธรรมทางอาญามนุษย์ทุกคนจะต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่จำกัดว่าจะมีสถานภาพ ชนชั้น หรือลักษณะพิเศษอย่างไร ดังนั้น การใช้ดุลยพินิจจึงเป็นสิ่งที่ไม่สมควรกระทำ เช่น ผู้พิพากษาจะถือว่าเป็นเครื่องมือของกฎหมายเท่านั้น	2. แนวคิดทางกฎหมายและการควบคุมสังคม - หลักการป้องกันทางสังคม การป้องกันสังคมให้รอดพ้นจากอันตรายถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นยิ่งกว่าการป้องกันสิทธิเสรีภาพของบุคคล - หลักความเป็นธรรมตามความเหมาะสมของคดี ในการนี้เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องพิจารณาถึงสาเหตุและสภาพแวดล้อมแห่งคดีเป็นลักษณะเฉพาะราย ดังนั้นการใช้ดุลยพินิจจึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

อาชญาวิทยาดั้งเดิม	อาชญาวิทยาปฏิฐานนิยม
- หลักการทำให้เป็นอาชญากรรมน้อยที่สุด ซึ่งหมายความว่าควรหลีกเลี่ยงกฎหมายหรือการควบคุมสังคมที่ไม่จำเป็น กฎหมายควรมีจำนวนน้อยที่สุด - หลักความเป็นธรรมชาติของกระบวนการพิจารณาคดีคือ กรรงำหาหรือฟ้องร้องดำเนินคดีจะต้องกระทำโดยเปิดเผย ไม่ปกปิดอำพราง ต้องเป็นไปอย่างรวดเร็ว แน่ชอน ว่าผู้ันัักระทำผิดจริง ต้องไม่มีการทรมาน โหดร้าย ป่าเถื่อน สิทธิต่าง ๆ ของผู้ถูกกรรงำหาจะต้องได้รับการคุ้มครอง	- หลักการขยายขอบเขตของการควบคุมสังคม เพื่อวัตถุประสงค์หลัก คือ การป้องกันสังคมจากภยันตรายที่จะเกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นได้จากการกระทำของบุคคล - หลักความเหมาะสมของกระบวนการพิจารณาคดีในบางคดี เช่น คดีเด็กและเยาวชน ซึ่งการพิจารณาจะกระทำในลักษณะเปิดเผยต่อสาธารณชนไม่ได้ เพราะจะกลายเป็นการประจานผู้กระทำผิดอันจะนำไปสู่ผลเสียมากกว่าผลดี
3. หลักการเกี่ยวกับการลงโทษ (Punishment) - วัตถุประสงค์ของการลงโทษ เพื่อเป็นการข่มขู่ตัวผู้กระทำผิดไม่ให้กระทำผิดซ้ำอีก และข่มขู่ประชาชนทั่วไปไม่ให้กระทำการในลักษณะเช่นเดียวกัน - ความสัมพันธ์ระหว่างอาชญากรรมและการลงโทษ การลงโทษต้องได้สัดส่วนกับภยันตรายของการกระทำนั้นที่ก่อให้เกิดแก่สังคม นั่นคือการลงโทษจะต้องมีความรุนแรงที่ได้สัดส่วนและเท่าที่จำเป็นและเกินกว่าประโยชน์ที่ได้รับจากการกระทำผิดเพียงเล็กน้อย - ผู้ถูกลงโทษ คือตัวผู้กระทำผิดเท่านั้น จะไม่เกี่ยวข้องกับพ่อแม่ ญาติพี่น้อง และ	3. หลักการเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำ ความผิด (Treatment) - วัตถุประสงค์ของการปฏิบัติต่อผู้กระทำ ความผิด เพื่อช่วยเหลือผู้กระทำผิดโดยการแก้ที่สาเหตุต่าง ๆ ซึ่งการรักษานี้จะนำไปสู่ผลอันสูงสุด คือการป้องกันสังคมจากการประอบอาชญากรรมของบุคคลนั้น - ความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำผิดกับการบำบัดรักษา การบำบัดรักษาจะต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับผู้กระทำผิดเฉพาะราย เปรียบเสมือนแพทย์ผู้รักษาผู้ป่วยที่จะต้องวินิจฉัยโรคของแต่ละคนเป็นราย ๆ ไป นั่นคือการบำบัดรักษาจะต้องได้สัดส่วนโรค ไม่ใช่การได้สัดส่วนกับอาชญากรรม - การบำบัดรักษา อาจจะต้องเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับบิดามารดา ญาติพี่น้อง ครอบครัว

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

อาชญาวิทยาดั้งเดิม	อาชญาวิทยาปฏิฐานนิยม
ครอบครัวของเขาแต่อย่างใด	ครู โรงเรียน และสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ของผู้กระทำผิด

ที่มา: S.T. Reid, "Crime and Criminology" pp. 94-96 อ้างถึงใน เอกสารการสอนชุดวิชา
อาชญาวิทยาและ ทัณฑวิทยา (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิทยาการจัดการ,
 2541), น. 222-223.

สำหรับประเทศไทย ได้นำเอาแนวคิดของทั้งสองสำนักมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน โดยได้ริเริ่มให้มีการจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2495 ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนและพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 ต่อมามีความเห็นว่าเด็กและเยาวชนและครอบครัวมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ปัญหาเด็กกระทำผิดมักเกี่ยวกับสภาพครอบครัว จึงขยายอำนาจศาลเด็กฯ ให้มีอำนาจพิจารณาถึงคดีครอบครัว และเปลี่ยนชื่อศาลเด็กฯ เดิมมาเป็น ศาลเยาวชนและครอบครัว ตามพระราชบัญญัติบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนและพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ซึ่งแนวทางปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนทั้งในต่างประเทศและของไทยนั้น ได้มีการปฏิบัติที่แตกต่างจากการปฏิบัติคดีที่เป็นผู้ใหญ่ คือ มีการแยกกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนออกจากคดีของผู้ใหญ่อย่างเด็ดขาด โดยมีวัตถุประสงค์ในการสงเคราะห์ เยียวยา บำบัด แก้ไข ฟื้นฟูมากกว่าการลงโทษ ซึ่งมีกระบวนการฝึกอบรมเป็นอบรมเป็นสำคัญให้เด็กและเยาวชนให้กลับตนเป็นพลเมืองดีของสังคม

กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

การปฏิบัติงานของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ตามมาตรฐานการปฏิบัติงานสถานพินิจตามมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติ

ตามที่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543 ได้บัญญัติให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ควบคุมเด็กและเยาวชนตามคำพิพากษา หรือคำสั่งศาล เพื่อให้การควบคุมดูแลเด็กและเยาวชนดังกล่าวสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย เหมาะสมกับสภาพการณ์

ปัจจุบัน และสอดคล้องกับนโยบายและแผนแม่บทด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย รวมทั้งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กหรือข้อกำหนดอื่น ๆ ขององค์การสหประชาชาติที่ประเทศไทยได้ให้การรับรอง จึงกำหนดให้มีแนวทางการปฏิบัติงานของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2545 ดังต่อไปนี้

“สถานพินิจ” หมายความว่า สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัด ซึ่งตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2543 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543

“ศูนย์ฝึกและอบรม” หมายความว่า ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนที่ศาลมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งให้ส่งตัวมาเข้ารับการฝึกและอบรม

“สถานควบคุม” หมายความว่า บริเวณที่ตั้งของศูนย์ฝึกและอบรม

“หน่วยควบคุมตัวเด็กและเยาวชน” หมายความว่า บริเวณรั้วหรือกำแพงควบคุมเด็กและเยาวชน

“หัวหน้าศูนย์ฝึกและอบรม” หมายความว่า หัวหน้าศูนย์ฝึกและอบรม และผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติราชการแทนหัวหน้าศูนย์ฝึกและอบรม

“เด็กและเยาวชน” หมายถึง เด็กและเยาวชนที่ศาลเยาวชนและครอบครัวหรือศาลอื่นพิพากษา หรือมีคำสั่งให้ส่งตัวมารับการฝึกและอบรม

หมวดที่ 1

บททั่วไป

ความมุ่งหมาย และหลักการ

เด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิด จะถูกควบคุมตัวไว้ในศูนย์ฝึกและอบรมได้ เฉพาะอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย หรือคำสั่งศาล และต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ และตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ ภายใต้บทบัญญัติ แห่งกฎหมาย กฎระเบียบ หรือข้อกำหนด ซึ่งการควบคุมดูแลเด็กและเยาวชนต้องเป็นไปเพื่อการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ การบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู ตลอดจนการสงเคราะห์ ตามความเหมาะสม อันจะทำให้เด็กและเยาวชนมีความสำนึกตน ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสามารถที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างปกติสุข

หมวดที่ 2

หน้าที่ความรับผิดชอบของศูนย์ฝึกและอบรม

ศูนย์ฝึกและอบรมมีหน้าที่รับผิดชอบ คือ ควบคุมดูแลเด็กและเยาวชน โดยจัดให้เด็กและเยาวชนได้มีที่อยู่อาศัย กินอยู่หลับนอนและมีปัจจัยจำเป็นแก่การดำรงชีวิต เหมาะสมตามเพศ วัย สภาพทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และความประพฤติของเด็กหรือเยาวชน มีหน้าที่ดำเนินการจัดการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ ตามความถนัด ความสนใจให้สอดคล้องตามแผนการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู และแผนการดำเนินชีวิตภายหลังปล่อย และมีหน้าที่จัดให้มีการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูและสงเคราะห์เด็กและเยาวชน พร้อมทั้งประสานการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูและสงเคราะห์ เพื่อรับรองภารกิจความร่วมมือในกระบวนการบำบัด แก้ไขเด็กและเยาวชนระหว่างศูนย์ฝึกกับส่วนราชการหรือภาคเอกชนอื่น ๆ

หมวดที่ 3

การจัดโครงสร้างและอำนาจหน้าที่

หัวหน้าศูนย์ฝึกและอบรมมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานและปกครองบังคับบัญชาเจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติตามนโยบาย ระเบียบ และแบบแผนของทางราชการ และให้มีอำนาจมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติราชการนอกเหนือจากหน้าที่ความรับผิดชอบ ที่กำหนดไว้ในมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง ของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ตามเหมาะสม โดยมีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องด้านต่าง ๆ ดังนี้ ด้านงานช่วยอำนวยความสะดวก ด้านการศึกษาอบรม และฝึกวิชาชีพ ด้านการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู และด้านการสงเคราะห์และสงเคราะห์ภายหลังปล่อย

หมวดที่ 4

การรับตัวเด็กและเยาวชนเพื่อฝึกอบรม

การรับตัวเด็กและเยาวชนต้องรับตัวจากสถานพินิจ สถานแรกรับหรือศูนย์ฝึกและอบรมอื่น หรือศาลเยาวชนและครอบครัว และศาลอื่นส่งฝึกและอบรม โดยจะต้องจัดให้มีการลงทะเบียนรับตัว พร้อมทั้งตรวจค้นตัวและทรัพย์สินของเด็กหรือเยาวชนที่รับตัวเข้าใหม่ทุกราย ในสถานที่ที่จัดไว้เป็นการเฉพาะ มีการจัดเก็บทรัพย์สินส่วนตัวของเด็กหรือเยาวชนที่ติดตัวมา เช่น เครื่องแต่งกาย ของมีค่า เงินสด หรือทรัพย์สินอื่น ๆ โดยจัดทำเป็นบัญชีรับฝากทรัพย์สิน และให้เด็กและเยาวชนได้อ่านแล้วลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน กรณีที่ผู้ปกครองมาด้วยในวันรับตัว ให้คืนทรัพย์สินทั้งหมด

ให้แก่ผู้ปกครอง โดยแจ้งให้เด็กหรือเยาวชนได้ทราบ และให้ผู้ปกครองลงลายมือชื่อการรับของไว้เป็นหลักฐาน หากเด็กหรือเยาวชนไม่มีผู้ปกครอง ให้ศูนย์ฝึกและอบรมจัดเก็บทรัพย์สินไว้ แล้วคืนให้แก่เด็กหรือเยาวชนเมื่อได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกและอบรม

ทั้งนี้พ่อแม่จะต้องทำการสอบถามและบันทึกรายละเอียดประวัติเบื้องต้นของเด็กหรือเยาวชน เช่น อายุ สุขภาพอนามัย สภาพจิตใจ และการกระทำความผิด ฯลฯ เพื่อการจัดหอนอนหรือจัดการดูแลความเป็นอยู่ให้เหมาะสมเป็นรายบุคคล พร้อมกับให้คำแนะนำเกี่ยวกับการรักษาระเบียบวินัย และการปฏิบัติตัวในระหว่างที่ถูกควบคุมตัวในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนโดยสังเขป

หมวดที่ 5

ทะเบียนประวัติเด็กและเยาวชน

ทะเบียนประวัติเด็กและเยาวชน มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลทุกประเภทของเด็กและเยาวชน มาใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ ติดตามความก้าวหน้าการบำบัด แก่ไข พันฟู ศึกษาอบรม สงเคราะห์ ช่วยเหลือ ซึ่งประวัติความผิดของเด็กและเยาวชน ต้องไม่ถูกนำไปใช้ในขั้นตอนการดำเนินคดีสำหรับบุคคลเดียวกันที่กระทำผิดเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ อีกทั้งศูนย์ฝึกและอบรมจะต้องทำการรวบรวมข้อมูลของเด็กหรือเยาวชนทุกคน เพื่อจัดทำสมุดประจำตัว ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับประวัติส่วนตัว หลักแหล่งที่อยู่อาศัย ภูมิหลังการศึกษา หรือการประกอบอาชีพ รายละเอียดเกี่ยวกับคดี สุขภาพกาย-จิต ความประพฤติ รายงานจำแนกผลการบำบัด แก่ไขเบื้องต้น ผลการพิจารณาพิพากษาคดี แผนการบำบัด แก่ไข พันฟู และผลการประเมิน ทั้งนี้เด็กและเยาวชนมีสิทธิโต้แย้ง คัดค้าน ข้อเท็จจริงหรือความเห็นต่าง ๆ ที่บรรจุอยู่ในแฟ้มประวัติตน

หมวดที่ 6

การจัดที่อยู่อาศัย อนามัยส่วนบุคคลและสิ่งแวดล้อม

ศูนย์ฝึกและอบรมจะต้องปรับปรุงอาคารสถานที่ และพื้นที่ใช้สอยรวมทั้งภูมิทัศน์ภายใน โดยคำนึงถึงพัฒนาการของวัย และเชื้อประโยชน์ต่อการดูแล บำบัด แก่ไข พันฟู เด็กและเยาวชน พร้อมทั้งจัดให้ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล และต้องดูแลรักษาให้สะอาดอยู่เสมอ ให้จัดเด็กเยาวชนชายหรือหญิง แยกไว้คนละสถานที่ควบคุมอย่างเป็นเอกเทศ สถานที่ควบคุมหญิงให้อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่หญิง ห้ามเจ้าหน้าที่หรือเด็กและเยาวชนชายเข้าไป เว้นแต่จะมีเจ้าหน้าที่หญิงอยู่ร่วมด้วย

หมวดที่ 7

การดูแลความเป็นอยู่ของเด็กและเยาวชน

การจัดหอนอนให้คำนึงถึงอายุ สภาพทางร่างกาย-จิตใจ สติปัญญา ความประพฤติ ฐานความผิดและประวัติการกระทำความผิด โดยเด็กหรือเยาวชนที่รับตัวเข้าใหม่ ให้จัดแยกเข้าพักอาศัยในหอนอนที่จัดให้เป็นการเฉพาะในช่วงระยะเวลาที่ทำการจัดทำแผนการบำบัด แก่ไข พ้นฟู เพื่อการศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรม การวางแผนการบำบัด แก่ไข พ้นฟู และให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม ตลอดจนเป็นการป้องกันการช่มเหล่งแก มีการจัดทำบัญชีรายชื่อของเด็กและเยาวชนที่เข้าพักอาศัยในหอนอนแต่ละหอ เพื่อการตรวจสอบการย้ายเข้า-ออก และระมัดระวังมิให้มีเปลี่ยนหอนอนโดยพลการ พร้อมทั้งจัดเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม เครื่องนอน อาหาร และสิ่งของเครื่องใช้จำเป็นในชีวิตประจำวันอย่างทั้งถึงและเพียงพอ มีการตรวจตรา การแต่งกาย การตัดผม การทำความสะอาดร่างกาย และการรักษาความสะอาดเครื่องนอน เครื่องแต่งกายของเด็กและเยาวชนอย่างสม่ำเสมอ

เมื่อเด็กและเยาวชนเข้าหอนอน ให้พ่อบ้านจัดให้มีการอบรม หรือจัดให้มีกิจกรรมตามความเหมาะสม โดยสอดแทรกจริยธรรม ศีลธรรม การปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดี การเสริมสร้างความสัมพันธ์และการรักษาระเบียบวินัย รวมทั้งจัดให้เด็กและเยาวชนทุกคนได้แสดงความคิดเห็น โดยจัดให้เด็กและเยาวชนเขียนบันทึกประจำวันเป็นปกติประจำ

หมวดที่ 8

การบำบัด แก่ไข พ้นฟูของศูนย์ฝึกและอบรม

ให้ศูนย์ฝึกและอบรมจัดทำแผนการบำบัด แก่ไข พ้นฟูเด็กและเยาวชนทุกคนเพื่อเป็นแนวทางในการบำบัด แก่ไขเด็กและเยาวชนตามสภาพปัญหาและความจำเป็น โดยมีการกำหนดระยะเวลาที่สอดคล้องกับคำสั่งศาล รวมทั้งเสริมสร้างศักยภาพของเด็กและเยาวชนในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ได้อย่างปกติสุข และไม่กระทำผิดซ้ำ ทั้งนี้แผนการบำบัด แก่ไข พ้นฟูเด็กเยาวชนต้องแล้วเสร็จภายในระยะเวลา 1 เดือน

หลักสูตรการฝึกและอบรมแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ หลักสูตรระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว โดยในแต่ละหลักสูตรต้องประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นตอนปฐมนิเทศ มีวัตถุประสงค์ให้เด็กและเยาวชนเข้าใจวิธีการดำเนินในศูนย์ฝึกและอบรมและสามารถปรับตัวและมีความพร้อมที่จะเข้ารับการอบรม
2. ขั้นตอนการฝึกและอบรม โดยมีวัตถุประสงค์ให้เด็กและเยาวชนได้ศึกษาหาความรู้

ตามวัย ความถนัดและความสนใจ รวมทั้งให้เด็กและเยาวชนได้รับการบำบัด แก้ไข ตามแผนการบำบัด แก้ไขเป็นรายบุคคล ให้เด็กและเยาวชนสามารถเข้าใจตนเองและผู้อื่น สามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติและปรับปรุงพฤติกรรมหรือบุคลิกภาพของตนเองในทางที่ดีขึ้น

3. ขั้นตอนเตรียมการก่อนปล่อย มีวัตถุประสงค์ให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้ที่จะสามารถปรับตัวให้เข้ากับครอบครัว ชุมชนในการดำเนินชีวิตภายนอกได้ รวมทั้งการเตรียมความพร้อมในด้านการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ

สำหรับเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาพิเศษให้จัดแผนการบำบัด แก้ไข พิ้นฟูพิเศษโดยเฉพาะทางจากนักวิชาชีพทั้งภายในและภายนอกองค์กร อาทิ แผนการบำบัดรักษาทางการแพทย์ แผนการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด แผนการบำบัดฟื้นฟูจิตใจ

มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการวัดผลความเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนทุกราย ตามแผนการบำบัด แก้ไข พิ้นฟูเป็นรายบุคคล พร้อมทั้งจัดให้เด็กและเยาวชนแต่ละรายมีครูที่ปรึกษาเป็นการเฉพาะ เพื่อให้คำแนะนำปรึกษาและติดตามผลความก้าวหน้าด้านการเรียน การฝึกวิชาชีพ และพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่อง

ในการจัดกิจกรรมบำบัด แก้ไข พิ้นฟู สามารถให้องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานได้ทุกขั้นตอน อย่างไรก็ตามการให้ครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมบำบัด แก้ไข พิ้นฟู จะปฏิบัติได้ต่อเมื่อคณะกรรมการของศูนย์ฝึกและอบรมฯ พิจารณาแล้วเห็นว่า จะสามารถช่วยให้เด็กและเยาวชนมีความเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นเท่านั้น

หมวดที่ 9

การประเมินผล

ศูนย์ฝึกและอบรมจะต้องมีการติดตามและประเมินผลให้กับเด็กและเยาวชน เพื่อให้ทราบถึงความก้าวหน้าด้านการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม บุคลิกภาพ ทัศนคติ การแก้ไขปัญหา ผลการเรียนด้านวิชาสามัญ หรือวิชาชีพ รวมทั้งการดำเนินการตามแผนการบำบัด แก้ไขเป็นรายบุคคล โดยพิจารณาจากรายงานความประพฤติ ผลการฝึกและอบรม ผลการบำบัดฟื้นฟู สุขภาพกายและจิตใจ

ซึ่งการประเมินผล จะปฏิบัติในรูปของคณะกรรมการการประเมินผลเด็กและเยาวชน คณะกรรมการต้องประกอบด้วยพ่อบ้าน ครูวิชาชีพ ครูสามัญ นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา หรือเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ จำนวนกรรมการต้องมากกว่า 4 คนขึ้นไป โดยจัดให้มีเลขานุการ คณะกรรมการฯ ขึ้นเพื่อดำเนินการจัดเก็บรวบรวมและสรุปรายงาน รวมทั้งนัดวันประชุมพิจารณา หัวหน้าศูนย์ฝึกและอบรมจะเป็นผู้พิจารณาครั้งสุดท้าย มีอำนาจหน้าที่ดังนี้ พิจารณาประเมินผล,

พิจารณาปล่อยตัวเด็กและเยาวชนในกำหนดขั้นต่ำ หรือปล่อยก่อนกำหนด, พิจารณาขอย้าย ศูนย์ฝึกและอบรม, พิจารณาขอลาเยี่ยมบ้าน, พิจารณาขอลดระยะเวลาฝึกอบรมและปล่อยตัวใน โอกาสพิเศษ, พิจารณาขยายระยะเวลาการฝึกอบรม, พิจารณาขอส่งตัวไปฝากกักเรือนจำ และ อื่น ๆ เช่น อนุญาตให้ไปศึกษาภายนอกศูนย์ฝึกและอบรม แบบเข้าไป-เย็นกลับ การขอออกไปงาน ฌาปนกิจบิดามารดาและผู้ปกครอง

หมวดที่ 10

การให้รางวัลและการลงโทษ

การให้รางวัลและการลงโทษ ให้กระทำเพื่อจุดมุ่งหมายให้เด็กหรือเยาวชนได้เกิดการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม การลงโทษจะกระทำได้เมื่อได้ทำการสอบสวนข้อเท็จจริง จนเด็กหรือเยาวชนยอมรับหรือปรากฏหลักฐานชัดเจนว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นได้กระทำผิดจริง โดย ให้ยึดถือหลักคุณธรรมและเมตตาธรรม มุ่งให้เด็กหรือเยาวชนได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในทางที่เป็น คุณมีใช้เพื่อการแก้แค้นทดแทนและห้ามลงโทษด้วยโทษะจริต ห้ามมิให้ใช้วิธีการรุนแรงลงโทษเด็ก หรือเยาวชนเกิดอันตรายต่อร่างกายหรือจิตใจ ห้ามมิให้ลงโทษด้วยวิธีการให้อดอาหาร หรือปฏิเสธ การติดต่อกับสมาชิกในครอบครัว เว้นแต่สมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม หรือส่งเสริม ให้เด็กหรือเยาวชนทำการฝ่าฝืนคำสั่งหรือระเบียบของศูนย์ฝึกและอบรม

การลงโทษให้ดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายและกฎกระทรวง การจะเลือกวิธี การใดให้พิจารณาตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล เช่น ความเสียหาย ความรุนแรง ภัยอันตรายที่เกิดขึ้น หรืออาจเกิดขึ้นแก่เด็กหรือเยาวชนอื่น แก่บุคลากร หรือทรัพย์สินของทางราชการ ซึ่งจะลงโทษวิธีการใดให้กำหนดไว้โดยเปิดเผยและบังคับใช้เสมอ เหมือนกันทุกคน การลงโทษเด็กและเยาวชนที่ประพฤติตนเสียหายร้ายแรง ให้เป็นดุลพินิจของหัวหน้า ศูนย์ฝึกและอบรมที่จะกำหนดโทษ และอาจเสนอข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความประพฤติของเด็กและ เยาวชนรายนั้นไว้เพื่อรายงานต่อศาล และเมื่อให้รางวัลหรือลงโทษเด็กหรือเยาวชนแล้ว ให้จดแจ้ง ลงในสมุดประจำตัวเด็กหรือเยาวชนให้เป็นปัจจุบัน

หมวดที่ 11

การตรวจค้นร่างกายและสิ่งของของเด็กและเยาวชน

การตรวจค้นร่างกายเด็กหรือเยาวชน ให้กระทำในสถานที่ซึ่งจัดไว้เป็นการเฉพาะหรือ สถานที่ที่เหมาะสม การตรวจค้นต้องปฏิบัติด้วยความละเอียดรอบคอบและพึงหลีกเลี่ยงการกระทำ

อันเป็นการกระทบเทือนต่อร่างกายหรือจิตใจ ผู้ตรวจค้นต้องเป็นเพศเดียวกับเด็กหรือเยาวชนและมีพยานรู้เห็นขณะกระทำการตรวจค้น โดยให้ตรวจค้นร่างกายหรือสิ่งของของเด็กหรือเยาวชน ทั้งก่อนและหลังการเยี่ยมญาติ ก่อนออกหรือเข้าในศูนย์ฝึกและอบรม ก่อนออกจากหน่วยเรียน หรือหน่วยฝึกวิชาชีพและก่อนเข้านอนประจำวัน และเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยหรือมีผู้แจ้งว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นได้ซุกซ่อนสิ่งของผิดระเบียบหรือสิ่งของต้องห้ามไว้ตามร่างกายหรือสถานที่เก็บสิ่งของนั้น เมื่อตรวจพบสิ่งของต้องห้ามหลังจากการตรวจค้น ให้จัดทำรายงานและส่งมอบสิ่งของนั้นให้แก่ผู้บังคับบัญชาเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

สิ่งของต้องห้ามที่ไม่อนุญาตให้นำเข้าภายในศูนย์ฝึกและอบรม ได้แก่ เงิน ทรัพย์สินมีค่า ยารักษาโรคที่ไม่ฝากไว้ให้ถูกต้องตามระเบียบ, ยาเสพติดหรือสิ่งเสพติด, สิ่งพิมพ์หรือสื่อลามกอนาจารทางเพศ, อุปกรณ์ที่อาจก่อให้เกิดอัคคีภัย, อาวุธหรือวัสดุที่อาจใช้เป็นอาวุธ และวัสดุหรืออุปกรณ์ใดที่อาจนำไปใช้เพื่อกระทำการผิดระเบียบ

หมวดที่ 12 การเยี่ยมญาติ

ให้ศูนย์ฝึกและอบรมจัดให้เด็กและเยาวชนได้มีการเยี่ยมญาติโดยกำหนดวันและเวลาเยี่ยมตามเหมาะสม ทั้งนี้ให้พิจารณาตามความเหมาะสมและความจำเป็นของสถานควบคุมแต่ละแห่ง โดยไม่กระทบต่อระบบการจัดกิจกรรมบำบัด แก่ไข ฟันฟู การศึกษา การฝึกวิชาชีพของเด็กและเยาวชน ผู้มีสิทธิเยี่ยมเด็กและเยาวชน ได้แก่ บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง, ญาติ หรือ ผู้ใกล้ชิดกับเด็กหรือเยาวชน, ผู้ที่เคยอุปการะเลี้ยงดูเด็กหรือเยาวชนมาก่อน และบุคคลหรือคณะบุคคลอื่นใดที่ทางราชการพิจารณาแล้ว เห็นว่าจะเป็นผลดีต่อการบำบัด แก่ไข ฟันฟูเด็กและเยาวชน หลักฐานที่จะต้องนำมาแสดงในการขอเยี่ยมเด็กและเยาวชน ได้แก่ บัตรประจำตัวประชาชน หรือหลักฐานอื่นใดที่น่าเชื่อถือได้ว่าเป็นผู้มีสิทธิเยี่ยมเด็กและเยาวชน ให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบหลักฐานของผู้มีสิทธิเยี่ยม และจดบันทึกลงในสมุดบันทึกการเยี่ยมประจำวันเกี่ยวกับ ชื่อ-สกุล อายุ ที่อยู่ ความเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนและอื่น ๆ ที่เห็นว่าควรจะต้องบันทึก โดยเด็กหรือเยาวชนมีสิทธิได้รับการเยี่ยมได้วันละหนึ่งครั้ง ๆ ละไม่น้อยกว่า 20 นาที ในวันที่กำหนดให้มีการเยี่ยม ผู้มีสิทธิเยี่ยมจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของศูนย์ฝึกและอบรม ทั้งนี้ศูนย์ฝึกและอบรมจะต้องประกาศระเบียบการเยี่ยมอย่างชัดเจน และเจ้าหน้าที่ต้องดูแลการเยี่ยมให้เป็นไปตามระเบียบ และคอยสังเกตพฤติกรรม การเยี่ยมอย่างใกล้ชิด

หมวดที่ 13

การรักษาความปลอดภัย

ในศูนย์ฝึกและอบรมทุกแห่ง จะต้องจัดให้มีระบบการรักษาความปลอดภัย 24 ชั่วโมง มีอุปกรณ์ในการรักษาความปลอดภัย พร้อมกับศูนย์ควบคุมการปฏิบัติงานด้านการรักษาความปลอดภัย ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อสื่อสารและความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน โดยเจ้าหน้าที่ทุกคนที่ปฏิบัติงานในศูนย์ฝึกและอบรมจะต้องได้รับการอบรมและฝึกหัดการปฏิบัติงานด้านการรักษาความปลอดภัยในเรื่องต่าง ๆ เช่น การตรวจค้นตัวเด็ก/เยาวชน การตรวจค้นสถานที่เพื่อค้นหาสิ่งผิดระเบียบ การนับจำนวนเด็ก/เยาวชน การป้องกันและการระงับเหตุฉุกเฉินในรูปแบบต่าง ๆ และการป้องกันตัว พร้อมทั้งให้มีการทบทวนและฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอ

การใช้เครื่องพันธนาการ ได้แก่ กุญแจมือ เชือก ห่วงเหล็กคล้องเท้า เครื่องพันธนาการ จะต้องไม่ปฏิบัติเพื่อการลงโทษ จะสามารถใช้ได้ก็ต่อเมื่อ ป้องกันไม่ให้เด็ก/เยาวชน หลบหนีเมื่อออกจากศูนย์ฝึกและอบรม, มีคำสั่งให้ใช้เพื่อการรักษาพยาบาล, ป้องกันไม่ให้ทำร้ายตนเอง, ป้องกันไม่ให้ทำร้ายผู้อื่น และป้องกันไม่ให้ทำลายทรัพย์สิน

การใช้เครื่องพันธนาการจะใช้เมื่อมีความจำเป็นถึงที่สุดเท่านั้น และได้รับอนุญาตจากหัวหน้าศูนย์ฝึกและอบรม หรือผู้ที่รักษาการแทนแล้ว

หมวดที่ 14

การให้การสงเคราะห์เด็กและเยาวชน

ให้ศูนย์ฝึกและอบรมดำเนินการให้บริการและสงเคราะห์ช่วยเหลือแก่เด็กและเยาวชน และครอบครัวตามกระบวนการทางสังคมสงเคราะห์อย่างเหมาะสม ทั้งที่อยู่ในระหว่างการควบคุมตัวและภายหลังปล่อย การให้การสงเคราะห์หรือบริการอื่นใด ที่มีค่าใช้จ่ายให้ใช้จ่ายเงินงบประมาณตามระเบียบของทางราชการ หรือประสานขอความช่วยเหลือไปยังหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ให้ศูนย์ฝึกและอบรมจัดเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย เพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมภายนอก และดำรงชีวิตได้ตามปกติ โดยใช้กิจกรรมการแนะแนว ด้านการศึกษา การประกอบอาชีพ การเตรียมความพร้อมด้านสังคม สภาพจิตใจ การเตรียมความพร้อมให้กับครอบครัว การทดลองกลับสู่สังคม และการวางแผนการดำเนินชีวิตภายหลังปล่อย

สำหรับเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาพิเศษจะต้องได้รับการสงเคราะห์ช่วยเหลือตามสภาพปัญหาและความต้องการเฉพาะราย

หมวดที่ 15

การปล่อยตัวและการส่งตัวเด็กและเยาวชนไปยังที่อื่น

การส่งเด็กหรือเยาวชนในความควบคุมไปรับการฝึกและอบรมยังศูนย์ฝึกและอบรมอื่น ให้จัดส่งสมุดประจำตัวเด็กและเยาวชนและคำพิพากษาไปพร้อมกับเด็กและเยาวชนด้วย ให้ดำเนินการปล่อยตัวเด็กและเยาวชนไปทันที เมื่อผู้อำนวยการสถานพินิจมีคำสั่งให้ปล่อย และจัดให้มีการติดตามและให้การสงเคราะห์ภายหลังปล่อย สำหรับเด็กหรือเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวตามความเหมาะสมและจำเป็น

การปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนของศูนย์ฝึกและอบรมเด็ก และเยาวชนในต่างประเทศและในประเทศไทย

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่า “คน” เป็นปัจจัยสำคัญในการบริหาร เมื่อเปรียบเทียบกับทรัพยากรอื่น ๆ จะเห็นว่าทรัพยากรมนุษย์มีความสำคัญและมีคุณค่าที่สุด กล่าวคือ ทรัพยากรอื่น ๆ เมื่อใช้ไปแล้วย่อมมีการเสื่อมสลาย สึกหรอหรือหมดไปในที่สุด แต่คนเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาได้ เพราะคนมีการสะสมความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงาน หน่วยงานต่างให้ความสำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพด้วยวิธีการ คือ “การฝึกอบรม”

ความหมายของการฝึกอบรม (อมร รักษาสัตย์ และ โสรัจ สุจริตกุล, 2505 อ้างถึงใน จำเริญ แก้วรักษา, 2545, น. 55-56)

การฝึกอบรม หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่ถูกออกแบบขึ้นมา เพื่อให้บุคคลที่กำลังปฏิบัติงานในปัจจุบันหรือกำลังจะมอบหมายงานให้ทำ สามารถปฏิบัติงานได้ดีขึ้น (Leonard Nadler, 1970)

การฝึกอบรม หมายถึง การได้มาของทักษะ กฎเกณฑ์ แนวคิด หรือทัศนคติอย่างเป็นระบบ ซึ่งมีผลต่อการปฏิบัติงานที่ดีขึ้นในสภาพแวดล้อมหนึ่ง (Irwin L. Goldstair, 1986)

การฝึกอบรม หมายถึง การพัฒนาทัศนคติ ความรู้ แบบพฤติกรรมความชำนาญงานที่เป็นระบบ ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องการสำหรับบุคคล เพื่อที่จะปฏิบัติงานของบุคคลนั้นในปัจจุบันให้เหมาะสมอย่างเพียงพอ

การฝึกอบรม หมายถึง กรรวิธีที่เพิ่มพูนสมรรถภาพของบุคคลในการทำงานทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยการพัฒนานิสัยแห่งความคิด การกระทำให้ชำนาญ เกิดความรู้ และทำที่ต่อสถานการณ์ต่าง ๆ

การฝึกอบรม หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้เฉพาะอย่างของบุคคล เพื่อพัฒนาปรับปรุง และเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ความเข้าใจ ทักษะหรือความชำนาญการ (skill) และทัศนคติ (Attitude) อันเหมาะสม จนสามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมและทัศนคติ เพื่อความเจริญก้าวหน้าในการเรียนและหน้าที่การงาน (เครือวัลย์ ลิ้มอภิชาติ, 2531, น. 1)

การฝึกอบรม หมายถึง กิจกรรมหรือความพยายามที่จะจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของบุคคลและหน่วยงาน เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีในเรื่อง ความรู้ ทักษะ และทัศนคติในการทำงานและการศึกษา

การฝึกอบรม หมายถึง กรรมวิธีต่าง ๆ ที่มุ่งเพื่อความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบได้ดียิ่งขึ้น (กรรณก วงศ์พันธุ์เศรษฐ์, 2535, น. 31)

การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการที่จัดขึ้นเป็นระบบ เพื่อที่จะหาแนวทางในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือทัศนคติของบุคคล ให้สามารถปฏิบัติงานได้ดี ซึ่งจะนำไปสู่การเพิ่มผลผลิต และให้เกิดผลสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ (ธงชัย สันติวงษ์, 2539, น. 188)

การฝึกอบรม หมายถึง การให้ความรู้ ความเข้าใจ การสร้างทักษะทำให้เกิดความรู้และมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทัศนคติไปในทางที่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้า (พนาลี ทองประเสริฐ, 2535, น. 22)

การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการที่ช่วยเหลือ เพิ่มพูนสมรรถภาพการทำงานของผู้ที่ปฏิบัติทั้งด้านทัศนคติ (Attitude) พฤติกรรมทั่วไป (General Behavior) ความถนัด (Aptitude) ความชำนาญ (Skills) ความรู้ (Knowledge) และความสามารถ (Capacity) ของบุคคล (เสาวลักษณ์ สิงห์โกวินท์, 2527, น. 6)

การฝึกอบรม หมายถึง การฝึกอบรมเด็กและเยาวชนในสถานพินิจฯ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความเข้าใจ ความสามารถ ทักษะความชำนาญ และทัศนคติ ด้วยใช้วิธีการอบรมในศูนย์ฝึกและอบรมโดยการพิจารณาของกระบวนการยุติธรรม คาดหวังว่า ผู้ที่เข้ารับการฝึกและอบรมจะสามารถนำความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ที่ได้รับการพัฒนาไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพในการทำงานและหน้าที่ของตน สามารถแก้ไขปัญหาและเปลี่ยนพฤติกรรมที่หลงผิดพัฒนาตนเองให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้ดียิ่งขึ้นสอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน (อาชัญญา รัตนอุบล, 2540, น. 8)

สำหรับความหมาย “การฝึกอบรม” พอสรุปได้ดังนี้ หมายถึง กระบวนการที่เป็นระบบ จะช่วยให้เกิดความรู้ ความสามารถ ทักษะ ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและทัศนคติของบุคคลในทางที่ดี เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นผลดีทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ ทั้งในปัจจุบันและอนาคตตามเป้าหมาย (Goal)

การปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในต่างประเทศ

การปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนกระทำผิด (Juvenile Delinquency Treatment) ในปัจจุบัน หรือในศตวรรษที่ 21 (The Twenty-First Century) นี้ได้มีแนวคิดเป็นที่ยอมรับกันว่าการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนต่างจากผู้ใหญ่ ในแง่ของเจตนาและการกระทำ อยู่บนพื้นฐานของความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ซึ่งอาจเกิดมาจากความบกพร่องด้านบุคลิกภาพ และสภาพจิตใจ เป็นปัจจัยแห่งการทำความผิดหรือเบี่ยงเบน

สำหรับมาตรการปัจจุบัน ในการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูและพัฒนาที่นำมาปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด อาศัยศูนย์ฝึกและอบรมในสถานพินิจซึ่งได้รับคำสั่งจากศาลเยาวชนฯ เป็นวิธีการหนึ่งในการดำเนินการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูและพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตนเองใหม่คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านการศึกษา ด้านสังคม เป็นต้น วิธีการที่ปฏิบัติอยู่ทั้งในและต่างประเทศ ให้ความสำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชนกระทำผิดให้ดีขึ้น (สุธีรัตน์วราห, 2531, น. 208)

ทั้งนี้จะได้รูปแบบในต่างประเทศที่ให้ความสำคัญในการบำบัด แก้ไขเด็กและเยาวชน โดยใช้ศูนย์ฝึกและอบรม เพื่อทำความเข้าใจ กระบวนการ วิธีการ และแนวทางปฏิบัติรวมทั้งบทบาทเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ที่ได้ปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเพื่อเปรียบเทียบให้เห็นถึงการให้ความสำคัญแก่เด็กและเยาวชนกระทำผิด ได้แก่ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ และญี่ปุ่น ดังต่อไปนี้

การปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในประเทศสหรัฐอเมริกา

ประวัติความเป็นมา

กำเนิดศาลเยาวชนและครอบครัวในสหรัฐอเมริกา เมื่อ พ.ศ. 2404 ในเมืองชิคาโก (Chicago) รัฐอิลลินอยส์ (Illinois) ได้เริ่มแยกการพิจารณาพิพากษาคดีเด็กและเยาวชน ออกจากการพิพากษาคดีผู้ใหญ่ แต่ยังไม่ได้แยกศาลเยาวชนและครอบครัวออกเป็นเอกเทศ ต่อมาเมื่อ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2442 มีศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นเอกเทศที่ Cook County เมืองชิคาโก (Chicago) ศาลเยาวชนและครอบครัว มีอำนาจหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด กรณีที่เด็กและเยาวชนที่ขาดการเอาใจใส่จากบิดามารดา ผู้ปกครองหรือผู้ดูแล โดยมีกฎหมายกำหนดอายุไม่เกิน 16 ปี หรือบางรัฐอายุไม่เกิน 21 ปี และขั้นต่ำอายุ 7 ปี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกฎหมายของแต่ละรัฐ ซึ่งปัจจุบันมีศาลเยาวชนและครอบครัวกว่า 3,000 แห่งในทุกรัฐ (บุญเพระ แสงเทียน, 2541, น. 53-66) โดยแบ่งประเภทของศาลออกเป็น 3 ประเภทคือ (1) ศาลที่ได้รับมอบหมาย

(Designed Court) หมายถึง ศาลธรรมดาที่ได้รับมอบหมายให้พิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (2) ศาลประเภทแผนก (Division) หมายถึง ศาลคดีเด็กและเยาวชนในศาลชั้นต้น และ (3) ศาลรวม (Co-ordinated Court) ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนและคดีอื่น ๆ ซึ่งศาลเยาวชนและครอบครัว ในสหรัฐมีหลักปรัชญาในการปฏิบัติ ดังนี้

1. เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ควรได้รับการป้องกันและแก้ไขความประพฤติมากกว่า จะได้รับการแก้แค้นโดยการลงโทษ

2. ศาลจะต้องค้นหาสาเหตุแห่งการกระทำความผิดของเด็กหรือเยาวชนว่ามีอะไรบ้าง เพื่อให้ทราบว่า ทำไมจึงกระทำความผิดและหาวิธีการแก้ไข โดยใช้วิธีการที่เหมาะสมที่สุดกับสภาพของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด

3. ผู้พิพากษาศาลเยาวชนฯ จะต้องทำตัวเป็นเสมือนพ่อแม่ที่ดีมากกว่า เป็นผู้ตัดสินคดี และต้องทำอย่างไม่เป็นทางการ กล่าวคือ ศาลเยาวชนฯ พิจารณาพิพากษาคดีเด็กหรือเยาวชนในทางอาญา ส่งเด็กหรือเยาวชนไปฝึกอบรมยังศูนย์ฝึกและอบรม

4. การพิจารณาคดีในศาลเยาวชนฯ จะต้องกระทำโดยไม่เปิดเผยและสำนวนคดีจะต้องเก็บเป็นความลับ

5. ก่อนอื่นที่ศาลพิจารณาคดี พนักงานคุมประพฤติต้องสืบเสาะประวัติ และสิ่งแวดล้อมของเด็กและเยาวชนและประมวลข้อเท็จจริงนำมาใช้ในการวินิจฉัย เพื่อให้ได้ผลในการแก้ไขความประพฤติของเด็กและเยาวชนเป็นราย ๆ ไป

6. หลักการศาลเยาวชนและครอบครัวคือเป็นการรับหน้าที่ผู้ปกครองเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดแทนผู้ปกครองที่แท้จริง เพ่งเล็งถึงพฤติกรรมของเด็กและความเป็นมาของเด็กและเยาวชนหาทางแก้ไขความประพฤติอันบกพร่องมากกว่าที่จะมุ่งจะพิจารณาลงโทษอย่างไร (สุเมธ สุทธิวาทนฤพุมิ และ ประสบสุข บุญเดช, 2531, น. 7)

วิธีการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด

ศาลเยาวชนและครอบครัวได้ใช้แนวทางปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดดังต่อไปนี้ (www.go.sg/mc/c&y.2002)

1. ยกฟ้อง ปลดปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนไปโดยให้อยู่ในความดูแลของบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่ศาลเห็นสมควร
2. สั่งคุมประพฤติ โดยมีเงื่อนไขหรือไม่ก็ได้
3. ปรับ ให้ชดใช้ค่าเสียหาย
4. โอนคดีไปพิจารณายังศาลธรรมดา
5. ส่งตัวเด็กหรือเยาวชนไปรับการฝึกและอบรมยังศูนย์ฝึกและอบรม

การดำเนินการฝึกและอบรม

การดำเนินการฝึกและอบรมหลังจากที่ศาลเยาวชนฯ พิจารณาพิพากษาแล้ว มีการส่งตัวเด็กหรือเยาวชนไปยังศูนย์ฝึกและอบรม ซึ่งเรียกว่า Correction School, Juvenile Institution หรือ Training School เป็นการตัดเสรีภาพของเด็กและเยาวชน ซึ่งการใช้วิธีการนี้ก็ต่อเมื่อเห็นว่าไม่มีวิธีอื่นที่จะนำมาใช้กับเด็กหรือเยาวชนที่จะให้เกิดผลดีแก่เด็กหรือเยาวชน เพราะหากปล่อยออกไปก็มีแต่จะก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกาย จิตใจ และศีลธรรมของเด็กหรือเยาวชนหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคม

กำหนดระยะเวลาในการฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในแต่ละรัฐแตกต่างกัน ซึ่งเป็นแบบไม่กำหนดตายตัวและมีแบบกำหนดระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งปกติระยะเวลาการฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนผู้กระทำผิดไม่เกิน 3 ปี และสำหรับ Person in need supervision ไม่เกิน 18 เดือน ทั้งนี้ศาลเยาวชนฯ หรือผู้ที่มีอำนาจจะพิจารณาจากเด็กหรือเยาวชน บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือพนักงานคุมประพฤติ เพื่อประกอบการพิจารณาตัดสินหรือเพิ่มกำหนดระยะเวลาการฝึกและอบรม

ศูนย์ฝึกและอบรมสหรัฐส่วนมากเรียกว่า Training School หรือ Institution School สังกัดอยู่กับศาลเยาวชนและครอบครัว เมื่อเด็กและเยาวชนส่งตัวมายังศูนย์ฝึกและอบรม จะโดยคำสั่งศาลโดยตรง หรือผ่านทางหน่วยราชการ จะได้รับการพิจารณาจากเจ้าหน้าที่ศูนย์ฝึกและอบรมให้มีการปฐมนิเทศก่อนและแยกย้ายกันไปอยู่หอนอนต่าง ๆ และมี House Parents คือ พ่อบ้าน แม่บ้าน คอยดูแลในเรื่องการกิน ความเป็นอยู่ และอบรมมารยาทและการอยู่ร่วมกัน กึ่งพ่อแม่ของเด็กและเยาวชน แต่ละหอนอนมีนักสังคมสงเคราะห์ (Social Worker or Case Worker) ประจำอยู่แต่ละหอละ 1 คน ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของเด็กและเยาวชน เสมือนผู้ชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิต การศึกษาและอบรม การหาอาชีพ

เด็กและเยาวชนทุกคนจะได้รับการทดสอบความรู้ แล้วจัดให้มีการเล่าเรียนวิชาสามัญ แต่ถ้าเด็กและเยาวชนจบประถมศึกษาหรืออายุถึง 16 ปี ถ้าไม่ประสงค์เรียนต่อจะได้รับการฝึกวิชาชีพ ซึ่งโดยปกติจะมีหลายแขนงวิชาและมีหลักสูตรระยะเวลาที่เหมาะสม นอกจากนั้นยังมีการฝึกอบรมด้านพลศึกษา การกีฬา และความบันเทิง มีนักบวชนิกายต่าง ๆ มาเทศนาสั่งสอนหรือประกอบพิธีกรรมทางศาสนาตามความเชื่อของเด็กและเยาวชนแต่ละคนด้วย และในศูนย์ฝึกและอบรมยังมีแพทย์ จิตแพทย์ หรือนักจิตวิทยา คอยให้การตรวจร่างกายและจิตใจเด็กและเยาวชนอยู่เป็นประจำ

ประเภทของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน (จารุวรรณ ริสาเซ็น, 2539, น. 42-44)

ศูนย์ฝึกและอบรมที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในประเทศสหรัฐอเมริกาแบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ โดยการคำนึงถึงระยะเวลา ความปลอดภัย และการให้ชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งแบ่งเป็น 3 ประเภทดังนี้

1. ศูนย์ฝึกและอบรม (Training School) เป็นสถานที่สำหรับเยาวชนที่ได้รับการพิจารณาพิพากษาคดีแล้วว่ากระทำผิดจริง และเป็นศูนย์ฝึกและอบรมระยะยาว ซึ่งการดำเนินการโดยกรมราชทัณฑ์ หรือเป็นสวัสดิการสังคมที่รัฐจัดให้ (Social Welfare) ทั้งนี้ ศูนย์ฝึกและอบรมดังกล่าว จะต้องตั้งอยู่ห่างออกจากศูนย์กลางชุมชนหรือห่างจากตัวเมืองใหญ่

2. สถานกักกัน (Detention Facility) เป็นสถานที่สำหรับเยาวชนกระทำผิดและอยู่ระหว่างรอการพิจารณาพิพากษาคดี หรืออยู่ระหว่างรอการจัดการช่วยเหลือที่เหมาะสม ซึ่งตามปกติแล้วสถานกักกันจะตั้งอยู่ในชุมชนและใกล้เคียงหรือติดกับศาลเยาวชน ลักษณะของการก่อสร้างจะเป็นรูปแบบเป็นห้องขังเดี่ยวและห้องขังรวม สำหรับในชุมชนที่ไม่มีสถานกักกันเด็กและเยาวชนจะอยู่ร่วมกับผู้ใหญ่

3. บ้านกึ่งวิถี (Half way House) เป็นสถานที่สร้างขึ้นในชุมชนสำหรับเยาวชนกลุ่มเล็ก ๆ ผู้ซึ่งต้องออกจากครอบครัว ต้องไปโรงเรียน ออกทำงาน หรือประกอบวิชาชีพอื่น ๆ ในชุมชน เป็นสถานที่ที่มีลักษณะพิเศษ คือ การรักษาความปลอดภัยจะได้ไม่เข้มงวด เด็กหรือเยาวชนจะได้รับอนุญาตให้ออกไปภายนอกได้ และคนภายนอกก็จะได้รับอนุญาตให้เข้ามาภายในบ้านเช่นกัน

วัตถุประสงค์และหลักการของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน (www.gor.sg/mcd/on, 2002)

1. เพื่อพัฒนาทักษะร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และเรียนรู้
2. เพื่อการเตรียมความพร้อมให้เด็กและเยาวชนก่อนส่งกลับสู่ชุมชน
3. เพื่อเป็นการส่งเสริมด้านสุขภาพจิตของเด็กและเยาวชน
4. เพื่อพัฒนาและส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยตัวเอง
5. เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเดิมให้พัฒนาใหม่
6. เพื่อการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนให้ดีขึ้น

การปฏิบัติงานของศูนย์ฝึกและอบรม

โดยทั่วไปแล้วศูนย์ฝึกและอบรมไม่ว่าจะมีขนาดเล็กหรือใหญ่ จะจัดให้มีบริการพื้นฐานด้านต่าง ๆ ได้แก่

1. การให้บริการด้านที่พักอาศัยและกินอยู่หลับนอน (Residential Service) เป็นบริการด้านความเป็นอยู่พื้นฐาน เช่น อาหาร เสื้อผ้า ที่หลับนอน กิจกรรมสันทนาการ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. การศึกษา (Schooling) ในแต่ละหน่วยงานจะจัดการศึกษาเป็นของตนเองและบางครั้งอาจจะติดต่อกับองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา หรือส่งตัวเด็กหรือเยาวชนไปรับการศึกษที่โรงเรียนใกล้ ๆ ชุมชน

3. การฝึกวิชาชีพ (Vocational Training) จัดตั้งขึ้นโดยเชื่อว่าโดยพื้นฐานของกลุ่มผู้กระทำผิดส่วนใหญ่มาจากกลุ่มผู้ไร้แรงงานมากกว่า ดังนั้นจึงจัดให้มีการฝึกวิชาชีพต่าง ๆ ให้กับกลุ่มเด็กหรือเยาวชนเมื่อพ้นจากการปล่อยตัวออกไปจะมีงานทำ

4. การบำบัด แก้ไขและฟื้นฟู (Treatment and Rehabilitation) เป็นแผนการหลักสำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดมาจากกลุ่มผู้ไร้แรงงาน เนื่องจากปัญหาของเด็กและเยาวชนเหล่านี้ ยังมีความรุนแรงจะต้องได้รับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตนเองให้เสมือนบุคคลธรรมดาที่ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้

5. การพลศึกษา การจัดสถานที่ออกกำลังกายหรือกายบำบัด เช่น โรงยิมบาสเกตบอล และการฝึกความแข็งแรงของร่างกาย เพิ่มบุคลิกภาพร่างกาย

กรณีตัวอย่างศูนย์ฝึกและอบรมในเมืองโพล รัฐฟลอริดา (Polk County Juvenile Boot Camp)

การดำเนินงานในศูนย์ฝึกและอบรม จะใช้โปรแกรมที่เน้นการอบรมทางการศึกษา ฝึกสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจและเตรียมพร้อมให้เยาวชนกลับสู่สังคม โดยเยาวชนต้องเข้ารับการศึกษ เรียนวิชาชีพและการบำบัด แก้ไข รวมทั้งการตัดสินใจทั้งในเรื่องของชีวิตและหน้าที่การงาน โปรแกรมได้พัฒนาขึ้นโดยความร่วมมือระหว่างรัฐและเมือง โดยกรมยุติธรรมเพื่อเยาวชนสนับสนุนเงินลงทุนสำหรับค่าใช้จ่ายในการดำเนินการและการลงทุน และเมืองจะต้องให้การสนับสนุนเรื่องเงินและสถานที่รวมถึงเครื่องมืออุปกรณ์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543, น. 75-86)

ศูนย์ฝึกและอบรมเมืองโพลมีลักษณะการดำเนินการแบบทหาร โดยจำลองมาจากหน่วยฝึกทหารนาวิกโยธิน แต่ควบคุมโดยกรมยุติธรรมเพื่อให้เยาวชนดำเนินการอย่างต่อเนื่อง 3 ขั้นตอน

1. การฝึกและอบรม
2. การเตรียมความพร้อมเพื่อกลับคืนสู่สังคมและชุมชน
3. การสอดส่องดูแลหลังปล่อยจากศูนย์ฝึกและอบรม

ในทางปฏิบัติของศูนย์ฝึกและอบรมเมื่อนี้รับชายที่มีอายุระหว่าง 14-17 ปี ที่กระทำผิดข้อหาเกี่ยวกับทรัพย์สิน เช่น วางเพลิง ลักทรัพย์ ขโมยรถ รับของโจร เป็นต้น ผู้พิพากษาคัดสินให้เด็กและเยาวชนไปยังศูนย์ฝึกและอบรม และมีการกำหนดโปรแกรมรับการฝึกและอบรมระดับตามความรุนแรง และสำหรับความรุนแรงของเมืองนี้ระดับปานกลาง

ก่อนที่เด็กและเยาวชนเข้ารับการฝึกและอบรมต้องมีการตรวจสอบทั้งสภาพร่างกายและจิตใจ โดยผ่านการประเมินด้านสภาพร่างกายในระยะไม่เกิน 30 วัน และต้องผ่านการตรวจสอบสภาพจิตใจในระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี และศูนย์ฝึกและอบรมประกอบไปด้วยที่พักสำหรับการฝึกและอบรม ที่พักสำหรับการเตรียมความพร้อมเพื่อกลับคืนสู่สังคม/ชุมชน โดยที่พักจะมีลักษณะคล้ายกับหอพัก แต่ละคนจะอยู่ห้องเดียวมีเตียง อ่างล้างหน้า ห้องน้ำ และตู้เก็บเสื้อผ้าในห้อง ของใช้ส่วนตัวอนุญาตให้เข้าภายในได้ คือ ภาพถ่ายครอบครัว จดหมาย หนังสือเรียน/หนังสือเกี่ยวกับศาสนา

กระบวนการฝึกและอบรมเยาวชน

เมื่อเยาวชนผ่านระยะปฐมนิเทศ จะเข้าสู่การฝึกและอบรมอย่างจริงจัง ซึ่งประกอบไปด้วย 3 อย่าง คือ (1) การฝึกแบบทหาร (2) การให้คำปรึกษาด้านจิตวิทยา (3) การศึกษาทั่วไป

ตารางเวลาในแต่ละวันเริ่มตั้งแต่ 5 นาฬิกา ถึง 21 นาฬิกา เวลาส่วนใหญ่ของแต่ละวันจะเป็นการเรียนอย่างน้อยวันละ 5 ชั่วโมง วิชาที่จัดให้เรียน ได้แก่ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เพศศึกษาและคอมพิวเตอร์ เป็นต้น ทุกห้องเรียนจะมีคอมพิวเตอร์โปรแกรมต่าง ๆ เพื่อช่วยเพิ่มทักษะในการเรียนคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เป็นต้น ในการเรียนจะมีครูสอนให้ความช่วยเหลือ จะใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง สำหรับการให้คำปรึกษาปัญหาแบบกลุ่ม โดยมีการจ้างผู้ชำนาญด้านจิตวิทยาให้คำปรึกษา สัปดาห์ 3 ครั้ง โดยเน้นให้มีการบำบัดใช้เหตุผลและมีการบำบัดยาเสพติดเป็นกรณีเฉพาะราย รวมแล้วระยะเวลาในการฝึกและอบรมประมาณ 4 เดือน จะมีประเมินโดยใช้การวัดความก้าวหน้าด้านการฝึกแบบทหาร การปฏิบัติตามคำปรึกษาด้านจิตวิทยาและด้านการศึกษา

คณะผู้ให้การบำบัด แก่ไขจะต้องจัดประชุมประเมินผลความก้าวหน้าของเยาวชนแต่ละคนเดือนละครั้ง ประกอบไปด้วยเยาวชน ผู้ปกครอง ครูฝึก ผู้ให้คำปรึกษาด้านจิตวิทยาและผู้สอดส่องดูแลหลังปล่อยจากศูนย์ฝึกและอบรมเพื่อเสนอรายงานต่อหัวหน้าศูนย์ฝึกและอบรมเพื่อพิจารณาเลื่อนขั้นระดับสูงขึ้นหรือไม่ และให้รางวัลแก่ผู้มีความก้าวหน้า สำหรับเยาวชนที่ไม่สามารถแก้ไขได้เป็นที่น่าพอใจ ก็จะได้รับ การเตือนที่จะต้องแก้ไขในระยะเวลา 7-14 วันในการแก้ไขข้อบกพร่องนั้น

ขั้นเตรียมความพร้อมเพื่อกลับสู่ชุมชน

ในขั้นนี้จะใช้ระยะเวลาประมาณ 2 เดือน เด็กและเยาวชนจะผ่านขั้นนี้ได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมที่แสดงออกของเยาวชนนั้น ๆ เยาวชนยังต้องอยู่ในศูนย์ฝึกและอบรม แต่มีการเปลี่ยนแปลงการฝึกและอบรม จะใช้วิธีการสังเกตและจดบันทึกเกี่ยวกับพฤติกรรมแทน ตารางเวลาก็เปลี่ยนไปด้วย และมีการอนุญาตให้ไผ่ผอมยาวชุดเสื้อผ้าก็เปลี่ยนไป และเวลาตื่นก็เป็น 6 นาฬิกา

นอน 22 นาฬิกาได้ สามารถเล่นกิจกรรมนันทนาการเช่น เล่นหมากรูก หมากกระดานและกีฬา อื่น ๆ และยังได้รับการฝึกวิชาชีพก็มีการวางแผนให้เหมาะสมในภายภาคหน้า

สิ่งสำคัญที่จะต้องเตรียมก่อนปล่อยให้กลับสู่สังคม ชุมชนคือ การให้กลับไปเยี่ยมบ้าน ในระหว่างการฝึกอบรมให้ไปเยี่ยมบ้านได้ 4 ชั่วโมง และมีการพิจารณาจากครูฝึก ถ้ามีความก้าวหน้าก็เพิ่มให้เป็น 8 ชั่วโมง และหลังฝึกอบรมได้ 6 สัปดาห์ เยาวชนก็จะได้รับอนุญาตให้กลับบ้านได้

ขั้นตอนติดตามสอดส่องหลังปล่อยจากศูนย์ฝึกและอบรม

ใช้ระยะเวลาประมาณ 4 เดือน โดยเยาวชนแต่ละคนจะต้องมีข้อตกลงกับเจ้าหน้าที่คุมประพฤติ ก่อนกลับสู่ชุมชนว่าจะยอมทำตามข้อกำหนดในตลอดเวลาที่อยู่ในการติดตามสอดส่องดูแลหลังปล่อย จะอยู่ภายใต้การติดตามสอดส่องดูแลความประพฤติของเจ้าหน้าที่ และเจ้าหน้าที่จะติดตามอย่างใกล้ชิดเข้าไปสอดส่องหรือหาข้อมูลในครอบครัว โรงเรียนหรือชุมชน

เจ้าหน้าที่ของศูนย์ฝึกและอบรมเมืองโพค

1. หัวหน้าศูนย์ฝึกและอบรม จะเป็นเจ้าหน้าที่บริหารของหน่วยงานนาวิกโยธินที่เกาะแพรวริส จบปริญญาโทด้านจิตวิทยาหรือทำงานในการบำบัด แก้ไขมีประสบการณ์ 15 ปี
2. ผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์ฝึกและอบรม เป็นเจ้าหน้าที่จากสำนักงานอำเภอได้รับรองจากรัฐให้ทำหน้าที่เกี่ยวกับการแก้ไขและฟื้นฟูหน้าที่ควบคุมดูแลการฝึกอบรมในแต่ละวัน
3. เลขานุการของศูนย์ฝึกและอบรม เป็นผู้ทำหน้าที่งานธุรการของศูนย์ฝึกฯ
4. ครู ส่วนใหญ่เคยเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่แก้ไข ฟื้นฟูซึ่งเคยผ่านการเป็นทหารมาแล้ว
5. ครูอาวุโส 4 คนถูกคัดเลือกจากครูฝึก มีหน้าที่ดูแลควบคุมการฝึกอบรมและสังเกตความก้าวหน้าของเยาวชนแต่ละคน
6. อาจารย์สอนด้านวิชาการ ได้ว่าจ้างและควบคุมโดยคณะกรรมการโรงเรียนประจำเมืองโพค
7. ที่ปรึกษาทางด้านจิตวิทยา จะต้องมียินยอมอนุญาตให้ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาด้านสุขภาพจิตว่าจ้างโดยมลรัฐ

8. พยาบาล มีหน้าที่ดูแลเด็กและเยาวชนในด้านสุขภาพของเยาวชน

ปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไขของเมืองโพค

ปัญหาที่เกิดขึ้นในศูนย์ฝึกและอบรม สรุปได้ดังนี้

1. เยาวชนหนีการฝึกอบรม
2. ทำร้ายเจ้าหน้าที่
3. ศูนย์ฝึกและอบรมมีไม่เพียงพอกับเด็กและเยาวชน

4. ปัญหาด้านงบประมาณค่าใช้จ่ายไม่เพียงพอ
  5. เยาวชนไม่มีเป้าหมายในชีวิต
  6. ขาดการสนับสนุนจากครอบครัว เยาวชน โรงเรียน และหน่วยงานต่าง ๆ
- แนวทางแก้ไขของศูนย์ฝึกและอบรม
1. จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอในการฝึกและอบรม
  2. จัดหาครูฝึกที่มีความรู้ด้านจิตวิทยา ในการแก้ไขปัญหาและรักษานี้
  3. ชี้แนะผลดีผลเสียของการเข้าโปรแกรมการฝึกอบรมให้แก่เยาวชนทราบ
  4. มีการพูดคุยและให้คำปรึกษาแก่เยาวชนที่ไม่มีเป้าหมายในชีวิต และให้ความสำคัญชี้ให้เห็นเป้าหมายในอนาคต

5. ร่วมกับองค์กรระดับท้องถิ่นจัดให้มีการประชุมกับครอบครัว เพื่อน และโรงเรียน เพื่อขอความร่วมมือ เมื่อเยาวชนกลับไปอยู่กับครอบครัวแล้ว

องค์กรที่เข้ามาช่วยเหลือและสนับสนุนการฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในเมืองโพค

1. กรมยุติธรรมเพื่อเยาวชน สนับสนุนค่าใช้จ่ายเยาวชนต่อหัว
2. สำนักงานอำเภอเมืองโพค สนับสนุนด้านก่อสร้างศูนย์ฝึกและอบรมพร้อมทั้งดำเนินการบริหารศูนย์ฝึกและอบรม

การบริหารศูนย์ฝึกและอบรม

การปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในประเทศอังกฤษ
ประวัติความเป็นมา

มาตรการการฝึกอบรมที่ศาลคดีเด็กและเยาวชนของอังกฤษนำมาใช้กับเด็กและเยาวชนในยุคแรก คือ ระบบบอร์สตัล (Borstal System) จัดขึ้นตามพระราชบัญญัติ The Prevention of Crime Act 1908 ศูนย์ฝึกและอบรมแห่งแรกนี้จัดตั้งขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1909 สำหรับคุมขังผู้กระทำความผิดอายุ 16-21 ปี ต่อมาพระราชบัญญัติ The Criminal Justice Act 1948 กำหนดให้จัดตั้งศูนย์ควบคุมเพื่อเป็นมาตรการควบคุมเยาวชนผู้กระทำความผิดที่ถูกควบคุมระยะสั้น ต่อมาพระราชบัญญัติ The Criminal Justice Act 1982 ได้ยกเลิกระบบบอร์สตัล คงเหลือไว้แต่ศูนย์ควบคุม จนกระทั่งพระราชบัญญัติ The Criminal Justice Act 1988 ได้ยกเลิกมาตรการปฏิบัติต่อเด็กกระทำความผิดที่กล่าวมาทั้งหมด และจัดให้มีศูนย์ฝึกและอบรมเยาวชนผู้กระทำความผิดแทน

ศูนย์ฝึกและอบรมเยาวชนผู้กระทำความผิด จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติ The Criminal Justice Act 1988 เพื่อควบคุมการฝึกและอบรมผู้กระทำความผิดกฎหมาย ที่เป็นเยาวชนอายุต่ำกว่า 17 ปี และวัยรุ่น อายุระหว่าง 17-21 ปี ระยะเวลาในการควบคุม เพื่อฝึกและอบรมขึ้นอยู่กับความร้ายแรงของคดีความ อายุ และเพศของผู้กระทำความผิด พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “กฎหมายเด็ก” เพื่อควบคุมสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชนและครอบครัว ได้นำไปปฏิบัติทั่วประเทศ

เพราะสามารถพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลชั้นต้น เป็นศาลชั้นต้น เป็นศาลสูง (The High Court of Justice) มีแผนกคดีครอบครัว (Family Division)

เกณฑ์อายุเด็กและเยาวชนที่ศาลเยาวชนและครอบครัวของอังกฤษ มีอำนาจพิพากษาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน มีอายุต่ำกว่า 17 ปี ทั้งชายและหญิง โดยเด็กอายุต่ำกว่า 10 ปี ไม่ต้องรับผิดชอบอาญาไว้ คือ (1) เด็ก (Child) หมายถึง บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 14 ปี (2) เยาวชน (Young Person) หมายถึง มีอายุ 14 ปีขึ้นไป แต่ต่ำกว่า 17 ปี (3) ผู้เยาว์ (Juvenile) หมายถึง บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 17 ปี (กฎหมาย เยาวชนและพัฒนา, สวัสดิ์ โชติพานิช และ ประสพสุข บุญเดช, 2526, น. 15-16)

วิธีการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

ศาลเยาวชนและครอบครัวมีวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดดังต่อไปนี้ (กฎหมาย เยาวชนและพัฒนา และคณะ, 2526, น. 17)

1. เมื่อศาลพิจารณาเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนได้กระทำผิดกฎหมาย แต่ยังไม่สมควรเข้ารับการฝึกอบรมในศูนย์ฝึกและอบรม หรือคุมประพฤติ เพราะเหตุแห่งอายุ ลักษณะคดีหรือพฤติการณ์อื่นใด ที่ศาลมีอำนาจ สั่งให้ปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชน โดยไม่มีเงื่อนไข
2. ศาลอาจสั่งให้มีการปล่อยโดยไม่มีเงื่อนไขว่า เด็กหรือเยาวชนจะต้องไม่กระทำความผิดใด ๆ ภายในกำหนด 1 ปี
3. สั่งให้มีการคุมประพฤติเด็กหรือเยาวชน ภายในระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี แต่ไม่เกิน 3 ปี
4. สั่งให้จ่ายให้ปรับค่าเสียหาย ค่าชดเชยความผิดหรือราคาสินค้าของที่หาย ถ้าเด็กอายุ 14 ปีขึ้นไป ศาลจะสั่งให้เยาวชนผู้นั้นเป็นผู้จ่าย แต่ถ้าอายุต่ำกว่า 14 ปี บิดามารดาหรือผู้ปกครองต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของเด็กหรือเยาวชนนั้น
5. ศาลเห็นสมควรให้เด็กหรือเยาวชนอายุตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไปแต่ยังไม่ถึง 21 ปีกระทำผิด มีโทษถึงจำคุก ไปรับการอบรมยัง Attendance Center เป็นระยะเวลารวมกันไม่เกิน 24 ชั่วโมง และการไปรับการฝึกอบรม แต่ละครั้งไม่น้อยกว่า 1 ชั่วโมง และไม่เกิน 3 ชั่วโมง เด็กหรือเยาวชนนั้นจะได้รับการอบรมที่แจ้งเกี่ยวกับความประพฤติ การศึกษาและการทำงานจากเจ้าหน้าที่
6. กรณีที่เด็กหรือเยาวชนกระทำผิด เนื่องมาจากความไม่เหมาะสมทางครอบครัวหรือบิดามารดา ไม่สามารถอบรมและให้ความคุ้มครองดูแลได้ ศาลอาจสั่งให้เด็กหรือเยาวชนไปอยู่ในความดูแลของบุคคลที่สามเป็นญาติหรือบุคคลอื่น ๆ ที่เห็นสมควรจนกว่าอายุเด็กหรือเยาวชนนั้นอายุครบ 18 ปี

7. กรณีข้อ 1-6 ไม่เหมาะสมกับเด็กหรือเยาวชนผู้กระทำผิด เพราะไม่อาจทำให้เด็กหรือเยาวชนกลับตัวได้ดี อาจมีการสั่งให้เด็กหรือเยาวชนไปรับการฝึกอบรมยังศูนย์ฝึกและอบรม

ประเภทของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนผู้กระทำผิดในประเทศอังกฤษมีหลายประเภท เช่น Remand Home, Approved School, Detention Center, Borstal Institution and Remand Center เป็นต้น (บุญเพราะ แสงเทียน, 2541, น. 51-52)

1. Remand Home คือ สถานแรกรับ เป็นสถานที่แห่งแรกที่ควบคุมเด็กหรือเยาวชนที่เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมและส่งตัวไปยังศาลเยาวชนและครอบครัว เด็กและเยาวชนถูกควบคุมไว้ที่นี่ ในระหว่างการพิจารณาคดี และขณะรอส่งไปฝึกและอบรมยัง Approved School

2. Approved School คือ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเป็นเสมือน Training Center ของสหรัฐอเมริกา มีทั้งแบบเปิดและปิด (Open type and Closed type) คือแบบไม่มีรั้วรอบขอบชิดและแบบมีรั้วรอบขอบชิด ใช้เป็นศูนย์ฝึกและอบรมระยะสั้นไม่เกิน 1 เดือน มีการสอนวิชาสามัญและวิชาชีพ เจ้าหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้ให้ฝึกและอบรมคือ อบรมสั่งสอนให้เด็กและเยาวชนมีการพัฒนาทั้งทางด้านส่วนตัวและสังคม มีความรู้พอที่จะประกอบอาชีพได้ รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และสามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างปกติสุข การอบรมระเบียบวินัยใช้ระบบให้รางวัลและสิทธิพิเศษ (A System of Reward and Privileges) และมีการลงโทษโดยใช้วิธีแยกควบคุมเด็กหรือเยาวชนออกจากเด็กหรือเยาวชนอื่น ระยะเวลาฝึกอบรมเป็นไปตามอายุ ดังนี้

เด็กหรือเยาวชนอายุต่ำกว่า 12 ปี 4 เดือน ในขณะส่งตัวเข้ารับการฝึกอบรมเด็กหรือเยาวชนนั้นอาจจะต้องรับฝึกอบรมจนอายุ 15 ปี 4 เดือน

เด็กหรือเยาวชนมีอายุมากกว่า 12 ปี 4 เดือน ในขณะส่งตัวเข้ารับการฝึกอบรมเด็กหรือเยาวชนนั้นอาจจะต้องได้รับการฝึกอบรมอยู่เป็นเวลา 3 ปี หรือจนกว่าอายุ 19 ปี โดยมีคณะผู้จัดการศูนย์ฝึกและอบรม (Board of Managers) พิจารณาเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนผู้นั้นควรจะได้รับ การฝึกและอบรมต่ออีกก็มีอำนาจกระทำได้ แต่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (Home Secretary) แต่จะเพิ่มกำหนดเวลาการฝึกและอบรมได้อีกไม่เกิน 6 เดือน ฉะนั้น ระยะเวลาการฝึกอบรมเด็กและเยาวชนผู้กระทำผิดในประเทศอังกฤษอยู่ระหว่าง 2 ปีถึง 3 ปี

3. Detention Center เป็นศูนย์ฝึกและอบรม ซึ่งตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2491 สำหรับเป็นที่ฝึกอบรมเด็กหรือเยาวชนตั้งแต่อายุ 14 ปีขึ้นไป แต่ไม่เกิน 21 ปี เมื่อเด็กหรือเยาวชนถูกส่งตัวไปรับการฝึกอบรม ซึ่งเป็นผู้ทำผิดอาญามีโทษจำคุก แต่สภาพเยาวชนหรือพฤติกรรมแห่งการกระทำ ความผิดยังไม่ควรที่เข้าคุก ระยะเวลาสำหรับการฝึกและอบรมกำหนดเพียง 3 เดือน บางกรณีอาจถึง 6 เดือน เป็นการมุ่งฝึกและอบรม ด้านระเบียบวินัยมากกว่าอย่างอื่น ซึ่งเป็นศูนย์ฝึกและอบรมระยะสั้น

4. สถาน Borstal เป็นศูนย์ฝึกและอบรม ตั้งแต่เมื่อ พ.ศ. 2451 ใช้ในการฝึกอบรมเด็กหรือเยาวชนที่อายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป แต่ไม่เกิน 21 ปี ซึ่งกระทำความผิดทางอาญาที่มีโทษจำคุก แต่คณะผู้พิพากษาเห็นว่า โดยลักษณะแห่งความผิดนิสัยและมีพฤติกรรมสมควรเอาตัวไว้ฝึกอบรม ไม่น้อยกว่า 6 เดือน ซึ่งระยะเวลาในศูนย์ฝึกและอบรม Borstal มีกำหนดไม่น้อยกว่า 6 เดือน แต่ไม่เกิน 2 ปี และเมื่อได้รับการปลดปล่อยเยาวชนนั้นต้องอยู่ในการควบคุมความประพฤติของ The Center After-Care Association ต่อไปอีก 2 ปี จุดประสงค์ในการฝึกอบรมของสถาน Borstal คือ ให้เด็กหรือเยาวชนได้รับการฝึกอบรมทั้งทางสามัญ วิชาชีพ การขัดเกลานิสัย ให้รู้จักตัดสินใจ กระทำในสิ่งที่ถูกต้อง และรู้จักรับผิดชอบชั่วดี เป็นต้น หลังปล่อยต้องอยู่ในความดูแลของเจ้าหน้าที่คุมประพฤติ อีก 2 ปีจนกว่าอายุ 21 ปี

วัตถุประสงค์และหลักการของศูนย์ฝึกและอบรม (ภิญโญ เจริญเจริญวัฒนา และคณะ, 2526, น. 87-86)

1. เพื่อช่วยเยาวชนผู้กระทำความผิดเตรียมความพร้อมในการกลับคืนสู่สังคมภายนอกโดยการจัดโปรแกรมกิจกรรม รวมถึงการให้การศึกษา ฝึกอบรมและการฝึกงาน เพื่อช่วยให้เยาวชนพัฒนาด้านความรับผิดชอบ วินัยในตนเอง พลังนามัยสมบูรณ์ มีประสบการณ์และทักษะด้านต่าง ๆ ในการประกอบอาชีพหลังปล่อย
2. ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำความผิดกับสังคมภายนอก
3. ประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่มีหน้าที่ในการดูแลสอดส่องผู้กระทำความผิดภายหลังได้รับการปล่อยตัว

การปฏิบัติงานของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

โปรแกรมการศึกษาในศูนย์ฝึกและอบรมผู้กระทำความผิด ได้จัดการเรียนการสอนในห้องเรียนหรือตัวต่อตัว จัดให้ในวันธรรมดาช่วงเย็นและวันหยุด การจัดการศึกษาอยู่บนพื้นฐานของความเหมาะสมและส่งเสริมให้ผู้ถูกควบคุมเพิ่มทักษะ เตรียมความพร้อมกลับสู่สังคมต่อไป

สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 17 ปี หลักสูตรฝึกอบรมวันธรรมดาแต่ละสัปดาห์ มีระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 15 ชั่วโมง

สำหรับเด็กหรือเยาวชนอายุตั้งแต่ 17 ปีขึ้นไปไม่สามารถอ่านออก เขียนได้ก็จะจัดหลักสูตรพิเศษ

สำหรับผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป ศาลส่งให้เข้ารับการฝึกอบรม หลักสูตรที่ฝึกอบรมต้องส่งเสริมให้ผู้กระทำความผิดเกิดความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม และส่งเสริมทักษะเพื่อพัฒนาผู้กระทำความผิดให้สามารถประกอบอาชีพที่เหมาะสมภายหลังปล่อย

ปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544, น. 90-92)

ปัญหาเรื่องพฤติกรรมที่เป็นความผิดของเด็กและเยาวชน มีทางแก้ไขดังนี้

1. ต้องไม่เลือกปฏิบัติ
2. ปฏิเสธพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง เช่น การเหยียดผิว การกีดกันทางเพศ การข่มขู่รังแก การหลอกลวง ฯลฯ

3. ยึดมั่นในการให้เกียรติกันและกัน
4. มีบทเรียนที่เกี่ยวกับจริยธรรมมากพอ
5. ให้มีการเรียนรู้ถึงความรับผิดชอบของตนเอง
6. ให้มีการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับคนอื่นอย่างเห็นอกเห็นใจ
7. พัฒนาศักยภาพบุคคลากร

ปัญหาพฤติกรรมกระทำผิดซ้ำ มีทางแก้ไขในการลดปัญหาดังนี้

1. ยึดมั่นในการฝึกอบรมความประพฤติและทักษะ
2. จัดให้มีการจ้างงานแก่ผู้กระทำผิดโดยเฉพาะ และมีสถานที่ทำงานใกล้เคียงกับสถานที่ฝึกและอบรม

3. มีการสอดส่องเป็นระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 6 เดือน มีการติดต่อโดยตรงไม่น้อยกว่า 1 สัปดาห์ และมีการติดต่อไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง

4. มีการบริการเชิงรุกโดยใช้ชุมชน เพราะว่าเป็นการง่ายต่อการศึกษาศาสนาของเด็กและเยาวชนกับครอบครัว

5. มีเป้าหมายและวิธีการที่ต่อเนื่องโดยผู้ฝึกมีทักษะแล้วให้ได้ทำงานที่ตนเองชอบ

หน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

Her Majesty's Chief Inspector of Prison or HMCIP มีหน้าที่ตรวจสอบมาตรฐานในเรื่องจำและศูนย์ฝึกและอบรมทั่วประเทศและรายงานต่อ Home Secretary ตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมและหาข้อดี ข้อเสีย และแนวทางการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ (บุญเพราะ แสงเทียน, 2541, น. 50)

The Youth Justice Board เป็นหน่วยงานอิสระ มีคณะกรรมการ 12 คน ได้รับการแต่งตั้งโดยกระทรวงมหาดไทย หรือ Home Secretary ก่อตั้งภายใต้พระราชบัญญัติ The Crime and Disorder Act 1988 หน้าที่หลักสำคัญ คือ

1. ให้คำแนะนำในการดำเนินการเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมสำหรับเยาวชนแก่กระทรวงมหาดไทย เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

2. สอดส่องการดำเนินงานและการปฏิบัติงานของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ศาลคดีเด็กและเยาวชน คณะทำงานด้านเด็กกระทำความผิด และจัดหาสถานที่เหมาะสมในการสร้างศูนย์ฝึกและอบรม

3. ให้คำแนะนำแก่กระทรวงมหาดไทย ในการวางมาตรฐานการปฏิบัติงานของ Youth Offending Teams ที่แจ่มและเปิดเผยการดำเนินงาน รวมถึงการดำเนินงานวิจัยและพัฒนาและอนุมัติเงินในการพัฒนาระบบงานการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน

ปัจจัยในการเอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จ

การฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมของประเทศสหรัฐอเมริกาประสบความสำเร็จเพราะปัจจัยดังนี้ (ศิริชัย จันทรสว่าง, 2544, น. 60-61)

1. เน้นกระบวนการยุติธรรมให้เป็นไปอย่างรวดเร็ว ยึดหลักการป้องกันล่วงหน้า ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องรวดเร็ว

2. ช่วยเด็กและเยาวชนกระทำความผิดและผู้ปกครอง ร่วมกันแก้ไขปัญหา และช่วยกระตุ้นจิตสำนึกในการรับผลของการกระทำ

3. แก้ไขปัญหาที่ก่อให้เกิดการกระทำความผิด เช่น ปัญหาทางครอบครัว การศึกษาและสุขภาพอนามัย ฯลฯ

4. มีการปรับปรุงบทลงโทษให้เหมาะสมกับความผิดแต่ละราย และการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ โดยเป็นหน้าที่ของศาลที่จะพิจารณา

5. ให้เยาวชนผู้กระทำความผิดชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย

6. ปลุกจิตสำนึกให้ผู้ปกครองให้มีความรับผิดชอบต่อบุตรที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน

การปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในประเทศญี่ปุ่น ประวัติความเป็นมา

รูปแบบการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนในประเทศญี่ปุ่นนั้น อาศัยศูนย์ฝึกและอบรมทั้งหมด 54 แห่งทั่วประเทศ จัดตั้งขึ้นภายใต้กฎหมายศูนย์ฝึกและอบรมเยาวชน เป็นหน่วยงานของรัฐ ซึ่งจะรับเยาวชนอายุ 14-19 ปี ผู้ซึ่งกระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดได้มีการแยกประเภทหรือคัดเลือก เช่น มีการทดสอบสติปัญญา ลักษณะนิสัย ฯลฯ ของเด็กแต่ละคน ถึงความถนัดความสามารถให้เหมาะสมในการส่งตัวเข้ารับการฝึกอบรม และมีการส่งเด็กและเยาวชนเข้ารับการฝึกอบรม ในอดีต ค.ศ. 1922 ศูนย์ฝึกและอบรมจะรับเด็กอายุ 14-19 ปีเข้ารับการฝึกอบรม แต่ในปี ค.ศ. 1951 กฎหมายได้แก้ไขให้เด็กอายุต่ำกว่า 18-20 ปี และเมื่อ ค.ศ. 1977 กระทรวงยุติธรรมได้แก้ไขปรับปรุงจุดสำคัญดังนี้ (สุจิต เจนนพกาญจน์ อ้างถึงใน จารุวรรณ ริสาเหิน, 2539, น. 27-35)

ประเภทของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ตามลักษณะของเยาวชนที่รับตัวไว้ฝึกอบรม ดังต่อไปนี้ (UNITED NATION, 1993, p. 41)

1. ศูนย์ฝึกและอบรมขั้นต้น (Preliminary Juvenile Training School) เป็นศูนย์ฝึกที่รับเยาวชนอายุ 14 ปี หรือมากกว่าแต่ไม่เกิน 16 ปี ผู้ซึ่งไม่มีข้อบกพร่องทั้งทางร่างกายและจิตใจ
2. ศูนย์ฝึกและอบรมขั้นกลาง (Middle Juvenile Training School) เป็นศูนย์ฝึกที่รับเยาวชนอายุ 16 ปี หรือมากกว่าแต่ไม่เกิน 20 ปี ผู้ซึ่งไม่มีข้อบกพร่องทั้งทางร่างกายและจิตใจ
3. ศูนย์ฝึกและอบรมแบบพิเศษ (Special Juvenile Training School) เป็นศูนย์ฝึกและอบรมอายุประมาณ 16 ปี หรือมากกว่าแต่ไม่เกิน 23 ปี ผู้ซึ่งไม่มีข้อบกพร่องทั้งทางร่างกายและจิตใจแต่มีแนวโน้มไปในทางประกอบอาชญากรรมขึ้นได้
4. ศูนย์ฝึกและอบรมทางการแพทย์ (Medical Juvenile Training School) ศูนย์ฝึกและอบรมที่อายุ 14 ปี หรือมากกว่าแต่ไม่เกิน 26 ปี ผู้ซึ่งไม่มีข้อบกพร่องทั้งทางร่างกายและจิตใจ

การปฏิบัติงานของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

ตามที่มีการรวบรวมข้อเท็จจริงและการทดสอบเกี่ยวกับเยาวชน เจ้าหน้าที่จะกำหนดเป้าหมายในการบำบัด แก่ไขเยาวชนเป็นรายบุคคล เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของเยาวชนมีการจำแนกประเภทเด็กและเยาวชน เพื่อจะช่วยให้เด็กและเยาวชนได้รับการบำบัด แก่ไขได้เหมาะสมมากที่สุดโดยพิจารณาถึงลักษณะและบุคลิกของเยาวชนเป็นสิ่งสำคัญ

การรับตัว (Admission) เมื่อรับตัวเด็กและเยาวชนที่ศาลฯ ส่งมา ศูนย์ฝึกและอบรมจะเริ่มงานควบคุมตัวเยาวชนไว้ในฐานะผู้เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งเป็นกระบวนการรับตัวตามกฎหมาย

1. กระบวนการต่าง ๆ จะเริ่มต้นที่ภายหลังจากรับตัวเยาวชน
2. กรรมวิธีการรับตัวจะต้องทำให้เยาวชนประทับใจในศูนย์ฝึกและอบรม
3. การบำบัด แก่ไขขั้นต้น การรับตัวเยาวชนที่เข้ามาใหม่ จะให้อยู่หอพักแบบขังเดี่ยวห้องจะถูกล็อกไว้เพื่อให้มีโอกาสน้อยที่สุดในการพบปะติดต่อกับเยาวชนอื่น และในขณะเดียวกันจะศึกษารวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับด้านบุคลิกภาพ สุขภาพกายหรือจิตใจ ภูมิหลังทางครอบครัว ประวัติส่วนตัว ภูมิหลังการศึกษา ฯลฯ ประมาณสัก 14 วันจากนั้นศูนย์ฝึกและอบรมต้องวางแผนช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมต่อไป คือ

- การทำให้เยาวชนรู้สึกผ่อนคลาย
- การทำให้เยาวชนได้รวบรวมความคิด
- การทำให้เยาวชนได้เตรียมตัวในการดำเนินชีวิตอยู่ในศูนย์ฝึกอบรม
- แผนการบำบัด แก่ไข (Treatment Program)

ระยะเวลาในการฝึกและอบรม

ศูนย์ฝึกและอบรมเยาวชนจัดแบ่งแนวการบำบัด แก่ไข ระยะเวลาของการฝึกอบรมตามแผนงานการบำบัด แก่ไขไว้ 2 อย่างดังนี้

1. แผนการบำบัด แก่ไขระยะสั้น (Short-Term Treatment Program)
2. แผนการบำบัด แก่ไขระยะยาว (Long-Term Treatment Program)

1. แผนการบำบัด แก่ไขระยะสั้น สำหรับเยาวชนผู้ซึ่งไม่มีความก้าวหน้า จะต้องให้มีการใช้วิธีการแก่งไข พื้นฟูและฝึกอบรมอย่างเข้มข้น แบ่งระยะสั้นออกเป็น 3 แผนย่อยดังนี้

1.1 แผนการระยะสั้นทั่วไป (General Short-Term Program) สำหรับเยาวชนผู้ซึ่งมีความจำเป็นต้องได้รับการฝึกอบรมอย่างเข้มข้นและต่อเนื่องซึ่งแผนการนี้ได้แบ่งย่อยออกเป็น 3 หลักสูตร ได้แก่

- หลักสูตรการศึกษาวิชาสามัญ
- หลักสูตรการแนะนำทางด้านวิชาชีพ
- หลักสูตรการแนะนำเกี่ยวกับอาชีพโดยระยะเวลาของแต่ละหลักสูตร เข้ารับ

อบรม 4-5 เดือน หรือถึง 6 เดือนเป็นอย่างสูง

1.2 แผนการระยะสั้นพิเศษสำหรับเยาวชนผู้กระทำผิดที่มีความเหมาะสมกับแผนการบำบัด แก่ไขในศูนย์ฝึกและอบรมแบบเปิด ระยะเวลาของแผนการนี้โดยทั่วไป จะใช้เวลา 2-3 เดือนจนถึง 4 เดือนเป็นอย่างสูง

1.3 แผนการระยะสั้นพิเศษสำหรับเยาวชนซึ่งมีความเหมาะสมกับแผนการบำบัด แก่ไขแบบเปิดโดยการส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาทางด้านวิชาชีพ และวิชาสามัญภายนอกศูนย์ฝึกและอบรมโดยใช้หน่วยงานต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชน

2. แผนการบำบัด แก่ไขระยะยาว จัดไว้สำหรับเยาวชนซึ่งมีแนวโน้มไม่มีก้าวหน้าในการขจัดเกลารัยะเวลาสั้น แผนการนี้จะดำเนินการติดต่อกันไป โดยหลักการแล้วไม่เกิน 2 ปี

วัตถุประสงค์หลักสูตรการบำบัด แก่ไข (Treatment Courses)

หลักสูตรที่ใช้ในการบำบัด แก่ไขในศูนย์ฝึกและอบรมเยาวชน คือ เป็นการแก่งไขพฤติกรรมต่อต้านสังคมหรือไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ ทั้งยังเป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการเจริญเติบโต ความเป็นอยู่ วิชาความรู้และทักษะ ฯลฯ ของเยาวชนในทางที่ดีให้สามารถดำเนินชีวิตไปในทางที่ถูกต้องและเคารพกฎหมายภายหลังได้รับการปลดปล่อย และหลักสูตรการฝึกอบรมที่แตกต่างกันดังกล่าวมาจึงจำเป็นต้องมีภายใต้แผนการบำบัด แก่ไขระยะสั้นและหลักสูตรภายใต้แผนการบำบัด แก่ไขระยะยาว ขณะเดียวกันระยะเวลาของแต่ละหลักสูตร

จะไม่กำหนดแน่นอนตายตัวแต่จะมีเปลี่ยนแปลงไปตามความจำเป็นและสภาพปัญหาของเยาวชนแต่ละบุคคล โดยมีหลักสูตรในการบำบัด แก้ไขและพัฒนาต่อไป

1. หลักสูตรการแนะแนวเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต (G)

หลักสูตรการแนะแนวเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตจัดเป็นการฝึกอบรมเกี่ยวกับมาตรฐานทางสังคมเพื่อให้เยาวชนมีระเบียบวินัยในการดำเนินชีวิตในสังคม ให้เยาวชนได้รู้จักการปรับปรุงความคิดเห็นทัศนคติเกี่ยวกับการใช้ชีวิตในสังคมโดยวิธีการของกลุ่มกิจกรรม การให้คำแนะนำปรึกษา การบรรยาย และจิตบำบัดในหลักสูตรนี้แบ่งเป็น 3 หลักสูตรย่อย ได้แก่ G1, G2 และ G3

G1 เป็นหลักสูตรที่ให้การบำบัด แก้ไขสำหรับเยาวชน ผู้ที่มีความจำเป็นต้องได้รับการบำบัดโดยการแนะแนวเป็นรายบุคคล เนื่องจากมีบุคลิกภาพแปรปรวนอย่างมากหรือมีพฤติกรรมต่อต้านสังคมอย่างมาก

G2 สำหรับเยาวชนผู้ซึ่งไม่สามารถควบคุมตนเองได้เพราะว่าสติปัญญาอยู่ในระดับต่ำหรือยังไม่มีวุฒิภาวะ

G3 สำหรับเยาวชนผู้ไม่ต้องการรับการฝึกอบรมในหลักสูตร G1 และ G2

2. หลักสูตรการฝึกวิชาชีพ (V)

หลักสูตรนี้จัดเป็นแนวทางการฝึกอบรมด้านวิชาชีพชั้นสูง ตามที่ได้กำหนดไว้ในแผนการฝึกวิชาชีพ กฎหมายผู้ชำนาญการด้านงานไฟฟ้า และกฎหมายอื่น ๆ เยาวชนจะได้รับการฝึกอบรมเพื่อให้เรียนรู้ทักษะต่าง ๆ ทางด้านวิชาชีพเป็นอย่างดี

3. หลักสูตรการศึกษาวิชาสามัญ (E)

หลักสูตรนี้เป็นการจัดหลักสูตรการศึกษาวิชาสามัญตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับเยาวชนผู้ซึ่งยังไม่จบหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับ และสำหรับเยาวชนศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือสูงกว่านั้น ซึ่งการจัดการศึกษาวิชาสามัญในศูนย์ฝึกและอบรมหลักสูตรการศึกษาวิชาสามัญแบ่งออกเป็น 2 หลักสูตร ได้แก่ E1 และ E2

E1 สำหรับเยาวชนผู้ซึ่งจำเป็นต้องเรียนวิชาพื้นฐานทางการศึกษาภาคบังคับ

E2 สำหรับเยาวชนผู้ซึ่งจำเป็นต้องการที่จะเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

4. หลักสูตรการศึกษาพิเศษ (H)

หลักสูตรนี้จัดไว้เพื่อให้การบำบัดเป็นพิเศษแก่เยาวชนปัญญาอ่อนหรือยังไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ หลักสูตรนี้ได้แบ่งออกเป็น 2 สูตรย่อย ได้แก่ H1 และ H2

H1 สำหรับเยาวชนปัญญาอ่อนหรือเยาวชนที่มีความจำเป็นต้องได้รับการบำบัด แก้ไขเช่นเดียวกับเยาวชนปัญญาอ่อน

H2 สำหรับเยาวชนซึ่งจำต้องได้รับการบำบัดในหลักสูตรการศึกษาพิเศษ เพื่อบำบัดแก้ไขเกี่ยวกับการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นเนื่องจากไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้

5. หลักสูตรการดูแลรักษาทางการแพทย์ (P. M.)

หลักสูตรนี้ได้จัดเตรียมไว้สำหรับเยาวชนผู้ซึ่งเจ็บป่วยทางกายหรือทางจิต หรือพิการซึ่งได้เตรียมการดูแลและรักษาทางการแพทย์อย่างใกล้ชิดโดยแบ่งหลักสูตรออกเป็น 4 หลักสูตรย่อย ดังนี้ P1, P2, M1 และ M2

P1 สำหรับเยาวชนผู้ซึ่งเจ็บป่วยทางด้านกายหรือตั้งครรภ์

P2 สำหรับเยาวชนผู้ซึ่งพิการทางด้านร่างกายหรือจำเป็นต้องได้รับการบำบัด แก้ไขเป็นพิเศษรวมทั้งเยาวชนผู้ซึ่งตาบอดหูหนวกและเป็นใบ้

M1 สำหรับเยาวชนผู้ซึ่งวิกลจริตหรือผู้ที่ได้รับการวินิจฉัยว่ามีแนวโน้มที่จะมีอาการวิกลจริต

M2 สำหรับเยาวชนผู้ซึ่งป่วยเป็นโรคจิตหรือได้รับการวินิจฉัยว่ามีแนวโน้มที่จะเป็นโรคจิต

6. หลักสูตรการศึกษาวิชาสามัญ (S1)

หลักสูตรนี้ได้จัดเนื้อหาของหลักสูตรเช่นเดียวกับหลักสูตรการศึกษาวิชาสามัญ (E) สำหรับเยาวชนในแผนการบำบัด แก้ไขระยะสั้นโดยทั่วไป

7. หลักสูตรการแนะนำทางด้านวิชาชีพ (S2)

หลักสูตรนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะกระตุ้นให้มีการปรับปรุงความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการจ้างงานภายหลังปล่อยพร้อมทั้งได้เตรียมการแนะนำทางด้านวิชาชีพ ซึ่งจะประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการฝึกอบรม เช่น การแนะนำการดำเนินชีวิต กิจกรรมพิเศษต่าง ๆ เป็นต้น

8. หลักสูตรการแนะนำเกี่ยวกับอาชีพ (S3)

หลักสูตรนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยเหลือเกี่ยวกับการวางแผนการทำงานภายหลังปล่อยสำหรับเยาวชน โดยการจัดให้มีการแนะนำ การประสานกับกิจกรรมการฝึกอบรมด้านอื่น ๆ เช่น การแนะแนวการดำเนินชีวิต และกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ

9. กิจกรรมหรือโครงการเสริมอื่น ๆ

กิจกรรมต่าง ๆ ที่ดำเนินโดยศูนย์ฝึกและอบรม กิจกรรมและโครงการในการบำบัดแก้ไขเยาวชนอื่น ๆ ได้แก่ จัดทัศนศึกษา การกลับไปเยี่ยมบ้าน ญาติเยี่ยม การโทรศัพท์ติดต่อญาติ การค้างคืนภายนอกศูนย์ฝึกและอบรมเยาวชน กิจกรรมกลุ่มสโมสร์ กิจกรรมด้านวัฒนธรรมหรือศาสนา กีฬา และสันทนาการต่าง ๆ ฯลฯ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่จัดเป็นปกติ

10. ระบบการเลื่อนชั้น

ในศูนย์ฝึกและอบรมเยาวชนได้จัดแบ่งชั้นของการบำบัด แก่ไขออกเป็น 3 ชั้น คือ ชั้นที่ 1 ชั้นที่ 2 ชั้นที่ 3 ชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 จะแบ่งย่อยเป็น 2 ชั้นคือ ชั้นสูงกว่า และชั้นต่ำกว่า

เยาวชนที่เข้ามาใหม่จะถูกกำหนดให้อยู่ในชั้นย่อย คือ ชั้นต่ำกว่าของชั้น 2 เป็นอันดับแรกและจะได้เลื่อนเป็นชั้น ๆ ไปจนถึงชั้นสูงสุด แต่เยาวชนบางรายการอาจจะได้รับการยกเว้นในกรณีที่มีความก้าวหน้าดีอาจจะได้รับการเลื่อนชั้นในเวลาเดียวกัน 2 ชั้น ในทางกลับกันเยาวชนที่มีรายงานที่ไม่ดีพิเศษอาจได้รับการลดชั้น 1 ชั้น ในกรณีพิเศษอาจได้รับการลดชั้นเดียว 3 ชั้นหรือมากกว่า การเลื่อนชั้นหรือการลดชั้นเป็นการให้คุณและให้โทษแก่เยาวชนด้านความประพฤติในขณะที่เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งจะนำมาพิจารณาภายหลังจากได้มีการตรวจสอบบันทึกประจำวันเกี่ยวกับเยาวชนเรียบร้อยแล้ว และตรวจสอบบันทึกประจำวันจะดำเนินการอย่างน้อยเดือนละครั้ง

11. การปลดปล่อยเยาวชน

เมื่อเยาวชนเลื่อนชั้นอยู่ในชั้นสูงสุดและการพิจารณาว่าเยาวชนมีความเหมาะสม จะได้รับการปลดปล่อยไม่มีเงื่อนไข หรือวิธีการคุมประพฤติภายหลังปล่อย หัวหน้าศูนย์ฝึกและอบรมเป็นผู้ที่มีอำนาจในการพิจารณาอย่างรอบคอบพร้อมกับคณะกรรมการบำบัด แก่ไขอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในศูนย์ฝึกและอบรม และได้จัดทำรายงานเกี่ยวกับการคุมประพฤติภายหลังปล่อยอย่างรอบคอบและเสนอไปยังคณะกรรมการคุมประพฤติภายหลังปล่อยส่วนภูมิภาค โดยหัวหน้าศูนย์ฝึกและอบรมพิจารณาและเห็นว่าเยาวชนบรรลุเป้าหมายในการบำบัด แก่ไขแล้วไปยังคณะกรรมการคุมประพฤติภายหลังปล่อย คณะกรรมการจะจัดส่งสมาชิกคนใดคนหนึ่งไปสัมภาษณ์เยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมและพิจารณาตัดสิน ทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับพิจารณาตัดสินของคณะกรรมการประกอบกับผลของการปรับสภาพแวดล้อมว่าสมควรจะอนุมัติให้เยาวชนได้รับการปลดปล่อยโดยการคุมประพฤติหรือไม่ ถ้าเยาวชนมีอายุ 20 ปีก็จะได้รับการปลดปล่อย ถ้าเยาวชนมีแนวโน้มที่จะต่อต้านสังคมและยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตนเองไปในทางที่ดีขึ้นก็ควบคุมตัวเยาวชนไว้ในศูนย์ฝึกและอบรม อาจจะต้องขยายระยะเวลาออกไปอีก ซึ่งการขยายระยะเวลาออกไปได้สูงสุดเมื่อเยาวชนอายุ 23 ปีหรืออายุ 26 ปีสำหรับเยาวชนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

องค์กรที่เข้ามาช่วยเหลือและสนับสนุนการฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

ศูนย์ฝึกและอบรมในระดับประเทศญี่ปุ่นมีหน่วยงานใหญ่ 2 กระทรวง ได้แก่ กระทรวงยุติธรรม และกระทรวงศึกษาธิการ โดยกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้กำกับดูแลและสนับสนุนงบประมาณแก่ศูนย์ฝึกและอบรม 52 แห่งทั่วประเทศ และกระทรวงศึกษาธิการได้เข้ามามีส่วนร่วมในการฝึกอบรมในการจัดหลักสูตรสำหรับเด็กและเยาวชน รวมทั้งหลักสูตรการฝึกอบรมครูผู้สอนทำหน้าที่ในศูนย์ฝึกและอบรม

ปัจจัยในการเอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จ

การฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมของประเทศญี่ปุ่น ประสบความสำเร็จเพราะปัจจัยดังนี้ (จารุวรรณ ริสาเซ็น, 2539, น. 101-102)

1. มีการประสานความร่วมมือกันเป็นอย่างดีระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม มีการจัดกิจกรรมในหน่วยงานโดยมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น กระทรวงยุติธรรม และกระทรวงศึกษาสนับสนุนเป็นอย่างดีและต่อเนื่อง

2. มีการมุ่งเน้นที่ตัวบุคคลในการพัฒนาโดยใช้หลักสูตรให้เหมาะสมกับเด็กและเยาวชน หรือใช้โปรแกรมที่เหมาะสมในการแก้ไขบำบัดและกิจกรรมอื่น ๆ ในการเรียนรู้

- จัดระเบียบของกระทรวงยุติธรรมอย่างชัดเจนโดยตำแหน่งผู้ปฏิบัติงานในการปฏิบัติหน้าที่บำบัด แก้ไขเด็กและเยาวชนสอดคล้องกับหลักสูตร เช่น

- มีการจำแนกเด็กและเยาวชน ซึ่งจะช่วยในการทราบลักษณะทางกายและพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนในการนำไปสู่การพิจารณาแนวทางแก้ไขหรือวิธีการฝึกอบรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- มีการกำหนดหลักสูตรหรือโปรแกรมในศูนย์ฝึกและอบรมได้อย่างอิสระโดยไม่ติดขัดเงื่อนไขของศาล มีทั้งกำหนดการฝึกอบรมระยะสั้น ระยะยาว ตามความเหมาะสมของเด็กและเยาวชน ด้านความผิด อายุ เพศ เป็นต้น โดยมีการกำหนดระยะเวลาการฝึกอบรมได้อย่างเหมาะสมและประหยัดต้นทุนในการแก้ไข พันฟู

การปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในประเทศไทย

ประวัติความเป็นมาของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในประเทศไทย

ในสมัยที่ยังใช้กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 การปฏิบัติต่อเด็กที่กระทำความผิดตามกฎหมาย ศาลได้แต่พิจารณาถึงความรู้สึกผิดชอบของเด็กประกอบกับลักษณะของความผิดที่เด็กได้กระทำลง แล้วกำหนดโทษไปตามความเหมาะสมกับความผิด และความรู้สึกผิดชอบของเด็ก ส่วนการควบคุมเด็กที่กระทำความผิด ในปี พ.ศ. 2450 ได้มีการจัดตั้งโรงเรียนดัดสันดานขึ้นที่เกาะสีชัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี โดยให้อยู่ในความดูแลของกรมตำรวจ โรงเรียนดังกล่าวเป็นสถานที่ควบคุมเด็กที่กระทำความผิดซึ่งมีอายุระหว่าง 10-16 ปี ไว้ให้การแก้ไขเปลี่ยนแปลงอุปนิสัย ส่วนที่เสียหายและปลูกฝังนิสัยที่ดี ต่อมาได้โอนกิจการโรงเรียนดัดสันดานให้อยู่ในการดูแลของกรมราชทัณฑ์

ในปี พ.ศ. 2478 ได้ตราพระราชบัญญัติประถมศึกษา โดยมีบทบัญญัติให้ศาลมีอำนาจสั่งให้เด็กที่มีอายุในเขตบังคับ (อายุไม่เกิน 15 ปี) ที่ไม่ได้ไปเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาโดยปราศจากเหตุผลอันสมควรไปไว้ในโรงเรียนฝึกอาชีพ และต่อมาได้ตราพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 และพระราชบัญญัติจัดการฝึกและอบรมเด็กบางจำพวก พ.ศ. 2479 ขึ้นใช้บังคับ โดยได้มีบทบัญญัติวางวิธีปฏิบัติต่อนักโทษและต่อเด็กที่ต้องคำพิพากษาให้หนักไปในทางฝึกอบรม ไม่ใช้การทำโทษเช่นแต่ก่อน กรมราชทัณฑ์จึงได้จัดตั้งโรงเรียนฝึกอาชีพสำหรับเด็กที่กระทำความผิดที่มีอายุยังไม่ครบ 18 ปี และแยกควบคุมผู้ต้องโทษครั้งแรกที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี ไว้เป็นพิเศษ โดยเปลี่ยนชื่อโรงเรียนดัดสันดานเป็นโรงเรียนฝึกอาชีพ พร้อมกับย้ายจากเกาะสีชังมาตั้งอยู่ที่ตำบลเกาะใหญ่ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนผู้ต้องโทษครั้งแรกที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี ได้จัดตั้งเป็นทัณฑสถานวัยหนุ่ม ต่อมากรมราชทัณฑ์ได้โอนกิจการโรงเรียนฝึกอาชีพไปให้กรมประชาสงเคราะห์ดำเนินการตามพระราชบัญญัติจัดการฝึกและอบรมเด็กบางจำพวก (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2501 ซึ่งกรมประชาสงเคราะห์ ได้รับเด็กไว้ฝึกอบรม ณ เยาวชนสถานบ้านห้วยโป่ง จังหวัดระยอง ส่วนทัณฑสถานวัยหนุ่มยังคงอยู่กับกรมราชทัณฑ์

พระราชบัญญัติควบคุมเด็กและนักเรียน พ.ศ. 2481 ได้มีบทบัญญัติให้กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงมหาดไทย เป็นเจ้าหน้าที่จัดการกับเด็กนักเรียนและเด็กอนาถาที่ประพฤติตนไม่สมควรแก่วัยและให้ศาลมีอำนาจสั่งถอนอำนาจปกครองบิดามารดาหรือผู้ปกครองเด็กที่ใช้อำนาจปกครองโดยมิชอบเสียบางส่วนหรือทั้งหมดได้ และตั้งเจ้าหน้าที่ให้เป็นผู้ปกครองแทน กระทรวงศึกษาธิการได้จัดให้มีสารวัตรนักเรียนออกทำการตรวจตราดูแลความประพฤติของเด็กนักเรียนในกรุงเทพมหานคร ส่วนกรมประชาสงเคราะห์ได้จัดตั้งสถานสงเคราะห์เป็นที่ให้การเลี้ยงดูและอบรมขึ้น เช่น สถานสงเคราะห์เด็กอ่อน โรงเรียนชาติสงเคราะห์ โรงเรียนประชาสงเคราะห์ วิทยาลัยพินุลประชาสรรค์ เยาวชนสถานทุ่งมหาเมฆ และเยาวชนสถานบางละมุง จังหวัดชลบุรี

รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของเด็กที่กระทำความผิดมาโดยตลอด และเห็นว่าบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องยังมีข้อบกพร่องและมีอุปสรรคอยู่หลายประการ ทั้งกฎหมายที่บัญญัติไว้ก็เฉพาะสำหรับการปฏิบัติต่อเด็กหลังจากศาลมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งแล้ว ส่วนวิธีปฏิบัติต่อเด็กในระหว่างที่ถูกจับกุมและระหว่างการพิจารณาคดีไม่มีกฎหมายบัญญัติวิธีการไว้ เด็กจึงได้รับการปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้ใหญ่กระทำความผิดซึ่งเป็นการไม่เหมาะสมและมีผลเสียหายแก่เด็ก จึงได้ตราพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 กระทรวงยุติธรรม จึงได้จัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง กับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลางขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 28 มกราคม 2495 โดยมีที่ทำการชั่วคราวอยู่ที่อาคารศาลแขวงพระนครใต้ (เดิม) ตำบลตลาดน้อย อำเภอสัมพันธวงศ์ จังหวัดพระนคร

ส่วนอาคารที่ทำการถาวรได้ก่อสร้างขึ้นในที่ดินราชพัสดุใกล้ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง ด้านถนนราชินี จัดทำสัญญาจ้างก่อสร้างอาคารดังกล่าว เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2495 เป็นเงินทั้งสิ้น 1,370,000 บาท กำหนดเวลาก่อสร้าง 300 วัน

การเปิดทำการศาลคดีเด็กและเยาวชนกับสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก เมื่อวันที่ 28 มกราคม 2495 นับเป็นการเริ่มต้นแห่งระบบการแก้ไขเยียวยาเด็กและเยาวชนที่ถูกต้องเหมาะสม โดยแยกปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับผู้ใหญ่ ทั้งกฎหมายได้บัญญัติให้มีการสืบเสาะ และพินิจข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบุคลิกภาพ ภาวะแห่งจิต และสิ่งแวดล้อมทั้งปวงไปพร้อมกับการสอบสวน ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งจะทำให้ศาลได้ทราบถึงสาเหตุแห่งการกระทำผิดก่อน แล้วจึงใช้มาตรการแก้ไขเด็กและเยาวชนด้วยวิธีการที่เหมาะสมเป็นรายบุคคล ต่อมากระทรวงยุติธรรม ได้เสนอปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 และพระราชบัญญัติ วิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ซึ่งต่อมาได้ตราพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2506 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2506 โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2507

รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของสถาบันครอบครัว และเห็นว่าครอบครัวมีความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาลูกและเยาวชน เพื่อพิทักษ์และคุ้มครองสวัสดิภาพของครอบครัว เช่นเดียวกับสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชน จึงได้ตราพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 22 มกราคม 2535 โดยกฎหมายดังกล่าวได้เพิ่มบทบัญญัติให้มีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีครอบครัว ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดสากลที่ถือว่าครอบครัวเป็นพื้นฐานอันสำคัญของชุมชน การดำรงอยู่ของครอบครัว หมายถึงการดำรงอยู่อย่างมั่นคงของสมาชิกทุกคนในครอบครัว และปัญหาครอบครัวย่อมส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่และสภาพจิตใจของทุกคนในครอบครัว รวมทั้งกฎหมายฉบับดังกล่าวได้ปรับเปลี่ยนชื่อของศาลคดีเด็กและเยาวชนกับสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก เป็นศาลเยาวชนและครอบครัวกับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งตามมาตรา 275 บัญญัติให้ศาลยุติธรรมมีหน่วยธุรการของศาลยุติธรรมที่เป็นอิสระ จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543 ขึ้น ซึ่งมีผลให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนซึ่งเดิมอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของศาลเยาวชนและครอบครัว มาอยู่ภายใต้สังกัดของกระทรวงยุติธรรม ตามมาตรา 36 ภายหลังจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมาสังกัดอยู่ภายใต้สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม ในช่วงปี พ.ศ. 2545 รัฐบาลได้มีการปฏิรูประบบราชการใหม่

โดยได้มีการตราพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 ขึ้น มีผลทำให้สถานพินิจ และคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้รับการยกฐานะเป็นกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยให้มีอำนาจหน้าที่และการแบ่งส่วนราชการตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2545 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2545

ระบบการฝึกอบรมเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

จุดมุ่งหมาย

ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543 ได้บัญญัติให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนควบคุมตัวเด็กและเยาวชนตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนจึงถูกกำหนดขึ้นเป็นสถานที่ที่รับเด็กและเยาวชนเข้ารับการฝึกอบรมตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลว่ากระทำความผิดและสมควรถูกควบคุมตัวไว้เพื่อให้การฝึกอบรมโดยมีระยะเวลาในการฝึกอบรมแตกต่างกันออกไปตามที่ศาลกำหนด

ตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2545 ได้กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

ก) ดำเนินการด้านควบคุมดูแล บำบัด แก้ไข ฟื้นฟู ป้องกัน พัฒนาพฤตินิสัยและสงเคราะห์เด็กและเยาวชนที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เข้ารับการฝึกอบรม

ข) ดำเนินการด้านกิจกรรมชุมชนและประสานความร่วมมือเพื่อพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิเด็ก

ค) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

ดังนั้นเพื่อให้การควบคุมดูแลเด็กและเยาวชนสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน และสอดคล้องกับนโยบายด้านสิทธิมนุษยชนรวมทั้งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กหรือข้อกำหนดอื่น ๆ ขององค์การสหประชาชาติที่ให้คำรับรองไว้ ศูนย์ฝึกและอบรมจึงควรมีจุดมุ่งหมายหรือหลักการโดยทั่วไปดังนี้

1. เพื่อควบคุมตัวและให้การฝึกอบรมเป็นไปตามคำสั่งของศาล หรือตามกฎหมายแห่งกฎหมาย

2. เพื่อให้เกิดเท่าเทียมกันในการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชน จะต้องเป็นคำนึงถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ และหลักสิทธิมนุษยชน

3. เพื่อให้การศึกษาด้านธรรมและศีลปฏิบัติ การบำบัต แก้วไข ฟันฟู กำหนดแนวทางในการบำบัต แก้วไข ฟันฟู ตามสภาพปัญหาและความจำเป็น ตลอดจนการส่งเสริมให้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้สำนึกตนและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมและดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข

4. เพื่อให้การบริหารจัดการภายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องคำนึงถึงประโยชน์ของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ (Child Welfare Centre) รวมทั้งบุคลากรทุกคนต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิขั้นพื้นฐานของเด็กและเยาวชน และการปกป้องคุ้มครอง

5. เพื่อให้การบำบัต แก้วไข ฟันฟู และพัฒนาเด็กและเยาวชน ให้เป็นบุคคลที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีทักษะในการดำรงชีวิต มีจริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับครอบครัวและผู้อื่นได้อย่างปกติสุข

6. เพื่อให้การศึกษาด้านวิชาสามัญ วิชาชีพ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพและใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพต่อไปในอนาคต

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนจึงมีภารกิจในการควบคุมดูแลเด็กและเยาวชนที่ศาลสั่งให้ฝึกอบรมในศูนย์ฝึกและอบรมในเรื่องความเป็นอยู่ (การกินอยู่หลับนอน) ตลอดจนการเสริมสร้างพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม โดยจัดอบรมให้ความรู้ทั้งวิชาสามัญและวิชาชีพ ตลอดจนการอบรมนิสัยกล่อมเกลาจิตใจให้กลับตนเป็นพลเมืองดี ให้การรักษาพยาบาลยามเจ็บป่วย การจัดนันทนาการเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต ตลอดจนการดำเนินการส่งเสริมให้ภายหลังปล่อยตัว ดังนั้น การดำเนินงานโดยทั่วไปของศูนย์ฝึกและอบรมจึงเป็นรูปแบบของบ้านผสมโรงเรียน โดยในศูนย์ฝึกอบรมจะมีพ่อบ้านแม่บ้านทำหน้าที่คอยให้การดูแลเอาใจใส่ให้เด็กได้รับความอบอุ่น มีนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ และพยาบาลซึ่งร่วมกันทำหน้าที่ในการบำบัต แก้วไข ฟันฟูเด็กและเยาวชน นอกจากนี้ ยังมีครูผู้สอนซึ่งทำหน้าที่สอนวิชาสามัญ วิชาชีพ และการส่งเสริมสุขภาพพลานามัยและจริยธรรมให้แก่เด็ก

ในประเทศไทยมีศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคทั้งหมดจำนวน 17 แห่ง แบ่งออกได้ดังนี้

ส่วนกลาง จำนวน 8 แห่ง ได้แก่

1. ศูนย์ฝึกและอบรมฯ บ้านกรุดา (สำหรับเด็ก/เยาวชนชาย)
2. ศูนย์ฝึกและอบรมฯ บ้านมูทิตา (สำหรับเด็ก/เยาวชนชาย)
3. ศูนย์ฝึกและอบรมฯ บ้านอุเบกขา (สำหรับเด็ก/เยาวชนชาย)
4. ศูนย์ฝึกและอบรมฯ บ้านปราณี (สำหรับเด็ก/เยาวชนหญิง)

5. ศูนย์ฝึกและอบรมฯ สิรินคร (สำหรับเด็ก/เยาวชนชาย) *
6. ศูนย์ฝึกและอบรมฯ บ้านกาญจนาภิเษก (สำหรับเด็ก/เยาวชนชาย) *
7. ศูนย์ชุมชนบำบัดฯ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (สำหรับเด็ก/เยาวชนชาย) *
8. ศูนย์ฝึกและอบรมฯ บ้านกรุณา 2 (สำหรับเด็ก/เยาวชนชาย) *

ส่วนภูมิภาค จำนวน 9 แห่ง ได้แก่

9. ศูนย์ฝึกและอบรมฯ เชียงใหม่
10. ศูนย์ฝึกและอบรมฯ นครสวรรค์
11. ศูนย์ฝึกและอบรมฯ ขอนแก่น
12. ศูนย์ฝึกและอบรมฯ อุบลราชธานี
13. ศูนย์ฝึกและอบรมฯ นครราชสีมา
14. ศูนย์ฝึกและอบรมฯ ระยอง
15. ศูนย์ฝึกและอบรมฯ ราชบุรี
16. ศูนย์ฝึกและอบรมฯ สุราษฎร์ธานี
17. ศูนย์ฝึกและอบรมฯ สงขลา

ศูนย์ฝึกและอบรมฯ ที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างไปจากศูนย์ฝึกและอบรมฯ ทั่วไปจำนวน 4 แห่ง ได้แก่ ศูนย์ฝึกและอบรมฯ สิรินคร ศูนย์ฝึกและอบรมฯ บ้านกาญจนาภิเษก ศูนย์ฝึกและอบรมฯ บ้านกรุณา 2 ศูนย์ชุมชนบำบัดฯ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

โครงสร้างของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน (ประเทศไทย)

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนมีหน้าที่ความรับผิดชอบในการให้การฝึกอบรมเด็กและเยาวชนที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้รับตัวไว้ฝึกอบรมภายใต้การควบคุม อภิบาลดูแล ซึ่งอยู่ในเขตอำนาจตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ด้วยการจัดการศึกษาและยกระดับพัฒนาวิชาสามัญ วิชาชีพ เสริมสร้างจริยธรรม ศีลธรรม วัฒนธรรมของชาติและท้องถิ่น รักษาพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพอนามัย บำบัด แก้ไข พื้นฟูสมรรถภาพเด็กและเยาวชนกระทำความผิดและที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ให้การสงเคราะห์และติดตาม ตลอดจนดำเนินการด้านกิจกรรมชุมชนและประสานความร่วมมือหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานเพื่อการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน โดยใช้กระบวนการศึกษา วิเคราะห์ การจำแนกและวางแผนการบำบัดให้เหมาะสมกับสภาพความจำเป็นและความสามารถของเด็กและเยาวชนเป็นรายบุคคล เพื่อเตรียมการกลับคืนสู่สังคม โดยมีโครงสร้างองค์กรดังนี้

ภาพที่ 2.1

โครงสร้างองค์กร ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน (ประเทศไทย)

การแบ่งงานภายในศูนย์ฝึกและอบรม มีดังนี้

1. ฝ่ายบริหารงานทั่วไป มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานบริหารทั่วไป ได้แก่ งานสารบัญ งานธุรการ การรับตัวและจัดทำสมุดประวัติและทะเบียนเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ตรวจสอบอายุัดและรายงานยอดเด็กและเยาวชน งานการเงิน บัญชี การจัดซื้อจัดจ้าง การจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปี งานพัสดุครุภัณฑ์ อาคารสถานที่ ยานพาหนะ การจัดประชุม ประชาสัมพันธ์ งานอำนวยความสะดวกแก่ผู้มาติดต่อราชการและเยี่ยมชมกิจการ การบริหารงานบุคคลเบื้องต้น การรวบรวมและรายงานสถิติข้อมูลต่าง ๆ ประสานงานทั่วไป และจัดเก็บรักษา ส่งคืนเอกสารหรือทรัพย์สินและเงินฝากของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัว ดำเนินการเกี่ยวกับคณะกรรมการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย

2. กลุ่มงานประสานกิจการชุมชน มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดทำโครงการและแผน การประสานแผนตามโครงการข้อตกลงความร่วมมือในงานการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิเด็ก ดำเนินการเกี่ยวกับการประสานชุมชน ขยายและแสวงหาเครือข่ายความร่วมมือด้านทรัพยากรและความรู้ทางวิชาการในการบำบัด แก่ไข พิ้นฟูเด็กและเยาวชน สนับสนุนให้คำปรึกษาแนะนำด้านเด็กและเยาวชน ครอบคลุม รวมทั้งเผยแพร่ข้อมูลแก่ประชาชนทั่วไป หน่วยงานความร่วมมือและองค์กรอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ปฏิบัติงานเชิงสหวิชาชีพด้านกิจกรรมชุมชน และประสานเครือข่ายเพื่อการบำบัด แก่ไข พิ้นฟูและสงเคราะห์เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดที่มีปัญหารุนแรงและที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ตลอดจนประเมิน ติดตามและรายงานผล ประสานความร่วมมือกับชุมชนเพื่อสร้างความพร้อมในการรองรับเด็กและเยาวชนกลับสู่สังคม ร่วมสร้างชุมชนเข้มแข็งกับชุมชนเพื่อส่งเสริมป้องกันและพัฒนาเด็กและเยาวชนมิให้กระทำผิด และปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย

3. กลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการอภิบาลและให้คำปรึกษาแนะนำในการดำเนินชีวิตประจำวันของเด็กและเยาวชน ศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมเด็กและเยาวชนเพื่อประกอบการจำแนกและติดตามประเมินผลการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างต่อเนื่องพร้อมทั้งจัดทำรายงานผล ปฏิบัติงานเชิงสหวิชาชีพในการกำหนดแผนการบำบัด แก่ไข พิ้นฟูเป็นรายบุคคลและดำเนินการตามแผน ควบคุมดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชน ส่งเสริมและปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัย ปลูกฝังศีลธรรม จริยธรรม วัฒนธรรมอันดีงาม รวมทั้งการรักษาหวงแหนธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เคารพยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และระบบประชาธิปไตย จัดการศึกษาด้านวิชาสามัญและวิชาชีพ และจัดทำแผนการสอน พัฒนาการเรียนการสอนและนวัตกรรมการศึกษารวมทั้งการวัดและประเมินผล จัดทำโครงการและกิจกรรมเสริมหลักสูตรรวมทั้งจัดกิจกรรมนันทนาการ จัดทำแผนรักษาความปลอดภัยและเฝ้าระวัง ศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมเด็กและเยาวชน เพื่อพัฒนาและชักชวนแผนการรักษาความปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง ติดตามประสานงานเกี่ยวกับการศึกษากับหน่วยงานภายในและภายนอกที่เกี่ยวข้องและปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย

4. กลุ่มงานบำบัด แก่ไข พิ้นฟู มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานเชิงสหวิชาชีพในการจำแนก การกำหนดแผนการบำบัด แก่ไข พิ้นฟู ติดตาม ประเมินและสรุปรายงานผล เพื่อปรับแผนให้เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนแต่ละราย ดำเนินการบำบัด แก่ไข พิ้นฟูเด็กและเยาวชน ตลอดจนครอบคลุมเพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติ พฤติกรรมและพัฒนาทักษะชีวิต ให้การรักษาพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพ โภชนาการ การดูแลอนามัยและสิ่งแวดล้อมในสถานควบคุม ดำเนินการเกี่ยวกับสวัสดิการและให้การสงเคราะห์แก่เด็กและเยาวชน ดำเนินการเกี่ยวกับการขอลปล่อยตัวเด็กและ

เยาวชน ได้แก่ขอปล่อยก่อนกำหนด ขอปล่อยขั้นต่ำ ขอปล่อยปกติ กรณีพิเศษ ลดและขยายระยะเวลาฝึกอบรม การขออนุญาตออกนอกสถานที่ควบคุม การลาเยี่ยมบ้าน การขอย้ายสถานควบคุม ฯลฯ ดำเนินการเตรียมความพร้อมก่อนกลับคืนสู่สังคม ประสานงานกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกภายในองค์กร ในการดำเนินการตามแผนบำบัดและป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ และปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย

5. ลูกจ้างประจำ ประกอบไปด้วย พนักงานพินิจ คนครัว พนักงานขับรถยนต์ และนักการภารโรง

5.1 พนักงานพินิจ ตามบัญชีรายละเอียดเกี่ยวกับคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งและอัตราค่าจ้างของลูกจ้างประจำหมวดฝีมือพิเศษระดับต้น ได้กำหนดให้พนักงานพินิจมีหน้าที่ดังนี้ คือ ดูแลความเป็นอยู่ของเด็กและเยาวชนรวมทั้งให้คำแนะนำการปฏิบัติงานการปลูกฝังระเบียบวินัยและการดูแลรักษาระเบียบวินัย ช่วยบำบัด แก้ไข พื้นฟูและพัฒนาพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน ปฏิบัติหน้าที่รักษาการณ์เพื่อป้องกันไม่ให้เด็กและเยาวชนหลบหนี การรักษาความปลอดภัย และความสงบเรียบร้อยภายในศูนย์ฝึกและอบรมฯ และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

5.2 คนครัว มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการจัดทำรายการอาหารประจำวันของเด็กและเยาวชน ประกอบและจัดเตรียมอาหารตามรายการที่กำหนด จัดแบ่งอาหาร ควบคุมดูแลและปฏิบัติงานด้านการทำความสะอาดและรักษาความสะอาดอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาหาร รวมทั้งดูแลเกี่ยวกับความปลอดภัยและความสะอาดในโรงครัวและโรงอาหาร จัดทำรายงานการปฏิบัติงานของเด็กและเยาวชนที่ถูกมอบหมายให้มาช่วยในการปฏิบัติงาน และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

5.3 พนักงานขับรถยนต์ มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการขับรถยนต์ไปตามสถานที่ต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย ดูแลรักษาความสะอาดและบำรุงรักษารถยนต์ให้มีสภาพพร้อมที่จะใช้งาน และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

5.4 นักการภารโรง มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการดูแลรักษา ทำความสะอาด อาคารอำนวยการและบริเวณโดยรอบอาคาร และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

โปรแกรมการฝึกอบรม

ในศูนย์ฝึกและอบรมฯ ทัวไปของประเทศไทยรับเด็กและเยาวชนที่ศาลมีคำพิพากษาให้เข้ารับการฝึกอบรมโดยที่คำสั่งเรื่องระยะเวลาในการฝึกอบรมของเด็กและเยาวชนแต่ละรายจะไม่เท่ากัน คือมีตั้งแต่ 1 เดือน ไปถึง 2 ปี หรือจนกระทั่งถึง 24 ปีบริบูรณ์ ซึ่งจะเห็นได้ว่าช่วงระยะเวลาการฝึกอบรมของเด็กและเยาวชนจะแตกต่างกัน ดังนั้นศูนย์ฝึกและอบรมฯ จึงจำเป็นต้องจัดให้มีระบบการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับระยะเวลาที่หลากหลายในการฝึกอบรมของเด็กและเยาวชนตาม

คำสั่งศาล รวมทั้งการบำบัด แก่ไข ฟันฟูเด็กและเยาวชนแต่ละรายให้มีความชัดเจน โดยสามารถแบ่งโปรแกรมการฝึกอบรมออกเป็น 3 โปรแกรมใหญ่ ๆ ได้ดังนี้คือ

1. โปรแกรมการฝึกอบรมระยะสั้น (Short term training) มีระยะเวลาการฝึกอบรมตั้งแต่ 1-6 เดือน
2. โปรแกรมการฝึกอบรมระยะกลาง (Middle term training) มีระยะเวลาการฝึกอบรมตั้งแต่ 6 เดือน-1 ปี 6 เดือนหรือ 18 เดือน
3. โปรแกรมการฝึกอบรมระยะยาว (Long term training) มีระยะเวลาการฝึกอบรมตั้งแต่ 1 ปี 6 เดือน หรือ 18 เดือน-2 ปี หรือ 24 เดือน หรือมากกว่า

การจัดโปรแกรมลักษณะเช่นนี้ก็เพื่อจัดให้เหมาะสมกับกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ได้รับคำสั่งเรื่องระยะเวลาการฝึกอบรมที่แตกต่างกัน และเพื่อความชัดเจนในการจัดกิจกรรมการบำบัด แก่ไข ฟันฟูที่มีความเหมาะสมกับระยะเวลาและเงื่อนไขของเด็กและเยาวชนแต่ละรายที่ได้จากผลการจำแนกประเภท

ขั้นตอนตามโปรแกรมการฝึกอบรม

ในการจัดแบ่งขั้นตอนตามโปรแกรมการฝึกอบรมออกเป็น 3 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนปฐมนิเทศ (Orientation Stage) ขั้นการฝึกอบรม (Intermediate Stage) และขั้นเตรียมการก่อนปล่อย (Pre-release Stage) ก็เพื่อประโยชน์ใน 2 ด้านคือ ด้านการบำบัด แก่ไข ฟันฟูซึ่งสามารถจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้แก่เด็กและเยาวชนได้อย่างเหมาะสมมากขึ้น และด้านการบริหารจัดการในเรื่องความเสี่ยงในการควบคุมดูแล โดยทั้ง 2 ส่วนนี้จะต้องสอดคล้องและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

การจัดระบบการฝึกอบรมและการบำบัด แก่ไข ฟันฟูเป็นระบบที่ควรจัดแบ่งเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมออกเป็น 3 ขั้น ตามระดับความเสี่ยง ดังนี้

1. ระดับความเสี่ยงสูง เรียกว่า ขั้นการปฐมนิเทศ (Orientation Stage)
2. ระดับความเสี่ยงปานกลาง เรียกว่า ขั้นการฝึกอบรม (Intermediate Stage)
3. ระดับความเสี่ยงต่ำ เรียกว่า ขั้นเตรียมการก่อนปล่อย (Pre-release Stage)

การจัดระบบแบบนี้เพื่อที่จะแสดงให้เห็นถึงการลดระดับความเสี่ยงเพื่อให้เกิดความเชื่อใจหรือไว้วางใจมากขึ้นโดยเฉพาะกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานซึ่งจะเกี่ยวเนื่องไปถึงการจัดระดับการควบคุมดูแลหรือการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชน โดยการจัดกลุ่มเด็กและเยาวชนตามระดับความเสี่ยงหรือตามกลุ่มซึ่งได้จัดตามขั้น และจะเป็นการแบ่งวิธีการบำบัด แก่ไข ฟันฟู และป้องกันการสับสนในการจัดกิจกรรมให้แก่เด็กและเยาวชนในแต่ละขั้นตอน

1. ขั้นการปฐมนิเทศ (Orientation Stage) เด็กและเยาวชนที่เข้ารับการฝึกอบรมใหม่จะถูกจัดให้อยู่ในระดับความเสี่ยงสูงเพราะว่ายังไม่ได้รับการปรับตัวหรือแสดงถึงความสนใจใน

โปรแกรมการฝึกอบรมของศูนย์ฝึกและอบรม ซึ่งเป็นหน้าที่ของศูนย์ฝึกและอบรมที่จะต้องทำการกระตุ้นให้เด็กและเยาวชนมีความสนใจที่จะฝึกอบรม ถึงแม้ว่าเด็กและเยาวชนยังไม่ได้เรียนรู้ที่จะสร้างความสัมพันธ์กับเด็กและเยาวชนอื่น ๆ ในศูนย์ฝึกและอบรม แต่ก็อาจจะมีโอกาสได้รับความเดือดร้อนจากเด็กและเยาวชนอื่น ๆ ดังนั้นเด็กและเยาวชนที่อยู่ในขั้นนี้จะต้องจัดให้อยู่เป็นกลุ่มเล็ก ๆ ภายใต้การดูแลของเจ้าหน้าที่อย่างใกล้ชิดและการปฏิบัติต่อกันระหว่างเด็กและเยาวชนควร จะได้รับการดูแลอย่างเข้มงวด

2. ขั้นการฝึกอบรม (Intermediate Stage) ภายหลังจากที่เด็กและเยาวชนมีความสนใจในโปรแกรมการฝึกอบรมและมีการพัฒนาการเรียนรู้ที่จะดำเนินชีวิตในศูนย์ฝึกและอบรมแล้ว เด็กและเยาวชนก็จะได้เลื่อนขั้นมาอยู่ในขั้นนี้ การปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กและเยาวชนด้วยกันในขั้นนี้ จะได้รับอนุญาตให้อยู่ในระดับปกติคือไม่เข้มงวดเท่ากับขั้นการปฐมนิเทศ โดยในขั้นการฝึกอบรมนี้มีเป้าหมายเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้พยายามปรับปรุงตนเองและได้แสดงบทบาทตามที่คาดหวังไว้ว่าจะประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ตามแผนการบำบัด แก่ไขเป็นรายบุคคล

3. ขั้นเตรียมการก่อนปล่อย (Pre-release Stage) เมื่อระดับความเสี่ยงของเด็กและเยาวชนลดลงจนเชื่อใจได้ว่าเด็กและเยาวชนสามารถสร้างความสัมพันธ์ได้อย่างอิสระมากขึ้นแล้ว เด็กและเยาวชนก็จะถูกเลื่อนขั้นมาอยู่ในขั้นขั้นเตรียมการก่อนปล่อย ในขั้นนี้เด็กและเยาวชนจะได้รับการสร้างหรือสนับสนุนให้ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนอื่น ๆ ในการบำบัด แก่ไข พื้นฟูโดยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ปัญหาส่วนตัวและเข้าร่วมในการแก้ไขปัญหาโดยการให้คำแนะนำแก่เด็กและเยาวชนอื่น ๆ ตามกลุ่มบำบัดที่จัดให้ เจ้าหน้าที่จะมีหน้าที่รับผิดชอบในการควบคุมดูแลสถานการณ์และเสริมสร้างความสัมพันธ์ในทางบวกให้เกิดขึ้นในระหว่างกลุ่มเด็กและเยาวชน

ถ้าเด็กและเยาวชนไม่สามารถผ่านมาถึงขั้นเตรียมการก่อนปล่อย (Pre-release Stage) จะไม่ได้รับการพิจารณาให้ปล่อยก่อนกำหนด จะเห็นได้ว่าการกำหนดขั้นตอนการฝึกอบรมดังกล่าวจะเป็นตัวที่ช่วยกระตุ้นสร้างแรงจูงใจให้เด็กและเยาวชนพยายามปรับปรุงตนเองในระหว่างเข้ารับการฝึกอบรมและการปรับตัวให้เข้ากับสังคมภายนอก นอกจากจะเป็นสิ่งที่สร้างความปลอดภัยให้เกิดขึ้นแล้วยังช่วยให้การบำบัด แก่ไข พื้นฟูเด็กและเยาวชนมีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย

กิจกรรมหลักที่จัดขึ้นในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนจะต้องจัดให้มีกิจกรรมหลักสำหรับการบำบัด แก่ไข และพื้นฟูเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับระบบการดำเนินชีวิตภายนอกตามวัยและวุฒิภาวะของพวกเขาเพื่อช่วยให้เด็กและเยาวชนที่เข้ารับการฝึกอบรมไม่ขาดโอกาสในด้านต่าง ๆ เช่นเดียวกับ

เมื่อเด็กและเยาวชนเหล่านี้ได้ใช้ชีวิตอยู่ภายนอกสถานควบคุม กิจกรรมหลักที่จัดขึ้นภายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนจัดแบ่งได้ดังนี้

1. การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่เด็กและเยาวชน ได้แก่ การจัดให้มีกระบวนการรับตัว การจัดอาหารและสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตประจำวันตามมาตรฐานที่กำหนด การจัดหอพัก การจัดสถานที่และวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ การจัดครูที่ปรึกษา การรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย การติดต่อผู้ปกครองและการเยี่ยม การจัดบริการทางด้านสังคม สงเคราะห์ และการปล่อยตัว

2. การจำแนกประเภท (ซ้ำ) เพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติมของเด็กและเยาวชนเพื่อที่จะนำมาศึกษาวิเคราะห์และวางแผนการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูเป็นรายบุคคล รวมทั้งกำหนดแนวทางบำบัด แก้ไขโดยคำนึงถึง การศึกษา การฝึกวิชาชีพ ความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน และกิจกรรมอื่น ๆ ที่จะช่วยให้เด็กและเยาวชนได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสม

3. การจัดการศึกษาด้านวิชาสามัญและการฝึกวิชาชีพ การเรียนวิชาสามัญมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดไม่ต้องออกจากระบบโรงเรียน และเป็นโอกาสแก่เด็กและเยาวชนที่เสียโอกาสจากการกระทำความผิดได้ศึกษาเล่าเรียนต่อและจะได้ประกอบอาชีพที่ดี ส่วนการฝึกอาชีพมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้เห็นถึงความสำคัญในการใช้แรงงานและงานด้านอุตสาหกรรม การฝึกวิชาชีพเพื่อการปรับทัศนคติ ศักยภาพ มีทักษะ และสามารถเข้าสู่สังคมอุตสาหกรรมได้ และมีมาตรฐานด้านงานอาชีพเช่นเดียวกับสังคมภายนอก

การศึกษาวិชาสามัญที่จัดให้มีขึ้นในศูนย์ฝึกและอบรมจะใช้หลักสูตรการเรียนการสอนของกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ โดยมีทั้งแบบชั้นเรียนและแบบทางไกลพบกลุ่มสัปดาห์ละ 1 ครั้งและศึกษาด้วยตนเอง ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนด้านการฝึกวิชาชีพ หลักสูตรระยะสั้นจะใช้หลักสูตรที่มีจำนวนชั่วโมง ตั้งแต่ 10-480 ชั่วโมง หลักสูตรระยะกลาง ตั้งแต่ 480-640 ชั่วโมง และหลักสูตรระยะยาวตั้งแต่ 640-1600 ชั่วโมง โดยจะใช้หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ และหลักสูตรของสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมเป็นหลัก

4. การบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูและการแนะแนวการดำเนินชีวิต เป็นการแก้ไขความประพฤติที่เสียหายของเด็กและเยาวชนและเสริมสร้างศักยภาพเพื่อให้สามารถปฏิบัติตนในทางสร้างสรรค์และปฏิบัติตนตามกฎหมายภายหลังจากที่ได้รับการปล่อยตัวไปแล้ว การจัดกิจกรรมบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูจะต้องจัดให้ตามความจำเป็นของเด็กและเยาวชนแต่ละราย และจัดให้มีการแนะนำด้านการดำเนินชีวิตซึ่งเป็นการฝึกอบรมด้านสังคม โดยจัดให้มีการฝึกระเบียบวินัยในการ

ดำเนินชีวิตในสังคมสำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซึ่งมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือยังไม่เท่าทันสังคม ซึ่งจะช่วยให้เด็กและเยาวชนปรับปรุงวิธีการคิดและทัศนคติที่มีต่อการดำเนินชีวิตได้ดีขึ้น

5. การส่งเสริมสุขภาพพลานามัย เป็นการให้ความรู้และส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีสุขภาพแข็งแรงขณะที่เข้ารับการฝึกอบรม โดยจัดให้มีการตรวจสุขภาพกายและจิต การให้ความรู้เกี่ยวกับสุขศึกษา การดูแลสุขภาพสุขภาพอนามัยเบื้องต้น การป้องกันโรคติดต่อ การเสริมสร้างพลานามัยให้กับเด็กและเยาวชนจะปฏิบัติทุกวัน โดยจัดให้มีการออกกำลังกายทุกวัน การส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเล่นกีฬาต่าง ๆ ซึ่งเป็นการสร้างความสามัคคี การเรียนรู้การใช้ชีวิตอย่างมีกติกา หรือมีข้อกำหนดโดยใช้กีฬาเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ระหว่างเด็กและเยาวชนด้วยกัน

6. การจัดกิจกรรมนอกหลักสูตร มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ การทำงานเป็นกลุ่ม เรียนรู้วิธีการช่วยเหลือประสานงานกับผู้อื่นและปลูกฝังการใช้ชีวิตแบบประชาธิปไตยและการอยู่ร่วมกัน การปรับทัศนคติและการค้นหาสุนทรียภาพเพื่อการพัฒนาด้านร่างกายและจิตใจของเด็กและเยาวชน รวมทั้งการพัฒนาความสามารถพิเศษ และการมีกิจกรรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างเด็กและเยาวชนรวมทั้งเจ้าหน้าที่ และเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ชุมชนภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้แก่เด็กและเยาวชน ลักษณะของกิจกรรมนอกหลักสูตร ได้แก่ กิจกรรมชมรม ด้านกีฬา ดนตรี ศิลปะ ลูกเสือ เนตรนารี เป็นต้น กิจกรรมการแข่งขันต่าง ๆ เช่น กีฬา การแข่งประกวดด้านการเขียนเรียงความ การแต่งคำกลอน การพูดปราศรัย การได้วาที ฯลฯ รวมทั้งการเข้าค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การทัศนศึกษานอกสถานที่ ฯลฯ การอบรมด้านศาสนา จริยธรรมและศีลธรรม โดยการเชิญวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกมาให้การอบรมแนะนำเด็กและเยาวชนอย่างสม่ำเสมอ การให้บริการแก่ชุมชนหรือสังคมภายนอก ฯลฯ

ระยะเวลาการฝึกอบรมตามโปรแกรมการฝึกอบรม

จากโปรแกรมการฝึกอบรมที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีโปรแกรมหลักอยู่ 3 โปรแกรม คือ โปรแกรมการฝึกอบรมระยะสั้น (Short-term training) โปรแกรมการฝึกอบรมระยะกลาง (Middle-term training) และโปรแกรมการฝึกอบรมระยะยาว (Long-term training) สามารถนำมากำหนดขั้นตอนตามโปรแกรมการฝึกอบรมได้ดังนี้

1. โปรแกรมการฝึกอบรมระยะสั้น (Short-term training) มีระยะเวลาการฝึกอบรมตั้งแต่ 1 เดือน ถึง 6 เดือน โดยแบ่งเป็นขั้นปฐมนิเทศ (Orientation Stage) 1 เดือน ขั้นการฝึกอบรม Intermediate Stage) 2-4 เดือน และขั้นเตรียมการก่อนปล่อย (Pre-release Stage) 1 เดือน

2. โปรแกรมการฝึกอบรมระยะกลาง (Middle-term training) มีระยะเวลาการฝึกอบรมตั้งแต่ 6 เดือน ถึง 18 เดือนหรือ 1 ปี 6 เดือน โดยแบ่งเป็นขั้นปฐมนิเทศ (Orientation Stage)

1 เดือน ขั้นการฝึกอบรม (Intermediate Stage) 5-12 เดือน และขั้นเตรียมการก่อนปล่อย (Pre-release Stage) 3 เดือน

3. โปรแกรมการฝึกอบรมระยะยาว (Long-term training) มีระยะเวลาการฝึกอบรมตั้งแต่ 18 เดือน ถึง 24 เดือนหรือ 2 ปี โดยแบ่งเป็นขั้นปฐมนิเทศ (Orientation Stage) 1 เดือน ขั้นการฝึกอบรม (Intermediate Stage) 13-16 เดือน และขั้นเตรียมการก่อนปล่อย (Pre-release Stage) 3 เดือน

1. การฝึกอบรมแบบระยะสั้น (Short-term training) ระยะเวลาฝึกอบรม 1-6 เดือน

1.1 ขั้นการปฐมนิเทศ (Orientation Stage) หรือ กิจกรรม 1 เดือนแรก ระยะเวลา 120 ชั่วโมง

เด็กและเยาวชนทุกรายที่เข้ารับการฝึกอบรมตามคำสั่งศาลนับตั้งแต่ระยะสั้น Short-term training ระยะกลาง Middle-term training และระยะยาว Long-term training จะต้องเข้ารับกิจกรรมในขั้นการปฐมนิเทศ (Orientation Stage) เหมือนกัน โดยใช้เวลาโดยประมาณ 1 เดือน ซึ่งเป็นระยะที่เด็กและเยาวชนอยู่ในระหว่างการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของ ศูนย์ฝึกและอบรมและเรียนรู้ที่จะดำเนินชีวิตร่วมกับเด็กและเยาวชนอื่นและทำความเข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบต่าง ๆ และเป็นช่วงเวลาที่จะต้องดำเนินการจำแนกประเภทเพื่อวางแผนบำบัด แก้ไข เป็นรายบุคคล เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนที่จะเข้ารับการฝึกอบรมต่อไป ในการจัดหลักสูตร สำหรับขั้นการปฐมนิเทศนี้จะใช้เวลาโดยประมาณ 1 เดือน (120 ชั่วโมง)

กิจกรรมใน 1 เดือนแรก มีดังนี้ การฝึกระเบียบวินัย การทำงานบริการใน ศูนย์กิจกรรมกลุ่มบำบัด/กิจกรรมแนะแนวชีวิต พลศึกษา การฝึกวิชาชีพระยะสั้น/อาชีพะบำบัดเพื่อการปรับตัว การปฐมนิเทศและกิจกรรมอื่น ๆ ได้แก่ การอบรมจริยธรรม กิจกรรมในร่มหรือกลางแจ้ง ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมอื่น ๆ ได้แก่ การจำแนกประเภทซ้ำ การวางแผนบำบัด แก้ไข เป็นรายบุคคล การจัดครูที่ปรึกษา กิจกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมของครอบครัวชุมชนและองค์กร ภายนอก เป็นต้น

1.2 ขั้นฝึกอบรม (Intermediate Stage) หรือกิจกรรมหลัง 1 เดือนแรก ระยะเวลา 4 เดือน (480 ชั่วโมง)

เด็กและเยาวชนจะได้รับการจัดให้เรียนวิชาสามัญหรือวิชาชีพตามผลการ จำแนกประเภทที่ได้กำหนดไว้ การจัดกิจกรรมมีดังนี้

1.2.1 หลักสูตรวิชาสามัญ จัดการเรียนการสอนออกเป็น 2 ลักษณะ คือ เด็ก และเยาวชนบางรายได้รับอนุญาตให้ประกันตัวออกไปเรียนแบบเข้าไปเย็นกลับ ส่วนที่เหลือหากยังเรียนไม่จบภาคบังคับจะได้รับการจัดให้เรียนวิชาสามัญ ตามหลักสูตรของกรมสามัญศึกษาและ

กรมการศึกษานอกโรงเรียน และถ้าได้รับการปล่อยตัวไปก่อนที่จะเรียนจบก็สามารถเทียบโอนไปศึกษาต่อภายนอกได้ ใน 1 สัปดาห์จะมีชั่วโมงเรียนวิชาสามัญ 20 ชั่วโมง หรือ 320 ชั่วโมงเมื่อครบกำหนด 4 เดือน

1.2.2 หลักสูตรวิชาชีพ ควรจัดหลักสูตรวิชาชีพให้มีจำนวนชั่วโมงเรียนระหว่าง 100-300 ชั่วโมงให้กับเด็กและเยาวชน ตัวอย่างหลักสูตรวิชาชีพแบบ 100 ชั่วโมง ได้แก่ การเดินสายไฟฟ้า การซ่อมรถจักรยานยนต์ การเชื่อมไฟฟ้า เกษตรกรรม ฯลฯ และหลักสูตรวิชาชีพแบบ 300 ชั่วโมง ได้แก่ ช่างยนต์ ช่างซ่อมเครื่องทำความเย็น ช่างซ่อมเครื่องปรับอากาศ ช่างปูน ช่างสุขภัณฑ์ ฯลฯ ใน 1 สัปดาห์จะมีชั่วโมงเรียนวิชาชีพ 20 ชั่วโมง หรือ 320 ชั่วโมงเมื่อครบกำหนด 4 เดือน

1.2.3 กิจกรรมอื่น ๆ อีก 10 ชั่วโมง ได้แก่ กิจกรรมกลุ่มบำบัด/กิจกรรมแนะแนวการดำเนินชีวิต จำนวน 4 ชั่วโมงต่อสัปดาห์, พลศึกษา จำนวน 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ กิจกรรมนอกหลักสูตร ได้แก่ การอบรมโดยวิทยากรภายนอกในเรื่องต่าง ๆ การฝึกด้านระเบียบวินัย นันทนาการ ลูกเสือ หรือการจัดกิจกรรมอื่น ๆ จำนวน 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ กิจกรรมชมรม ได้แก่ ศิลปะ กีฬา ดนตรี หมากรุก ห้องสมุด ฯลฯ จำนวน 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และพบครูที่ปรึกษา จำนวน 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

1.3 ขั้นเตรียมการก่อนปล่อย (Pre-release Stage) หรือกิจกรรม 1 เดือนก่อนครบกำหนดปล่อยตัว ระยะเวลา 1 เดือน (120 ชั่วโมง)

ลักษณะของกิจกรรมในขั้นเตรียมการก่อนปล่อยนี้ยังคงใช้กิจกรรมเดิมจากขั้นการฝึกอบรม แต่กิจกรรมที่จัดให้เด็กและเยาวชนจะเน้นเรื่องการฝึกให้มีทักษะเพิ่มมากขึ้น ทั้งในด้านการอาชีพและการเตรียมการเพื่อใช้ชีวิตในสังคมภายนอกและกับครอบครัว

1.3.1 หลักสูตรวิชาสามัญ ยังคงเรียนเหมือนปกติและเตรียมความพร้อมให้กับเด็กและเยาวชนที่ยังเรียนไม่จบแต่ได้รับการปล่อยตัวก่อน ในเรื่องการเทียบโอนไปศึกษาต่อภายนอก ระยะเวลาในการเรียน 20 ชั่วโมง

1.3.2 หลักสูตรวิชาชีพ เด็กและเยาวชนจะฝึกความชำนาญทางด้านวิชาชีพให้มากขึ้นและมีสิทธิที่จะออกไปฝึกงานภายนอก และเตรียมการเรื่องการเทียบโอนไปฝึกวิชาชีพต่อภายนอก ระยะเวลาในการเรียน 20 ชั่วโมง

1.3.3 กิจกรรมอื่น ๆ อีก 10 ชั่วโมง ได้แก่ กิจกรรมกลุ่มบำบัด/กิจกรรมแนะแนวการดำเนินชีวิต จำนวน 4 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เป็นการจัดกิจกรรมการปรับตัวในการกลับคืนสู่สังคมให้กับเด็กและเยาวชน การเตรียมความพร้อมให้กับเด็กและเยาวชน ครอบครัวและชุมชน,

พลศึกษา จำนวน 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ กิจกรรมนอกหลักสูตร จำนวน 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ได้แก่ การแนะแนวการประกอบอาชีพ การปัจฉิมนิเทศ เป็นต้น

นอกจากนี้ในการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กและเยาวชนยังต้องเตรียมการประสานข้อมูลของเด็กและเยาวชนกับองค์กรเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนในการให้ความช่วยเหลือ เพื่อให้การสงเคราะห์และการติดตามประเมินผลภายหลังปล่อย

2. การฝึกอบรมแบบระยะกลาง (Middle-term training) ระยะเวลาฝึกอบรม 6-18 เดือน โดยใช้ระยะเวลาการฝึกอบรม 1 ปี เป็นมาตรฐาน

2.1 ขั้นการปฐมนิเทศ (Orientation Stage) หรือ กิจกรรม 1 เดือนแรก ระยะเวลา 120 ชั่วโมง

ใช้กิจกรรมเดียวกับการฝึกอบรมระยะสั้น โดยใช้เวลาโดยประมาณ 1 เดือน ซึ่งเป็นระยะที่เด็กและเยาวชนอยู่ในระหว่างการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของศูนย์ฝึกและอบรมและเรียนรู้ที่จะดำเนินชีวิตร่วมกับเด็กและเยาวชนอื่นและทำความเข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบต่าง ๆ และเป็นช่วงเวลาที่จะต้องดำเนินการจำแนกประเภทเพื่อวางแผนบำบัด แก้ไขเป็นรายบุคคล เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนที่จะเข้ารับการฝึกอบรมต่อไป

กิจกรรมใน 1 เดือนแรก มีดังนี้ การฝึกระเบียบวินัย การทำงานบริการในศูนย์ กิจกรรมกลุ่มบำบัด/กิจกรรมแนะแนวชีวิต พลศึกษา การฝึกวิชาชีพระยะสั้น/อาชีพะบำบัดเพื่อการปรับตัว การปฐมนิเทศและกิจกรรมอื่น ๆ ได้แก่ การอบรมจริยธรรม กิจกรรมในร่มหรือกลางแจ้ง ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมอื่น ๆ ได้แก่ การจำแนกประเภทซ้ำ การวางแผนบำบัด แก้ไขเป็นรายบุคคล การจัดครูที่ปรึกษา กิจกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมของครอบครัวชุมชนและองค์กรภายนอก เป็นต้น

2.2 ขั้นฝึกอบรม (Intermediate Stage) หรือกิจกรรมหลัง 1 เดือนแรก ระยะเวลา 8-14 เดือน (960-1,680 ชั่วโมง)

เด็กและเยาวชนจะได้รับการจัดให้เรียนวิชาสามัญหรือวิชาชีพตามผลการจำแนกประเภทที่ได้กำหนดไว้ การจัดกิจกรรมมีดังนี้

2.2.1 หลักสูตรวิชาสามัญ จัดการเรียนการสอนออกเป็น 4 ระดับ คือ สำหรับเด็กและเยาวชนที่ยังเรียนไม่จบภาคบังคับจะได้รับการจัดให้เรียนวิชาสามัญ ตามหลักสูตรของกรมสามัญศึกษาและกรมการศึกษานอกโรงเรียน ในระดับพื้นฐาน ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนเด็กและเยาวชนที่เรียนจบภาคบังคับแล้ว (มัธยมศึกษาตอนต้น) ถ้าผลการจำแนกปรากฏออกมาว่าเหมาะสมที่จะเรียนต่อวิชาสามัญในระดับที่สูงขึ้น ก็จะถูกจัดให้เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และถ้าหากเด็กและเยาวชนได้รับการปล่อยตัวไปก่อนที่จะ

เรียนจบก็สามารถเทียบโอนไปศึกษาต่อภายนอกได้ ระยะเวลาในการเรียนภายใน 1 สัปดาห์จะมี ชั่วโมงเรียนวิชาสามัญ 20 ชั่วโมง หรือ 640 ชั่วโมงเมื่อครบ 8 เดือน หรือ 1,120 ชั่วโมงเมื่อครบ 14 เดือน หากเด็กและเยาวชนเรียนจบระดับมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งเป็นภาคบังคับก็สามารถย้าย มาฝึกวิชาชีพที่กำหนดหรือเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามแผนการจำแนกประเภท

2.2.2 หลักสูตรวิชาชีพ ควรจัดหลักสูตรวิชาชีพให้มีจำนวนชั่วโมงเรียน ระหว่าง 300 ชั่วโมง 720 ชั่วโมง 1,200 ชั่วโมงให้กับเด็กและเยาวชน การจัดหลักสูตรวิชาชีพ สามารถประสานงานกับกรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยการจัดทำหลักสูตรนำเสนอเพื่อขออนุมัติ หลักสูตรการเรียนการสอนเพื่อจัดในศูนย์ฝึกและอบรม หรือโดยการประสานงานกับสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานเพื่อจัดหลักสูตรการเรียนการสอนร่วมกัน ซึ่งหลักสูตรใน 1 สัปดาห์จะมีชั่วโมงเรียน วิชาชีพ 20 ชั่วโมง หรือ หรือ 640 ชั่วโมงเมื่อครบ 8 เดือน หรือ 1,120 ชั่วโมงเมื่อครบ 14 เดือน

2.2.3 กิจกรรมอื่น ๆ อีก 10 ชั่วโมง ได้แก่ กิจกรรมกลุ่มบำบัด/กิจกรรมแนะแนวการดำเนินชีวิตที่ลงลึกและเข้มข้นทั้งแบบรายบุคคลและแบบกลุ่ม จำนวน 4 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ พลศึกษา จำนวน 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ กิจกรรมนอกหลักสูตร ได้แก่ การอบรมโดยวิทยากรภายนอก ในเรื่องต่าง ๆ การฝึกด้านระเบียบวินัย นันทนาการ ลูกเสือ หรือการจัดกิจกรรมอื่น ๆ จำนวน 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ กิจกรรมชมรม ได้แก่ ศิลปะ กีฬา ดนตรี หมากรุก ห้องสมุด ฯลฯ จำนวน 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และพบที่ปรึกษา จำนวน 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

2.3 ขั้นเตรียมการก่อนปล่อย (Pre-release Stage) หรือกิจกรรม 3 เดือนก่อนครบกำหนดปล่อยตัว (360 ชั่วโมง)

ลักษณะของกิจกรรมในขั้นเตรียมการก่อนปล่อยนี้ยังคงใช้กิจกรรมเดิมจากขั้นการฝึกอบรม แต่กิจกรรมที่จัดให้เด็กและเยาวชนจะเน้นเรื่องการฝึกให้มีทักษะเพิ่มมากขึ้น ทั้งใน ด้านงานอาชีพและการเตรียมการเพื่อใช้ชีวิตในสังคมภายนอกและกับครอบครัว

2.3.1 หลักสูตรวิชาสามัญ ยังคงเรียนเหมือนปกติและเตรียมความพร้อมให้กับเด็กและเยาวชนที่ยังเรียนไม่จบแต่ได้รับการปล่อยตัวก่อนในเรื่องการเทียบโอนไปศึกษาต่อ ภายนอก ระยะเวลาในการเรียน 240 ชั่วโมง

2.3.2 หลักสูตรวิชาชีพ เด็กและเยาวชนจะฝึกความชำนาญทางด้านวิชาชีพให้มากขึ้นและมีสิทธิที่จะออกไปฝึกงานภายนอก และเตรียมการเรื่องการเทียบโอนไปฝึกวิชาชีพต่อภายนอก ระยะเวลาในการเรียน 240 ชั่วโมง

2.3.3 กิจกรรมอื่น ๆ อีก 10 ชั่วโมง ได้แก่ กิจกรรมกลุ่มบำบัด/กิจกรรมแนะแนวการดำเนินชีวิต จำนวน 4 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เป็นการจัดกิจกรรมการปรับตัวในการกลับคืนสู่สังคมให้กับเด็กและเยาวชน การเตรียมความพร้อมให้กับเด็กและเยาวชน ครอบครัวและชุมชน

พลศึกษา จำนวน 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ กิจกรรมนอกหลักสูตร จำนวน 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ได้แก่ การแนะแนวการประกอบอาชีพ การปัจฉิมนิเทศ เป็นต้น

นอกจากนี้ในการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กและเยาวชนจะจัดให้มีการเตรียมเด็กและเยาวชน ครอบครัว ชุมชนเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม การวางแผนในการแก้ไขปัญหาและการส่งเสริมช่วยเหลือภายหลังปล่อยเด็กและเยาวชนและครอบครัวเป็นรายบุคคล การเตรียมประสานข้อมูลและการส่งต่อเด็กและเยาวชนให้กับองค์กรเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนในการให้การช่วยเหลือภายหลังปล่อย การจัดกิจกรรมการปรับตัวในการกลับคืนสู่สังคมให้กับเด็กและเยาวชน เช่น การออกไปฝึกงาน การทำงาน การเยี่ยมบ้าน ทักษะศึกษา โรงเรียนหรือสถานที่ประกอบวิชาชีพหรือสถานที่ฝึกงาน ฯลฯ การเตรียมการดำเนินชีวิตในครอบครัว ชุมชน การยอมรับของครอบครัว ชุมชน การศึกษา การประกอบอาชีพ การฝึกอาชีพ การออกไปเยี่ยมบ้าน การออกไปทำงาน

3. การฝึกอบรมแบบระยะยาว (Long-term training) ระยะเวลาฝึกอบรม 18-24 เดือน โดยใช้ระยะเวลาการฝึกอบรม 2 ปีเป็นมาตรฐาน

3.1 ขั้นการปฐมนิเทศ (Orientation Stage) หรือ กิจกรรม 1 เดือนแรก ระยะเวลา 120 ชั่วโมง

ใช้กิจกรรมเดียวกับการฝึกอบรมระยะสั้นและระยะกลาง โดยใช้เวลาโดยประมาณ 1 เดือน ซึ่งเป็นระยะที่เด็กและเยาวชนอยู่ในระหว่างการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของศูนย์ฝึกและอบรมและเรียนรู้ที่จะดำเนินชีวิตร่วมกับเด็กและเยาวชนอื่นและทำความเข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบต่าง ๆ และเป็นช่วงเวลาที่จำเป็นต้องดำเนินการจำแนกประเภทเพื่อวางแผนบำบัดแก้ไขเป็นรายบุคคล เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนที่จะเข้ารับการฝึกอบรมต่อไป

กิจกรรมใน 1 เดือนแรก มีดังนี้ การฝึกระเบียบวินัย การทำงานบริการในศูนย์กิจกรรมกลุ่มบำบัด/กิจกรรมแนะแนวชีวิต พลศึกษา การฝึกวิชาชีพระยะสั้น/อาชีพะบำบัดเพื่อการปรับตัว การปฐมนิเทศและกิจกรรมอื่น ๆ ได้แก่ การอบรมจริยธรรม กิจกรรมในร่มหรือกลางแจ้ง ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมอื่น ๆ ได้แก่ การจำแนกประเภทซ้ำ การวางแผนบำบัด แก้ไขเป็นรายบุคคล การจัดครูที่ปรึกษา กิจกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมของครอบครัวชุมชนและองค์กรภายนอก เป็นต้น

3.2 ขั้นฝึกอบรม (Intermediate Stage) หรือกิจกรรมหลัง 1 เดือนแรก ระยะเวลา 20 เดือน (2,400 ชั่วโมง)

เด็กและเยาวชนจะได้รับการจัดให้เรียนวิชาสามัญหรือวิชาชีพ ตามผลการจำแนกประเภทที่ได้กำหนดไว้ การจัดกิจกรรมมีดังนี้

3.2.1 หลักสูตรวิชาสามัญ จัดการเรียนการสอนออกเป็น 4 ระดับ คือ สำหรับเด็กและเยาวชนที่ยังเรียนไม่จบภาคบังคับจะได้รับการจัดให้เรียนวิชาสามัญ ตามหลักสูตรของกรมสามัญศึกษาและกรมการศึกษานอกโรงเรียน ในระดับพื้นฐาน ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนเด็กและเยาวชนที่เรียนจบภาคบังคับแล้ว (มัธยมศึกษาตอนต้น) ถ้าผลการจำแนกปรากฏออกมาว่าเหมาะสมที่จะเรียนต่อวิชาสามัญในระดับที่สูงขึ้น ก็จะถูกจัดให้เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และถ้าหากเด็กและเยาวชนได้รับการปล่อยตัวไปก่อนที่จะเรียนจบก็สามารถเทียบโอนไปศึกษาต่อภายนอกได้ ระยะเวลาในการเรียนภายใน 1 สัปดาห์จะมีชั่วโมงเรียนวิชาสามัญ 20 ชั่วโมง หรือ 1,600 ชั่วโมงเมื่อครบ 20 เดือน หากเด็กและเยาวชนเรียนจบระดับมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งเป็นภาคบังคับก็สามารถย้ายมาฝึกวิชาชีพที่กำหนดหรือเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามแผนการจำแนกประเภท

3.2.2 หลักสูตรวิชาชีพ ควรจัดหลักสูตรวิชาชีพ ให้มีจำนวนชั่วโมงเรียนระหว่าง 300,720,1,200 ชั่วโมงให้กับเด็กและเยาวชน การจัดหลักสูตรวิชาชีพสามารถประสานงานกับกรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยการจัดทำหลักสูตรนำเสนอเพื่อขออนุมัติหลักสูตรการเรียนการสอนเพื่อจัดในศูนย์ฝึกและอบรม หรือโดยการประสานงานกับสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานเพื่อจัดหลักสูตรการเรียนการสอนร่วมกัน ซึ่งหลักสูตรใน 1 สัปดาห์จะมีชั่วโมงเรียนวิชาชีพ 20 ชั่วโมง หรือ 1,600 ชั่วโมงเมื่อครบ 20 เดือน

3.2.3 กิจกรรมอื่น ๆ อีก 10 ชั่วโมง ได้แก่ กิจกรรมกลุ่มบำบัด/กิจกรรมแนะแนวการดำเนินชีวิตที่ลงลึกและเข้มข้นทั้งแบบรายบุคคลและแบบกลุ่ม จำนวน 4 ชั่วโมงต่อสัปดาห์, พลศึกษา จำนวน 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ กิจกรรมนอกหลักสูตร ได้แก่ การอบรมโดยวิทยากรภายนอกในเรื่องต่าง ๆ การฝึกด้านระเบียบวินัย นันทนาการ ลูกเสือ หรือการจัดกิจกรรมอื่น ๆ จำนวน 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ กิจกรรมชมรม ได้แก่ ศิลปะ กีฬา ดนตรี หมากรุก ห้องสมุด ฯลฯ จำนวน 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และพบที่ปรึกษา จำนวน 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

3.3 ขั้นตอนเตรียมการก่อนปล่อย (Pre-release Stage) หรือกิจกรรม 3 เดือนก่อนครบกำหนดปล่อยตัว (360 ชั่วโมง)

ลักษณะของกิจกรรมในขั้นเตรียมการก่อนปล่อยนี้ยังคงใช้กิจกรรมเดิมจากขั้นการฝึกอบรม แต่กิจกรรมที่จัดให้เด็กและเยาวชนจะเน้นเรื่องการฝึกให้มีทักษะเพิ่มมากขึ้น ทั้งในด้านการอาชีพและการเตรียมการเพื่อใช้ชีวิตในสังคมภายนอกและกับครอบครัว

3.3.1 หลักสูตรวิชาสามัญ ยังคงเรียนเหมือนปกติและเตรียมความพร้อมให้กับเด็กและเยาวชนที่ยังเรียนไม่จบแต่ได้รับการปล่อยตัวก่อนในเรื่องการเทียบโอนไปศึกษาต่อภายนอก ระยะเวลาในการเรียน 240 ชั่วโมง

3.3.2 หลักสูตรวิชาชีพ เด็กและเยาวชนจะฝึกความชำนาญทางด้านวิชาชีพ ให้มากขึ้นและมีสิทธิที่จะออกไปฝึกงานภายนอก และเตรียมการเรื่องการเทียบโอนไปฝึกวิชาชีพ ต่อภายนอก ระยะเวลาในการเรียน 240 ชั่วโมง

3.3.3 กิจกรรมอื่น ๆ อีก 10 ชั่วโมง ได้แก่ กิจกรรมกลุ่มบำบัด/กิจกรรมแนะแนวการดำเนินชีวิต จำนวน 4 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เป็นการจัดกิจกรรมการปรับตัวในการกลับคืนสู่สังคมให้กับเด็กและเยาวชน การเตรียมความพร้อมให้กับเด็กและเยาวชน ครอบครัวและชุมชน พลศึกษา จำนวน 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ กิจกรรมนอกหลักสูตร จำนวน 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ได้แก่ การแนะแนวการประกอบอาชีพ การปัจฉิมนิเทศ เป็นต้น

นอกจากนี้ในการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กและเยาวชนจะจัดให้มีการเตรียมเด็กและเยาวชน ครอบครัว ชุมชนเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม การวางแผนในการแก้ไขปัญหาและการสงเคราะห์ช่วยเหลือภายหลังปล่อยเด็กและเยาวชนและครอบครัวเป็นรายบุคคล การเตรียมประสานข้อมูลและการส่งต่อเด็กและเยาวชนให้กับองค์กรเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนในการให้การช่วยเหลือภายหลังปล่อย การจัดกิจกรรมการปรับตัวในการกลับคืนสู่สังคมให้กับเด็กและเยาวชน เช่น การออกไปฝึกงาน การทำงาน การเยี่ยมบ้าน ทักษะศึกษา โรงเรียนหรือสถานที่ประกอบวิชาชีพ หรือสถานที่ฝึกงาน ฯลฯ การเตรียมการดำเนินชีวิตในครอบครัว ชุมชน การยอมรับของครอบครัว ชุมชน การศึกษา การประกอบอาชีพ การฝึกอาชีพ การออกไปเยี่ยมบ้าน การออกไปทำงาน

แนวทางการบริหารจัดการระบบการฝึกอบรมตามโปรแกรม

เนื่องจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนจะรับเด็กและเยาวชนที่มีความหลากหลายในด้านระยะเวลาการฝึกอบรมที่แตกต่างกันตามคำสั่งศาล และเวลาที่เข้ารับการฝึกอบรมไม่ตรงกันตรงจุดนี้สร้างปัญหาในเรื่องการบริหารจัดการในหลาย ๆ ส่วน ดังนั้นวิธีการแก้ไขปัญหาทางด้านการบริหารตามระบบที่กำหนดขึ้นมาใหม่นี้ ควรปฏิบัติดังนี้

1. การเปิดรับเด็กและเยาวชนเข้าเรียนด้านวิชาชีพและวิชาสามัญจะต้องเปิดรับเด็กและเยาวชนเป็นรุ่น หมายถึง การรับเด็กและเยาวชนเข้าเรียนอย่างใดอย่างหนึ่งนั้นจะต้องเข้าเรียนหรือเริ่มต้นเรียนพร้อมกันและจบพร้อมกัน

2. ในการรับเด็กและเยาวชนที่เข้ามาใหม่ควรจัดให้มีระยะเวลาในขั้นปฐมนิเทศ (Orientation Stage) ที่ยืดหยุ่นถึงแม้ว่าจะมีการกำหนดไว้เป็นมาตรฐานว่าต้องใช้เวลา 1 เดือนก็ตาม แต่เด็กและเยาวชนบางรายเข้ารับการฝึกอบรมไม่ตรงกับกำหนดเวลาในการเปิดเรียนของหน่วยวิชาชีพหรือวิชาสามัญ จึงจำเป็นต้องขยายระยะเวลาในขั้นการปฐมนิเทศออกไปตามความเหมาะสม โดยจัดให้เด็กและเยาวชนเข้ารับการฝึกวิชาชีพระยะสั้น เป็นการพักคอยการเปิดเรียนของหน่วยต่าง ๆ ที่กำหนดให้เด็กและเยาวชนเฉพาะราย

3. การจัดหลักสูตรวิชาชีพจะต้องมีหลากหลาย และมีกำหนดระยะเวลาในการเรียนที่แน่นอน หลักสูตรที่ควรจัดให้มีมากที่สุด ได้แก่ หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น ซึ่งจะต้องจัดให้มีตั้งแต่ในชั้นประถมศึกษา โดยมีระยะเวลาในการเรียนตั้งแต่ 10-100 ชั่วโมง การคัดเลือกหลักสูตรจะต้องคำนึงถึงสภาพของท้องถิ่นและความต้องการของตลาดในท้องถิ่น หรือเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านหรือผลิตภัณฑ์ของท้องถิ่นหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ โดยเน้นการเชิญวิทยากรจากภายนอกเป็นหลักในการเรียนการสอน การจัดหลักสูตรระยะสั้นหลายวิชาชีพก็เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่คอยการเปิดเรียนตามหลักสูตรวิชาชีพที่กำหนดได้ฝึกอาชีพระยะสั้นไปช่วงหนึ่งก่อนเพื่อไม่ให้เสียเวลาและมีกิจกรรมทางอาชีพอย่างต่อเนื่อง เด็กและเยาวชนที่เข้าเรียนหลักสูตรระยะสั้นนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

- ระยะแรกรับตัวในชั้นประถมศึกษา
- สำหรับเด็กและเยาวชนที่เข้ารับการฝึกอบรมระยะยาว เมื่อเรียนจบหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่งแล้วต้องการเปลี่ยนวิชาชีพ แต่วิชาชีพที่จะต้องเข้าเรียนยังไม่เปิดรับก็สามารถย้ายมาเรียนในหลักสูตรระยะสั้นนี้ได้เช่นกัน

นอกจากนี้การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนยังสามารถแบ่งได้ออกเป็นระยะสั้นแบบ 180 ชั่วโมง, 300 ชั่วโมง และ 480 ชั่วโมง ระยะกลาง 640 ชั่วโมง และระยะยาว 1,600 ชั่วโมง สำหรับระยะยาวอาจจะจัดให้มีเพียง 1 หรือ 2 วิชาชีพเท่านั้นในแต่ละศูนย์ฝึกและอบรมฯ

4. การเรียนวิชาสามัญ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนควรจัดให้มีการเรียนการสอน 2 รูปแบบคือ แบบจัดชั้นเรียน และแบบเรียนทางไกล ซึ่งใช้หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ นั้นโดยปกติจะทำการเปิดรับสมัครเด็กและเยาวชนเข้าเรียนในเดือนมีนาคม-เมษายน และ กันยายน-ตุลาคม ของทุกปี แนวปฏิบัติในการรับเด็กและเยาวชนเข้าเรียนมีดังนี้

4.1 สำหรับเด็กและเยาวชนที่เข้ารับการฝึกอบรมตามโปรแกรมการฝึกอบรมระยะสั้น 1-6 เดือนที่เรียนไม่จบการศึกษาภาคบังคับ (มัธยมศึกษาตอนต้น) ไม่ควรจัดให้เข้าเรียนแบบห้องเรียนเนื่องจากเด็กและเยาวชนบางรายไม่สามารถเข้าเรียนได้ทันกำหนดการเปิดรับรวมทั้งไม่สามารถเรียนจบในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้ภายใน 1 ภาคการศึกษา ดังนั้นสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับเด็กและเยาวชนโปรแกรมนี้ก็คือ เมื่อถึงช่วงเปิดรับสมัครเรียนให้เด็กและเยาวชนสมัครเรียนการศึกษาแบบทางไกลโดยการพบกลุ่ม พร้อมกับจัดให้ฝึกวิชาชีพระยะสั้นตาม

4.2 สำหรับเด็กและเยาวชนที่เข้ารับการฝึกอบรมตามโปรแกรมการฝึกอบรมระยะกลาง 6-18 เดือนที่เรียนไม่จบการศึกษาภาคบังคับ (มัธยมศึกษาตอนต้น) และมีระยะเวลาเหลือเพียงพอที่จะเรียนจบก็ให้สมัครเรียนแบบเข้าชั้นเรียน ในระหว่างที่คอยเปิดภาคเรียนเด็กและเยาวชนสามารถเข้าเรียนในชั้นเรียนพิเศษที่จัดขึ้นหรือฝึกอาชีพระยะสั้นก่อนที่จะเข้าเรียนวิชาสามัญได้

และเมื่อเรียนจบแล้วมีระยะเวลาการฝึกอบรมเหลือก็ย้ายให้มาเข้ารับการฝึกวิชาชีพพระยะสั้น และหากเด็กและเยาวชนประสงค์จะเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นก็สามารถย้ายมาเรียนต่อการศึกษาแบบทางไกลได้พร้อมกับฝึกวิชาชีพ

4.3 สำหรับเด็กและเยาวชนที่เข้ารับการฝึกอบรมตามโปรแกรมการฝึกอบรมระยะยาว 18-24 เดือน ที่เรียนไม่จบการศึกษาภาคบังคับ (มัธยมศึกษาตอนต้น) จะต้องจัดให้เข้าเรียนวิชาสามัญในแบบชั้นเรียนจนกระทั่งเรียนจบตามหลักสูตร จากนั้นจึงจะจัดให้เข้ารับการฝึกวิชาชีพตามระยะเวลาที่เหลือ

ส่วนเด็กและเยาวชนที่เรียนจบระดับมัธยมศึกษาตอนต้นแล้วสามารถเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลายแบบชั้นเรียนได้หากระยะเวลาเหลือเพียงพอ หรือสามารถเรียนต่อแบบการศึกษาทางไกลก็ได้พร้อมกับการฝึกวิชาชีพ กรณีที่วิชาชีพที่ต้องการเรียนยังไม่เปิดสามารถเข้ารับการฝึกอาชีพพระยะสั้นเพื่อรอการเปิดหน่วยเรียนที่ต้องการเรียนได้เช่นกัน

5. ตัวอย่างการจัดโปรแกรมการฝึกอบรมของศูนย์ฝึกและอบรมฯ และตารางสอน

5.1 จัดให้มีห้องเรียนวิชาสามัญ 4 ห้องเรียน ได้แก่ ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และชั้นเรียนพิเศษสำหรับเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาหรือต้องได้รับการศึกษาแบบพิเศษ

5.2 จัดให้มีการฝึกวิชาชีพพระยะสั้นแบบ 50-100 ชั่วโมง จำนวน 2 ห้องเรียน

5.3 จัดให้มีการฝึกวิชาชีพพระยะสั้นแบบ 180 ชั่วโมง จำนวน 3 ห้องเรียน

5.4 จัดให้มีการฝึกวิชาชีพพระยะสั้นแบบ 320 ชั่วโมง จำนวน 2 ห้องเรียน

5.5 จัดให้มีการฝึกวิชาชีพพระยะกลางแบบ 640 ชั่วโมง จำนวน 3 ห้องเรียน

5.6 จัดให้มีการฝึกวิชาชีพพระยะยาวแบบ 1,600 ชั่วโมง จำนวน 1 ห้องเรียน โดยแต่ละห้องเรียนจะมีเด็กและเยาวชนประมาณ 30 คน (15 ห้องเรียน x 30 คน = 450 คน)

การจัดจำนวนหน่วยเรียนว่ามีกี่ห้องเรียนนั้นขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของศูนย์ฝึกและอบรมฯ แต่ละแห่ง ดังนั้นบางแห่งอาจจะมีจำนวนหลักสูตรการเรียนการสอนไม่เท่ากันซึ่งขึ้นอยู่กับจำนวนเด็กและเยาวชน แต่รูปแบบการจัดระบบการฝึกอบรมควรมีรูปแบบเช่นเดียวกัน

6. การจัดเตรียมเจ้าหน้าที่ ควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ดูแลเด็กและเยาวชนที่อยู่ในขั้นการปฐมนิเทศ (Orientation Stage) อย่างเพียงพอ เนื่องจากเด็กและเยาวชนที่อยู่ในขั้นนี้จัดเป็นขั้นที่อยู่ในภาวะความเสี่ยงสูงต่อการละเมิดถูกระเบียบและอยู่ในภาวะปรับตัว ดังนั้นเจ้าหน้าที่ที่อยู่ในขั้นนี้จะต้องดูแลเด็กและเยาวชนอย่างใกล้ชิดและให้ความอบอุ่นเข้าใจถึงสภาพปัญหาและความต้องการรวมทั้งสามารถให้กำลังใจแก่เด็กและเยาวชนในการฝึกอบรมก่อนที่จะถูกส่งต่อหรือ

เลื่อนขึ้นมาอยู่ในขั้นการฝึกอบรม (Intermediate Stage) ซึ่งจะมีเจ้าหน้าที่เฉพาะสำหรับขั้นการฝึกอบรมรับช่วงในการดูแลต่อไป

7. สิ่งที่ต้องจัดเตรียมเรื่องการเรียนรู้การสอนคือการเชื่อมโยงของหลักสูตรที่จัดขึ้นภายในศูนย์ฝึกและอบรมฯกับการเรียนการสอนที่จัดขึ้นภายนอก เช่น การเรียนการสอนสายสามัญเด็กและเยาวชนที่เรียนหรือกำลังเรียนอยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมฯ หากยังเรียนไม่จบและได้รับการปล่อยตัวไป การวางแผนเตรียมการก่อนปล่อยจะต้องจัดเตรียมเรื่องเรียนต่อกับสถานศึกษาต่าง ๆ ภายนอกได้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการจัดหาอาชีพให้กับเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย

8. การสื่อสารหรือข้อมูลข่าวสารในศูนย์ฝึกและอบรมฯ โดยเฉพาะความเคลื่อนไหวของเด็กและเยาวชน และผลกระทบจากภาวะภายนอกที่เกิดกับเด็กและเยาวชนในทุกเรื่องเป็นสิ่งที่เจ้าหน้าที่ทุกคนต้องรับรู้และให้ความระมัดระวัง ดังนั้นศูนย์ฝึกและอบรมฯ ควรจัดให้มีกระบวนการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เหล่านี้เพื่อป้องกันปัญหาและสร้างความเข้าใจในการทำงานให้เป็นแบบเดียวกัน เช่น การจัดให้มีการประชุมเจ้าหน้าที่ตอนเช้าและเย็นเพื่อถ่ายทอดสิ่งที่จะเกิดขึ้นหรือกิจกรรมในวันนั้นและความเคลื่อนไหวที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนเพื่อให้เจ้าหน้าที่รับทราบและเป็นข้อมูลเดียวกัน รวมทั้งการรายงานผลการปฏิบัติงานประจำวัน สิ่งที่จะอาจเกิดปัญหาต่าง ๆ หรือสิ่งที่ผิดปกติหรือสิ่งที่ต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ หรือปัญหาที่เกิดขึ้นและผลการแก้ไข ฯลฯ โดยรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ

9. การจัดครูที่ปรึกษา ครูที่ปรึกษาจะต้องเข้าร่วมในกระบวนการจำแนกประเภทโดยการเข้าฟังการประชุม Case Conference ของเด็กและเยาวชนที่ตนเองต้องดูแล และภายหลังจากที่ได้มีการจำแนกประเภทซ้ำและวางแผนการบำบัด แก้ไขเป็นรายบุคคลแล้ว ครูที่ปรึกษาจะต้องเป็นผู้คอยติดตามดูผลการฝึกอบรมของเด็กและเยาวชนว่าเป็นไปตามที่ได้วางแผนไว้หรือไม่ หากจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนแผนจะต้องรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ

10. การจัดตารางสอนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

ตารางสอนที่จัดขึ้นนี้จะปรับเปลี่ยนไปตามเงื่อนไขของชั่วโมงบำบัด ชั่วโมงการฝึกวิชาชีพ/สามัญและพลศึกษาเป็นหลัก ส่วนชั่วโมงที่คงที่ไม่ปรับเปลี่ยน ได้แก่ ชมรม กิจกรรมนอกหลักสูตร อบรมแนะแนว และพบครูที่ปรึกษาซึ่งเป็นกิจกรรมรวม

ตารางสอนควรมีประจำทุกหน่วยและต้องสอดคล้องประสานกันเพื่อมิให้เกิดความสับสนในการเข้าเรียนของเด็กและเยาวชนรวมทั้งการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ถ้าสามารถจัดได้ครบถ้วนแล้วจะเห็นว่าบางช่วงเวลาจะมีอัตรากำลังเหลือที่จะจ่ายงานให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างอื่น

ตารางชั่วโมงบำบัดในการจัดอาจจะไม่จำเป็นต้องจัดร่วมกันหรือติดกัน 2 ชั่วโมง อาจจะแบ่งออกเป็นครั้งละ 1 ชั่วโมงก็ได้

ในการจัดกิจกรรมบำบัดฯ อาจจะต้องจัดเสริมให้มีขึ้นในหอนอนโดยพ่อบ้านที่ปฏิบัติงานประจำเพื่อให้กระบวนการบำบัดตามแผนที่กำหนดเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และจะเป็นการช่วยคัดกรองเด็กและเยาวชนที่มีปัญหามากส่งต่อมายังนักสังคมสงเคราะห์หรือนักจิตวิทยาได้เช่นกัน

11. การจัดเจ้าหน้าที่ดูแลเด็กและเยาวชนในวันเสาร์อาทิตย์ควรมีอัตรากำลังที่พอเพียงและจัดกิจกรรมเสริมให้มากขึ้น เนื่องจากวันหยุดมักจะเป็นเวลาที่เด็กและเยาวชนก่อเหตุร้ายต่าง ๆ เพราะรู้ว่ามีเจ้าหน้าที่อยู่น้อย ดังนั้นนอกจากจัดกำลังเสริมแล้วควรจัดให้มีกิจกรรมอื่น ๆ ด้วย เช่น การทำงานให้บริการในศูนย์ฝึกและอบรม การจัดอบรมพิเศษโดยวิทยากรจากภายนอก การเล่นกีฬา เป็นต้น นอกจากนี้หากมีการจัดแบ่งกลุ่มเด็กและเยาวชนอย่างชัดเจนและจัดกิจกรรมลงตามกลุ่มของเด็กและเยาวชนและเจ้าหน้าที่ดูแลประจำกลุ่มก็จะช่วยในเรื่องการควบคุมดูแลเด็กและเยาวชนได้รัดกุมยิ่งขึ้นและมีผู้รับผิดชอบเด็กและเยาวชนอย่างชัดเจน

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ดวงพร อุกฤษณ์ (2534) เรื่อง “แนวทางในการพัฒนามาตรฐานและหน้าที่บุคลากร : ศึกษาเฉพาะกรณีสถานพินิจและคุ้มครองเด็กฯ กลาง” เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ กลุ่มประชากร 2 ฝ่าย คือ เจ้าหน้าที่ ได้แก่ พนักงานคุมประพฤติ นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา และพ่อบ้านแม่บ้าน โดยมีวัตถุประสงค์ศึกษามาตรฐาน และเจ้าหน้าที่ของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในการบำบัด แก้ไขและฟื้นฟูเด็กฯ และสภาพปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน

ผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในการบำบัด แก้ไขและฟื้นฟูแก่เด็กและเยาวชน สามารถปฏิบัติงานได้ตามที่บทบาทและหน้าที่ของแต่ละฝ่ายและการปฏิบัติยังไม่เป็นที่น่าพอใจ คือ พนักงานคุมประพฤติฝ่ายควบคุมและสอดส่อง เป็นกรปฏิบัติงานลักษณะรักษากฎหมายมากกว่าที่จะออกไปสอดส่องดูแลเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการคุมประพฤติ นักสังคมสงเคราะห์และนักจิตวิทยา ไม่สามารถปฏิบัติงานได้ครอบคลุมแก่เด็กและเยาวชนได้ทุกคน สาเหตุมาจากบุคลากรมีจำนวนจำกัด ส่วนงานของพ่อบ้านแม่บ้านนั้น โดยรวมบุคลากรทั้ง 4 ฝ่ายประสานงานกันน้อยและเข้าใจในบทบาทของตัวเองปานกลาง และส่วนใหญ่อายุการทำงาน 8-10 ปี ปัญหาที่ควรแก้ไขคือแนวทางปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในสถานพินิจกับวัตถุประสงค์ไม่สอดคล้องกัน

ศรีหทัย ชูสุวรรณ (2534) เรื่อง “บทบาทของนักสังคมสงเคราะห์กับการแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำผิดซ้ำ” ได้ศึกษากลุ่มประชากร คือ เด็กและเยาวชนกระทำมากกว่า 1 ครั้ง สถานพินิจกลางคือ บ้านปรางค์ บ้านเมตตา บ้านกรุณา บ้านมุทิตา และบ้านอุเบกขา

ผลการศึกษาพบว่า สาเหตุกระทำผิดของเด็กและเยาวชนมีปัจจัย 3 ประการ คือ (1) ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ ครอบครัวพร่อง มีการศึกษาต่ำ ลักษณะครอบครัวเดี่ยว อาศัยอยู่ในชุมชนแออัด ฐานะยากจน บิดามารดาอาชีพรับจ้าง และส่วนใหญ่พ่อแม่แยกทางกันอยู่และการคบเพื่อน (2) ปัจจัยทางจิตใจ ได้แก่ มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อเพื่อนหรือสังคม อารมณ์รุนแรง ใจร้อน วู่วาม โกรธ ฯลฯ และ (3) ปัจจัยทางกายภาพ ได้แก่ เด็กมีร่างกายในช่วง 11-16 ปีกำลังเติบโตผลของการเปลี่ยนแปลงทำให้เด็กและเยาวชนประสบปัญหาต่าง ๆ เช่น การปรับตัว ความเป็นอิสระส่วนตัวและกระทำผิดในเรื่องทรัพย์สินและทำร้ายร่างกาย ฯลฯ เป็นเหตุให้เด็กและเยาวชนทำผิดซ้ำ

โสภา ชูพิชัยกุล และคณะ (2535) เรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์สาเหตุเพื่อพัฒนาการฝึกอบรมวิชาชีพ ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน” มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อพัฒนาหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกเยาวชนเข้ารับการฝึกและอบรมวิชาชีพ ปัญหาอุปสรรคการฝึกวิชาชีพในศูนย์ฝึกและอบรมและสำรวจตลาดแรงงานและความต้องการเยาวชนหลังจบหลักสูตรและได้รับการปลดปล่อยสู่สังคม โดยมีกลุ่มประชากรที่เป็นเด็กและเยาวชน 467 คนและบริษัทห้างร้านและโรงงานที่เคยรับเด็กและเยาวชนผ่านการฝึกอบรมจากศูนย์ฝึกและอบรมฯ

ผลการศึกษาพบว่า วิชาชีพที่จัดให้มีการฝึกอบรมในศูนย์ฝึกและอบรมได้มีการแยกประเภทชายและหญิงเข้ารับการฝึกอบรมโดยสมัครใจ และได้มีการสอบถามความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการฝึกและอบรม ได้ทราบแนวคิดดังนี้ เด็กและเยาวชนที่เข้ารับฝึกอบรมควรทำในสิ่งที่ตนเองถนัดและครูในศูนย์ฝึกและอบรมควรเป็นผู้ที่มีความรู้จริงเรื่องนั้น ๆ หลักสูตรในการฝึกควรเน้นที่การลงมือปฏิบัติให้ชำนาญ เครื่องมืออุปกรณ์ในการฝึกอบรมวิชาชีพควรมีเพียงพอกับเด็กและเยาวชนที่เข้ารับการฝึกอบรม และการฝึกอบรมต้องดูแลตลาดแรงงานมีความต้องการในวิชาชีพนั้น ๆ อยู่หรือไม่ เมื่อหลักสูตรมีความสอดคล้องทุกฝ่ายดี ประสิทธิภาพในการฝึกอบรมก็จะดีขึ้น เด็กและเยาวชนก็มีความคาดหวังในการประกอบอาชีพได้

จารุวรรณ ริสาเซ็น (2539) เรื่อง “งานด้านการฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด : ศึกษาเฉพาะกรณีการฝึกและอบรมเด็กในศูนย์ฝึกและอบรมกลาง” โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะทราบการฝึกอบรมในการแก้ไขและฟื้นฟูเด็กและเยาวชน ทราบบทบาทเจ้าหน้าที่บุคลากรที่เกี่ยวข้องและทราบปัญหาอุปสรรค ซึ่งเป็นการศึกษาเชิงสำรวจ โดยอาศัยกลุ่มประชากรที่เป็นเด็กและเยาวชนชายหญิง 170 คน และกลุ่มเจ้าหน้าที่ 68 คน จากศูนย์ฝึกและอบรม 4 แห่งคือ บ้านกรูณา บ้านมูทิตา บ้านอุเบกขา บ้านปรางค์

ผลการศึกษาพบว่า ศูนย์ฝึกและอบรมใช้ในการดำเนินการฝึกอบรมเน้นด้านวิชาสามัญ วิชาชีพ อบรมจริยธรรมและพลศึกษา พร้อมกันนี้เด็กและเยาวชนจะได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดจากพ่อแม่บ้าน

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน คือ บุคลากรในการฝึกอบรมไม่เพียงพอ และมีความรู้ความสามารถไม่เหมาะสมกับตำแหน่ง งบประมาณในการนำมาเพื่อดำเนินการแก้ไขเด็กล้าช้าและไม่เพียงพอ ทำให้การปฏิบัติงานออกมาไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ด้านสถานที่ เช่น ที่อยู่ หอนอน โรงฝึกอบรมเก่าชำรุด บางส่วนใช้ไม่ได้ และไม่เพียงพอต่อการรับเด็กในการฝึกและอบรม การทำงานภายในศูนย์ฝึกและอบรมได้นำมาฝึกอบรมเด็กยังไม่เหมาะสมกับสภาพของตลาดและแรงงานที่ต้องการเข้าทำงานและประการสุดท้าย คือ การได้รับบริการจากศูนย์ฝึกและอบรมของเด็กและเยาวชน มีการปฏิบัติงานในหน้าที่ไม่เป็นธรรมและไม่เหมาะสม สำหรับข้อเสนอแนะที่ควรจะไปการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ คือ อาคารสถานที่อยู่ โรงฝึกอบรม วัสดุอุปกรณ์ ครูผู้เชี่ยวชาญในการฝึกและเจ้าหน้าที่การประสานงานภายในศูนย์ฝึกและอบรมดี

เกษรราช จิณะเสน (2542) เรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่อยู่ระหว่างถูกควบคุมความประพฤติในสถานพินิจกลาง” ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพใช้กลุ่มประชากร 10 คน

ผลการศึกษาว่า สาเหตุที่เด็กและเยาวชนการทำผิดมาจาก สภาพทางครอบครัว ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย โครงสร้างบทพร่องทางสังคมและกลุ่มเพื่อน ภายหลังได้ใช้วิธีการคุมความประพฤติของสถานพินิจ เด็กอยู่กับผู้ปกครอง สภาพแวดล้อมเดิม และกลุ่มเพื่อนเก่า รวมทั้งเจ้าหน้าที่คุมความประพฤติไม่มีเวลาสอดส่องดูแล ทำให้เด็กและเยาวชนกระทำผิดซ้ำอีก และเป็น การกระทำที่รุนแรงกว่าเดิม เพราะมีการชั่งน้ำหนักระหว่างความผิดที่เกิดขึ้นและโทษที่จะได้รับ และเห็นประโยชน์ในการกระทำผิด ปัจจัยสำคัญที่เป็นเหตุให้เด็กและเยาวชนกระทำผิดซ้ำดังนี้ (1) ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ ครอบครัว การศึกษาและการคบเพื่อน (2) ปัจจัยทางจิตวิทยา ได้แก่ แรง ความอยาก (ตัณหา) ทั้งภายในและแรงกดดันทางสังคม (3) สภาพเศรษฐกิจ ได้แก่ ความยากจน ที่อยู่อาศัย (4) ปัจจัยการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่คุมประพฤติ สอดส่องดูแลไม่ทั่วถึงและไม่เข้มงวด

ฐิตาภรณ์ อุเทนสุต (2543) เรื่อง “แนวทางในการแก้ไขเด็กและเยาวชนกระทำผิดใน ชุมชน” ได้กล่าวถึง แนวทางบำบัด แก้ไข พื้นฟูเด็กและเยาวชนกระทำผิดโดยใช้ชุมชนเป็นฐานหลักสำคัญ และมีบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเข้าให้บริการหรือฝึกอบรม คือ ครอบครัว นักสังคมสงเคราะห์ จิตแพทย์ นักจิตวิทยา และพ่อบ้านแม่บ้าน ซึ่งต้องปฏิบัติงานให้สอดคล้องไปด้วยกันได้ และยังได้กล่าวถึงเขตชุมชนที่มีเป็นเหตุให้เด็กและเยาวชนกระทำผิด 7 ชนิด คือ เขตที่ยากจน เขตชุมชนแออัด แหล่งชุมชนโดดเดี่ยว เขตชุมชนหนาแน่น (สลัม) เขตชุมชนกลุ่มน้อย เขตที่เลวหรือมีอิทธิพล และเขตชนบทเสื่อมโทรม

ผลการศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการแก้ไขเด็กและเยาวชน โดยในชุมชนเห็นว่าควรเป็นหน้าที่ของภาครัฐ ระยะเวลาในการฝึกและอบรมต้องใช้ประมาณครึ่ง-1 ปี จึงจะมีประสิทธิภาพ และได้มองถึงภาพรวมของระบบงานการปฏิบัติการฝึกอบรมในศูนย์ฝึกและอบรมแก้ไขเด็กและเยาวชนปัจจุบัน เฉพาะศูนย์ฝึกและอบรมในส่วนกลาง 5 แห่งคือ บ้านเมตตา บ้านกรุณา บ้านมุทิตา บ้านอุเบกขา บ้านปรางค์ อยู่ในระดับปานกลาง คือ การบำบัด แก้ไข พื้นฟู และฝึกอบรมวิสามัญและวิชาชีพอยู่ในขั้นปานกลาง การนำเจ้าหน้าที่นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยามาใช้ในงานบำบัด แก้ไขและฟื้นฟูน้อยมาก และแนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรการเรียน วิสามัญและวิชาชีพยังไม่ได้เป็นมาตรฐานและเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการใช้ชุมชนในการแก้ไขเด็กและเยาวชน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) เรื่อง “การจัดการศึกษาทางเลือกโดยศูนย์การเรียนรู้ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน” ได้มีวัตถุประสงค์ ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี รูปแบบ วิธีการและแนวทางการดำเนินงานจัดการศึกษาและเสนอแนะนโยบายทางเลือกในสถานพินิจ

ผลการศึกษา สถานพินิจของไทยไม่มีการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย นโยบายหรือแผนจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนในสถานพินิจให้เป็นรูปธรรม ทั้ง ๆ ที่ศาลเยาวชนและครอบครัวและสถานพินิจได้ทำข้อตกลงกับกรมการศึกษานอกโรงเรียน กรมอาชีวศึกษา กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ในการที่จะจัดหลักสูตรการเรียนการสอนได้

1. หลักสูตรการเรียนการสอนวิสามัญที่ใช้อยู่ในปัจจุบันไม่เหมาะสมกับเด็กในสถานพินิจ
2. การขาดครูผู้สอนที่มีคุณวุฒิสำเร็จทางครูที่มีความสามารถประยุกต์เนื้อหาของหลักสูตรและสื่อสารสอนให้เหมาะสมกับเด็กได้ และ
3. สถานพินิจควรมีการกำหนดระยะการฝึกอบรมหรือเมื่อครบชั้นใช้เกณฑ์วัดผลทางการศึกษา เพื่อขอปล่อยตัวก่อนกำหนด

สรุปแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนะของเจ้าหน้าที่ต่อการปฏิบัติงานของตนเองกับเด็กและเยาวชน ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ทำให้ทราบว่า

การปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนกระทำผิดในปัจจุบัน มีแนวคิดเป็นที่ยอมรับว่าการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนต่างจากผู้ใหญ่ ในแง่ของเจตนาและการกระทำ อยู่บนพื้นฐานของความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ซึ่งอาจเกิดมาจากความบกพร่องด้านบุคลิกภาพ และสภาพจิตใจเป็นปัจจัยแห่ง

การกระทำความผิดหรือเบี่ยงเบน ฉะนั้นจึงได้มีการแยกกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน กระทำผิดออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับผู้ใหญ่โดยเด็ดขาด โดยมีวัตถุประสงค์มุ่งไปในการ สงเคราะห์ บำบัด แก้ไข พื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดมากกว่าที่จะมุ่งลงโทษทางอาญา

สำหรับมาตรการปัจจุบัน ในการบำบัด แก้ไข พื้นฟู ที่นำมาปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่ กระทำผิดนั้น ศาลจะส่งตัวเด็กและเยาวชนมาฝึกอบรมที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน อันเป็นวิธีการหนึ่งในการดำเนินการบำบัด แก้ไข พื้นฟู เด็กและเยาวชน โดยอาศัยกระบวนการฝึก อบรมเป็นสำคัญ ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตนเองใหม่คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้าน การศึกษา ด้านสังคม เป็นต้น วิธีการที่ปฏิบัติอยู่ทั้งในและต่างประเทศ จึงให้ความสำคัญในการ บำบัด แก้ไข พื้นฟู เด็กและเยาวชนกระทำผิดให้กลับตนเป็นคนดีและสามารถปรับตัวมีชีวิตที่ดีใน สังคมได้

ในการนี้ การบริหารงานสถานพินิจของไทยได้ยึดแนวทางและการปฏิบัติต่อเด็กและ เยาวชนตามมาตรฐานการปฏิบัติงานสถานพินิจตามมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งเป็นแนวทางที่ได้รับการยอมรับและนำมาปฏิบัติกันอย่างแพร่หลายในสากลประเทศ อันเป็น ความพยายามที่จะพัฒนางานฝึกอบรมเด็กและเยาวชนให้เจริญก้าวหน้า ทัดเทียมนานาประเทศ ให้มากที่สุด

กรอบแนวคิด (Conceptual Framework)

